

СРПСКИ БОРАЦ

ЛИСТ БОРАЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ВЛАДИКА ИРИНЕЈ НИШКИ

НОВИ

СРПСКИ
ПАТРИЈАРХ

СТЈЕПАН МЕСИЋ
САЊА РАТ И КОРИДОР

СТАРИ

ФАШИСТОИДНИ
СРБОМРЗАЦ

БОРЦИ - РЕВИЗИЈА - ЦЕНЗУС

ИЗМИЈЕЊЕН

ЗАКОН О БОРАЧКИМ
ПРАВИМА

Добрина Продановић
са лобањом мртвог сина

СРЕБРЕНИЦА

МЕНТАЛНИ ГЕНОЦИД НАД СРБИМА

ОДБРАНА

Они не знају кога нападају,
ми знамо шта бранимо

Као дијете видио сам пчелицу
Како се бори против стршљена
И питао се - како је то могуће

Као дјечак видио сам сјеницу
Како се упорно брани од вране
И чудио се - зар је то могуће

Као одрастао нисам видио Птицу
(То је било немогуће видјети)
Како руши Невидљиву грабљивицу

И нисам се чудио како је могуће

Да крхко тијело своје одбрани
Да мањи кљун много већи рани
Да нападнута Птица Невидљиву
обори
Да се с пјесмом против јачег бори

Јер (чврсто вјерујем у то)
Јачи је онај ко брани
Гнијездо нападнуто

Живко Вујић

СРПСКИ БОРАЦлист бораца Републике
Српске*Издавач*Борачка организација
Републике СрпскеЛист излази једном
мјесечно*Техничко уређење*
СРПСКИ БОРАЦИздавачки савјет
Пантелија Ђургуз,
предсједник
и члановиРадомир Граонић
Михајло Парађина
Горан Бабић
Славко Ђурић
Предраг Кнежевић
Бранислав Божић*Штампа*Бина д.о.о.
Бања Лука*Сједиште редакције*
Краља Алфонса XIII
Бр. 1/II, Бања Лука
Телефон 051/211- 276
Факс 051/211 – 825Рукописе и фотографије
не враћамоРјешењем
Министарства
информација Републике
Српске,
бр. 01 – 749-1/99. од
14.6. 1999Јавно гласило Српски
борац
уписано је
у регистар јавних
гласила
под редним бројем 297.boracka@gmail.com
www.borackars.net**НЕКА СЕ СВАКОМ ДОГОДИ ИСТИНА**

Трагично и апсурдно, али ипак истинито. Једно големо страдање све више се претвара у политичко-дипломатски бренд с крајњим циљем да се кроз уздизање митског култа о целатима и жртвама осигурају ни мање ни више него један пожељан устав и једна још пожељнија држава. Унитарна Босна. Наравно, ријеч је о Сребреници. Прокламованој као “апсолутна невиност са заштитом” страдање у Сребреници је унапред постављено као табу у који се не смије дирати, као пројекат који се не смије доводити у питање и, што је најапсурдније и најжалосније-као врхунавни суд и пресуда у свим питањима који се тичу првенствено српских ствари, српског права на ријеч и на суд и уопште српских интереса у БиХ.

У свим таквим покушајима, у свим расправама и реформама “Сребреница” се увијек испоручи као неплаћен и неповратљив дуг, као неупитан закон и као стална обавеза сагињања, саглашавања, извињавања... Као да никад није постојао неки Јасеновац, неки Суви Брод код Вишеграда, неки казамати у Добоју, неки Аушвиц или неко Подриње са крвавим Божићима, Петровданима, Видовданима, Никољданима. Као да се ништа није десило око Сребренице, чак и кад је била заштићена зона, као да се ништа није десило у Кравици, Залазју, Факовићима, Ратковићима,

Брежанима, Жежестици, на Глођанском брду, у Гниони, Калимановићима, Биљачи, Скеланима... и још безброј других српских села Горњег и Доњег Подриња. И не само у овом, него и у претходном рату гдје су целати били исти и гдје су жртве биле исте.

Посебна прича је математика злочина као да се неко плаши како је и један једини невини живот мало да се злочин казни и да се реприза ником не догоди!? И као да у Сребреници нико није страдао прије 11. јула 1995. године. И као да су сви били цивили и сви невини да невинији не могу бити. И као да није било природне смрти, међусобних обрачуна, војничког страдања у пробоју итд. Тако стижемо до неизбјежног питања: зар сваки балкански пројекат мора да буде насиље над чињеницама, зар мора да буде окован лажима, зар мора да буде крвав и проблематично недодирљив као сваки наметнути (у)суд!?

Да није беспризорно злоупотребљена као приручан пројекат за кривотворење ратних чињеница и карактера рата уопште, за стварање унитарне БиХ, да корисници побједа из реда босанских муслимана на челу са реисом Церћем, Алијом Изетбеговићем и Харисом Силајдићем нису до дна мржње исполитизовали трагедију сународника у Сребреници, да та и таква “Сребреница” није раније

осмишљена и измишљена, да се стално не потеже као ексклузивно бошњачко право на све и свашта (као да је све у српско-муслиманској историји почело тог 11. јула) укључујући законе, устав, правду, историју, нацију, државу, па и сам морал. Да није послужила да се њом обришу сви ратни планови и узроци, као и злочини почињени према Србима у Подрињу и читавој БиХ, да у њој Машовићи и други Чичикови нису ископали свој златни ћуп дуката-трагедија је уистину могла да додирне и најокорјелије душе, да погаси мржњу бар за неко вријеме и уз пристojно саучешће и пијетет сахрани старе и нове размирице и заваде, жртве и осветнике.

Овако, то је само гориво за нове подјеле и неспоразуме, то је хумус за нове мржње и пријетње, крвне подливе и вербалну пјену, јер “Сребреница” није никако и нипошто прича о једној мржњи и једном злочину, једној жртви и једном целату, једном лицу без налицја, једној успомени и једној сузи, једној прошлости и једном народу, једној историји и једној правди “која је освета”. “Сребреница” је батина са два краја, бодеж са двије оштрице, маска са два лица...

А само наук је један- све што се гради на туђој несрећи залог је за нову несрећу. И никад неће бити дружичје.

Уредник

УСВОЈЕНЕ ИЗМЈЕНЕ ЗАКОНА О ПРАВИМА БОРАЧКИХ КАТЕГОРИЈА

- Ово је закон који ником не укида нити редукује право, али може унијети више солидарности међу људима који имају та права према закону - рекао је премијер Додик на сједници Предсједништва БОРС и појаснио да ће имовински цензус приликом исплате инвалидина и других припадљности бити на нивоу двије просјечне плате, што тренутно износи око 1.500 марака, док ће одређене редуције бити урађене у случајевима гдје су приходи већи од тог износа.

Премијер Додик је након сједнице Предсједништва БОРС-а рекао да Приједлогом закона о измјенама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата ником неће бити укинута нити редуковано право. - Захтјев Свјетске банке није био да се та права укину, већ да се уведе више социјалне одговорности према људима који су буквално у стању социјалне потребе - рекао је Додик. Истичући да се на овај начин покушавају усмјерити средства од оних који имају и неке друге изворе прихода, попут фирми и закупа, према онима који то немају, Додик је рекао да ће ниво средстава који

покрива ову област остати исти у буџету Српске. Премијер је том приликом изразио задовољство чињеницом да се Предсједништво БОРС-а на одговоран и трезвен начин бави питањима која се тичу борацких категорија и то увијек ставља у контекст могућности Републике и чињенице да су борци несумњиво дали највећи допринос у борби за стварање РС. Он је, такође, нагласио да БОРС нема само значај у погледу борбе за одређена права једне категорије људи у РС, већ да има и значајну политичку одговорност за кретања у друштву. - БОРС треба да постане и јесте већ ауторитет који треба да буде поштован од свих политичких

фактора у РС са становишта глобалног усмјерења и глобалних оцјена о тим кретањима - закључио је Додик. Премијер Предсједништва БОРС-а Михајло Парађина подсетио је да ће Влада РС донијети уредбу којом ће бити дефинисан имовински цензус уз претходно прибављену сагласност БОРС-а. - Тиме се даје битан значај у друштвеној позицији БОРС-а да заједно са Владом Српске на бази партнерских односа доноси свој став како би се дефинисао капацитет цензуса - истакао је Парађина. Он је рекао да стечена права остају у закону због чега је Предсједништво БОРС-а прихватило измјене и допуне

Приједлога закона о правима бораца. Премијер БОРС-а Пантелија Ђургуз оцијенио је да је овим компромисом на најбољи начин презентован принцип међусобног уважавања и поштовања који су установили постојеће руководство БОРС-а и актуелна Влада РС. - Заједно смо на амандман Владе РС на предложене измјене и допуне Закона о правима бораца усагласили став који је у интересу РС и који оставља могућност институцијама власти РС да заједно лакше прођемо кроз ову проблематику и да сами створимо претпоставке да РС у политичком смислу буде још стабилнији фактор на простору БиХ и региона - закључио је Ђургуз.

ШТА (НЕ)ДОНОСЕ НОВОУСВОЈЕНЕ ИЗМЈЕНЕ ЗАКОНА О ПРАВИМА БОРАЦА, РАТНИХ ВОЈНИХ ИНВАЛИДА И ПОРОДИЦА ПОГИНУЛИХ БОРАЦА ОДБРАМБЕНО-ОТАЏБИНСКОГ РАТА

ЦЕНЗУС ЗА ПРАВЕДНИЈА ПРАВА И РАСПОДЈЕЛУ

Измјене овог закона, чија ће примјена почети од 1. јануара 2011. године, односе се на ограничавање стицања права на мјесечна примања војним инвалидима од седме до десете категорије и лицима која би остварила право на посебно мјесечно примање и право на породичну инвалиднину, уколико њихово имовинско стање прелази цензус, који ће бити утврђен уредбом Владе Републике Српске

Народна скупштина Републике Српске усвојила је 22. децембра прошле године по хитном поступку Закон о изменама и допунама Закона о правима бораца, ратних војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата РС, који предвиђа увођење имовинског цензуса за исплату војних инвалиднина, чија висина ће бити одређена посебном уредбом. Закон је подржало 47 посланика, против је био 21 посланик, а три су била уздржана. Раде Ристовић, министар рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске прихватио је амандман Владе Српске на поменути закон у којем се наводи да ће уредбу о имовинском цензусу донијети уз претходно добијену сагласност Борачке организације Републике Српске и Републичке организације породица заробљених, погинулих бораца и несталих цивила. Ристовић је рекао да је одређење Владе Српске да се имовински цензус у оквиру овог закона не односи на војне инвалиде и породице погинулих којима је војна инвалиднина услов егзистенције.

- По изласку из свјетске економске кризе, кроз економски и политички раст Републике Српске, обезбједићемо даље побољшање материјалног положаја свих бораčkih категорија - обећао је министар Ристовић.

Посланици Народне скупштине с посебним интересовањем, баш као и борачка популација, очекивали су образложења премијера Додика. Предсједник Владе Републике Српске изјавио је да се Приједлогом закона о изменама и допунама Закона

о пензијском и инвалидском осигурању ником не умањује нити укида право на пензију.

- Овим законом ником се не укида нити умањује право на пензију, посебно стечена права из одбрамбено-отаџбинског рата, за који се вријеме проведено у борби рачуна у дуплом трајању - рекао је премијер Додик у парламенту Српске током скупштинске расправе о приједлогу овог закона. Премијер је навео да је неodrживо и некоректно да су самим стицањем права из одбрамбено-отаџбинског рата појединци стицали право на пуну пензију у РС.

- Да ли је у реду да неко ко има десет година радног стажа и добије четири године ратног стажа у дуплом трајању да му друштво плаћа пуну пензију као да је имао пуних 40 година радног стажа - упитао је премијер Додик народне посланике. Додик је појаснио да се приједлогом измена Закона о пензијском и инвалидском осигурању никоме не укидају нити редукују права стечена у одбрамбено-отаџбинском рату, али да се у сваком случају уводи више правила и реда у овој области, напомињући да су овај закон подржали Борачка организација Републике Српске и Удружење пензионера Српске. Он је рекао да је предложени закон фер, јер као такав уводи мало више реда у овој области, те дјелимично и мало растеређује државу у износу од око 3,5 милиона марака на мјесечном нивоу, што омогућава нормално функционисање Фонда ПИО. Додик је рекао да измене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању

представљају једну у низу координисаних мјера Владе РС с циљем стабилизовања пензионерске система у РС.

- Увјерен сам да ће у складу са мјерама које смо чинили пензиони систем бити ефикасан у идућој години у смислу одржавања достигнутог нивоа пензија са одређеним редукацијама које предлаже овај закон и да неће бити застоја и додатних дубиоза - закључио је премијер Милорад Додик. Дан раније о изменама закона о правима бораčkih категорија расправљало је и Предсједништво БОРС-а на посебној сједници у Бањој Луци. Иако је претходно на сједници Скупштине БОРС-а у Брчком оцјењено да су измене закона неприхватљиве за Борачку организацију, због нових чињеница и разјашњења везаних за ову најновију иницијативу Владе Предсједништво је дало сагласност на предложене измене.

Наиме, амандманом који је накнадно донесен предвиђено је да имовински цензус на примања неће бити утврђиван без сагласности са руководством Борачке организације Републике Српске. У међувремену су се о изменама и допунама закона изјасниле и општинске бораčke организације тако да је Предсједништво БОРС-а утврдило коначан став по овом питању. Подсјетимо и то да је Приједлог закона о изменама и допунама Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца одбрамбено-отаџбинског рата повучен са дневног реда посебне сједнице 15. децембра, јер, према оцјени Борачке организације Српске није било довољно времена за консултације

с њиховим структурама.

- Закон ће бити донесен. Мислим да је реално, фер и коректно према свима, без обзира на категорију, да се смање примања већа од двије просјечне плате у РС, а то је данас 1.500 марака, а да се не смањују онима који имају до 1.500 марака - поручио је Додик.

Он је подсетио да је овај закон дио услова за аранжман са ММФ-ом који подразумијева да је друштво способно за реално измиривање обавеза и да је то поштен приступ ММФ-а, прецизирајући да је највећи проблем у злоупотреби ових права.

- Огромна права су концентрисана на општинске службе које су та права давале, а плаћања тих права иду из републичких фондова - подсјетио је Додик и додао да 33.000 ревизија права, која су само дјелимично извршена, говоре о 7.500 злоупотреба. Он је истакао да лично познаје неке људе за које се изненадио који степен права користе.

- Знам гдје су били у рату и шта су радили, а има много таквих. Није поштено према овом друштву да онај ко није заслужио добија било шта - навео је Додик и додао да је и у Федерацији БиХ иста ситуација и да ће се он залагати за то законско рјешење без обзира на став БОРС-а.

- Ту не може бити ураниловке. Овдје се мора ући у то да права добију они који су заслужили. БОРС треба да помогне да они који нису заслужили права и не остварују - поручио је тада премијер Додик.

Г. К. - Р. М.

ПУСТИ СНОВИ СТЈЕПАНА
МЕСИЋА ПРЕД ОДЛАЗАК
У ПЕНЗИЈУ

ФАШИСТОИДНИ РАТНИ ХУШКАЧ СТИПАН

*Да сам председник Републике, у тренутку
када би Милорад Додик у Републици
Српској евентуално расписао референдум
о отцјепљењу од БиХ, одмах бих војском
прекинуо коридор у босанској Посавини!
Изјавио је ово, како су пренијели хрватски
медији, одлазећи хрватски председник
Стјепан Месић у неформалном разговору с
новинарама на Пантовчаку.*

- Хрватска је гарант Дејтонског споразума. Када би Додик референдумом о отцјепљењу срушио Дејтонски споразум, Република Српска би одмах морала нестати, и зато бих војно прекинуо коридор - објаснио је новинарима Месић.

- Невјероватно је колико Додик вара међународну заједницу. Он игра на карту замора: мисли да ће се свијет уморити од БиХ, а он ће тада расписати референдум о отцјепљењу, неко ће се неколико дана бунити, а онда ће све спласнути и велика Србија бит ће остварена - казао је Месић на свом опроштају од новинара на Пантовчаку додавши како би баш због тога био спреман био спреман и с Хрватском војском интервенисати код Брчког како би РС онеспособио за постојање. Коридор о коме Месић говори петнаестак километара је широк територијални појас сјевер-југ, који код Брчког повезује источни и западни дио Републике Српске. Од хрватске границе код Жупање удаљен је тридесетак километара. Према писању Новог листа Месић је још рекао како је своје идеје "изнио представницима међународне заједнице, али нешто блажим ријечима".

Очекивано, Месићева изјава изазвала је бурне реакције и оштре осуде у Републици Српској, али је, опет очекивано, добила подршку у Сарајеву. Иако је Хрватска пуноправна чланица НАТО-а, нико из главног штаба те алијансе у

Бриселу није се огласио поводом Месићевих изјава. Председник Србије Борис Тадић у Савјету безбједности оштро је осудио Месићеве изјаве рекавши да је она опасна, ратнохушкачка и да представља махање сабљом. Премијер Српске Милорад Додик оцијенио је да су изјаве Стјепана Месића узнемирујуће и да представљају класични "ратнохушкачки зов", јер је он још актуелни председник и врховни командант војске Хрватске, која је чланица НАТО-а.

- Најновије изјаве још актуелног хрватског председника Стјепана Месића узнемирујуће су пријетње човјека који је политичку каријеру почео ратом и сада би са ратом да је и заврши. Ове радикално-екстремне изјаве за које смо мислили да се никада више неће чути у нашем региону, представљају класични ратнохушкачки зов и драматичне су, јер је Месић још актуелни председник и врховни командант војске Хрватске, која је чланица НАТО-а - навео је Додик у писаној изјави. Додик очекује од свих политичара у региону, представника међународне заједнице, челника НАТО-а и свих мирољубивих људи у Хрватској и шире, да осуде ратне пријетње "лажног миротворца Месића", упућене српском народу и РС.

- Општепознато је да је са оваквим рјечником мржње и пријетњи Месић правио атмосферу за масовне злочине над Србима и њихово протјеривање из Хрватске у

протеклом рату, око чега се никада јавно није одредио - истакнуто је у Додиковој изјави.

Премијер Српске је истакао да такве изјаве које Месић поново оживљава и шаље са Пантовчака, не доприносе добросусједским односима и стабилизацији у региону, за шта се РС већ одавно залаже, али очигледно не и Стјепан Месић.

Премијер Српске је још подсетио да је Месић био ратни председник Владе Хрватске која је етнички очистила ову земљу од Срба и припремила завршницу у рату, а када се све завршило појурио је у Хаг свједочећи против својих сурадника из тог времена како би купио свој мир и неку своју "еуропејску улогу".

Додик је подсетио да је Месић "у Аустралији и Широком Бријегу промовисао "уштакши програм" још из времена Другог свјетског рата, а зна се како су Срби овог краја и у Хрватској прошли с уштакшама у Јасеновцу".

За Додика је, међутим, изјава хрватског члана Председништва БиХ Жељка Комшића „фрапантнија“ од онога што је изјавио Месић. Комшић је, наиме, стао у Месићеву

провокативних изјава којима се директно мијешао у унутрашње односе БиХ и, углавном, на рачун РС.

Према његовим ријечима, Месић се својевремено јавно хвалио да је разбио Југославију, а сада би са војском ратовао и у БиХ.

- Мало му је што је регуларна хрватска војска у протеклом рату окупирала дио БиХ, убијајући Србе у Мркоњић Граду и другим мјестима РС, уништила њихову имовину, већ сада фантазира о наводним отцјепљењима и новим ратним сукобима. Он је спреман и НАТО увући у рат у БиХ, само да би излечио своје политичке фрустрације - додао је Радмановић и истакао да ће Месић у будућности бити политички пензионер, који се неће ништа питати у Хрватској, а још мање у БиХ, гдје су хрватски бирачи показали шта мисле о њему и његовом председниковању, саопштено је из Радмановићевог кабинета.

- Нажалост, изјава председника Председништва БиХ Жељка Комшића, дата поводом ове хушкачке Месићеве изјаве, у којој ни једном рјечју није осудио ту изјаву, показује да су они тако нешто заједнички и планирали - закључио је Радмановић.

Председник Партије демократског прогреса Младен Иванић рекао је да изјава хрватског председника Стјепана Месића потврђује да је Месић био и остао велики националиста, који се само током једног времена покушао "продати за демократу". Он је додао да се, срећом, Месића више ништа неће питати, јер је он "пензионер који је изгубио разум и свијест".

- Ова изјава показује да је Месић и излапио, те да је ушао у фазу у којој само сам себе слуша свјестан чињенице да одлази у пензију у којој га више нико низашта неће питати - истакао је Иванић.

Српска демократска странка сматра да су са изјавама одлазећег хрватског председника Стјепана Месића о оружаног агресии на Републику Српску којом пале маске и да је потврђено да Загреб није одустао ратних циљева стварања велике Хрватске.

- Из Месићевих пријетњи о војном уништењу РС, тек сада је сасвим јасно зашто је стратешки циљ постало увлачење БиХ у НАТО. Месић је свјестан да би Србија и Русија биле спријечене да реагују уколико би Хрватска војно напала чланицу НАТО-а. Стога, уласком РС и БиХ у НАТО, у којем није Србија, била би нарушена политичка и стратешка равнотежа која би могла довести до нестанка српског народа с лијеве стране Дрине - саопштено је из СДС-а. Из СДС-а истичу да је Месић дефинитивно разоткрио лицемјерство званичног Загреба, који је референдумом

Милорад Додик - Месић је
ратни хушкач

одбрану рекавши да је за БиХ "најопаснија политика коју воде власти Републике Српске којом се оспорава интегритет ове земље, а не стајалиште хрватског председника да би послао хрватску војску у случају да власти овога ентитета одлуче организовати референдум о отцјепљењу из БиХ". - Стварни извор опасности од конфликта, не само у БиХ него и у регији, јесте политика оспоравања интегритета БиХ и таква политика потиче активирање стратешких интереса сусједних и других земаља - рекао је Комшић. Члан Председништва БиХ из Републике Српске Небојша Радмановић изјавио је да ратно-хушкачка изјава одлазећег председника Хрватске Стјепана Месића нимало не изненађује и да је до сада дао небројено

За дом спремни - Месић у Сиднеју држи говор усташкој емиграцији

премијера РС Милорада Додика. Политички аналитичар Гостимир Поповић сматра да то што бошњачки политичари нису осудили Месићеве изјаве показује да они нису одустали од тежње да

дошао до независности, Србију и Југословенску народну армију прогласио агресорима, а сада отворено признаје да и даље не одустаје од пројекта велике Хрватске.

Месићеву звекцање оружјем махом су подржали бошњачки политичари који су без изузетка благонаклоно заклимали главом на Месићеве небулозе изречене на Пантовчаку.

Управо је однос бошњачких политичара према Месићевим пријетњама Републици Српској, али и реаговања на испуст Бориса Тадића у Њујорку, била тема о којој су говорили политичари и аналитичари у Републици Српској. Тадић је у Савјету безбједности рекао да осуђује Месићеву изјаву и назвао је опасном и ратноухашкачком, али то је изазвало реакцију неких сарајевских политичара који су поручили Тадићу да треба да осуди понашање

своје циљеве остварују ратом.

- Зато уопште и није зачуђујуће што је САД основала Савјет за одбрану и безбједност у који су ушли све сами ратни кадрови те партије. Очигледно је да постоји нека координација између Месића и политичара у Сарајеву и да се ништа не догађа случајно. Зато институције РС не смију бити пасивне у овом случају - навео је он..

Потпредсједник ПДП-а Слободан Наградич истакао је да је и више него очигледно да званични бошњачки странаци подржавају Месића и да сањају да се деси оно што он призива.

- Они се понашају по принципу „што је баби мило, то јој се и снело“. Желе да се деси оно о чему говори Месић, али не размисљају о посљедицама и да би им се такав сценарио могао обити о главу. Хипотетички гледано, питање је гдје би се та војска,

чак и да до интервенције дође, зауставила. Зато би Бошњацима и Комшићу боље било да се запитају да ли је Месићева изјава само у функцији наставка спровођења у дјело пројекта из Карађорђева - рекао је Наградич. Наградич је оцијенио да је у БиХ све окренуто наглавачке па се особа која се залаже за територијални интегритет и цјеловитост БиХ напада, а подржава онај који намјерава да пошаље војску на БиХ.

- Према тим накарадним схватањима није проблематичан предсједник земље која је током рата у неколико наврата слала војску на БиХ, али јесте предсједник Тадић. Бошњачки политичари никако да одрасту и стапно се понашају као „хрватско цвијеће“ што је невјероватно, јер практично сами Хрватској дају БиХ као на тацни - рекао је Наградич.

С друге стране, потпредсједник САД Шемсудин Мехмедовић рекао је да би могао прихватити Тадићеву критику Месића да је истовремено осудио и Додика, и одлазећег хрватског предсједника назвао истинским пријатељем БиХ који је „спреман да је заштити од напада и великодјелничких пројеката“. Војни аналитичар Микајло Митровић истакао је да је Месићева изјава о слању војске на РС доказ да се та опција припрема или се припрема у одређеним круговима. Ипак, он сматра да војна интервенција у овом моменту није реална. - Отцјепљење РС је неминовност, нарочито ако се настави овакво понашање сарајевских

политичара. Они својим потезима напросто тјерају РС из БиХ. Њихово понашање је доказ да они подржавају опцију коју заговара Месић - истакао је Митровић и оцијенио да је и више него очигледно да се сарајевски политичари не сналазе када је ријеч о томе како треба да се односе према Тадићу, који стално тражи да се конфликти ријешавају мирним путем.

- Тиме што подржавају Месића и његова „перфидна поређења“ Милорада Додика са Слободаном Милошевићем, као и Месићеву ширење србобофије (коју је повремено прекривао демократским плаштом), само себи компликују ситуацију. Таква политика, као уосталом и она коју спроводи Комшић, нема подршку хрватског народа у БиХ - закључује Митровић.

Предсједник Одбора за безбједност Народне скупштине РС и лидер СП-а Петар Ђокић истиче да није ни очекивао да ће било ко из Сарајева осудити Месићеве изјаве. Он подсјећа да се нико од бошњачких политичара није ни удостојио да осуди агресију хрватске војске на БиХ за време рата.

- Они стално намећу тезе о агресији Србије, а хрватска војска је овде боравила током цијелог рата. Бошњацима Месићеве пријетње не сметају, а то што ћуте је знак одобравања. Ипак, они нису ни свјесни шта у ствари подржавају тиме што су стали уз Месића - закључује Ђокић.

БОЛЕСНИ СРБОМРЗАЦ

Поводом Месићевих ратних пријетњи, огласила се и Борачка организација Републике Српске у саопштењу у којем се наводи следеће:

- Све маске Стјепана Месића, сада већ бившег предсједника Републике Хрватске, јуче су напокон пале, као и сви његови покушаји метаморфоза и трансформације фашистичког гена који носи у себи. Његова борба са властитим геном толико је очигледна да није могао да је прикрије никад, а нарочито се истичало крајем деведесетих година и сада. Понекад је и надмашивао самог себе што је својевремено задивило, а потом исто тако нагло и силно разочарало крајем емиграцију која му је била политички ментор и којој се с разлогом удварао. Било је то оно вријеме када је заједно са Фрањом Туђманом и Гојком Шушком шуровао са усташком емиграцијом

прикупљајући новац и оружје за припремани рат са Србима и Југославијом. Тих година јавно се декларисао као екстремни хрватски националиста и као такав је стигао на мјесто члана Предсједништва, а потом и предсједника СФРЈ. На том мјесту је све чинио да сруши мир и земљу на чијем челу је био чиме се јавно похвалио одмах по доласку у Хрватски сабор рекавши дословно: „Мој задатак је завршен. Југославија више не постоји!“ Прије тога, поручивао је хрватским Србима да могу кренути пут Србије али да могу са собом понјети само онолико земље колико може остати на њиховим опанцима.

Тај и такав Месић који се на све начине залагао за рат, разарања, рушења па тиме и злочине и ратну кавалкаду, послје рата је међу првима окренуо плочу и започео своју нову политичку причу

декларишући се као демократа и хуманиста. И готово да је успио свакога заварати изузев Срба, јер мржња коју је генетски носио и носи према овом народу свакодневно су га тјерали да се свакоме улагује, нарочито кључним актерима међународне заједнице и да јавно затупа и подржава све антисрпске пројекте и елементе. Напросто, све што је српско и све што Србима иде у прилог у њему изазива страховиту мржњу и поману, распамећује га и разобличава га у толикој мјери да он то не може да сакрије чак и у неформалним разговорима као што је јучерашње ћаскање са новинарима на Пантовчаку гдје се дефинитивно завршава његова званична политичка мисија. Мисија у којој су Срби били његова омиљена мета и тема и у којој се непрестано трудио да Србима и Србији што више напакости, да

онемогући сваку иницијативу која би иоле укључивала Србију или Републику Српску у позитивне политичке токове. Излажући се да би послао војску у Посавину у случају референдума за самосталност Српске дефинитивно је показао да му је мјесто на ђубришту историје као што и приличи ратним провокаторима са фашистичким душом и патолошким мржњом према српском народу са чијим представницима је толико година живио и радио. Право је чудо што је такав човек мржње и рата стигао до пензије, јер његово мјесто одавно није ни у Загребу ни у Хрватској. Његово мјесто је било и јесте у Харту, а само он зна на који начин је то избјегао. Суд историје, сасвим сигурно, неће избјећи, као ни суд властите подсвијести који ће га једном, засигурно, стићи...

Из саопштења БОРС

ИЗАБРАН НОВИ СРПСКИ ПАТРИЈАРХ

ИРИНЕЈ НА ТРОНУ СВЕТОГ САВЕ

Новоизабрани патријарх српски Иринеј устоличен је 23. јануара у Саборној цркви у Београду. Након литургије и причешћа, митрополит црногорско-приморски Амфилохије - који је био чувар трона СПЦ од смрти патријарха Павла 15. новембра 2009. године - уручио је новом, 45. патријарху Српске православне цркве, панагију патријарха, жезло - као симбол власти и бијелу камилавку, узвикујући: "Достојан!"

Епископ нишки Иринеј изабран је дан прије за новог патријарха СПЦ свега пет часова након почетка изборног Сабора. У ужем кругу од три кандидата су, осим епископа нишког Иринеја били и митрополит-црногорско приморски Амфилохије и владика Иринеј бачки. Коверту са именом патријарха извукао је архимандрит Гаврило из манастира Лепавина у Хрватској. Епископ бачки Иринеј (Буловић) изјавио је да је нови патријарх српски Иринеј (Гавриловић) изабран "апостолским жребом" и да је било свега четири круга гласања.

Епископ бачки је по избору новог патријарха СПЦ рекао новинарима да је избор текао хармонично у атмосфери братске љубави свих учесника Сабора и да је СПЦ добила достојног насљедника патријарха Павла.

Непосредно по избору патријарх српски Иринеј рекао је да је његов избор била воља Божја и воља Светог архијерејског сабора.

- На ту часну и тешку дужност изабран сам уз помоћ браће архијереја са којима ћу заједно носити бреме и све проблеме - рекао је владика Иринеј.

Чину устоличења новоизабраног архиепископа пећког, митрополита београдско-карловачког и патријарха српског Иринеја, присуствовале су бројне делегације и званичници, међу којим су премијери Србије Мирко Цветковић, Републике Српске Милорад Додик, предсједница Скупштине Србије Славица Ђукић-Дејановић, престолонаследник Александар Карађорђевић и принцеза Катарина, бројни министри у Влади Србије и посланици.

Присутни су били и београдски надбискуп Антон Хочевар, реис - ул - улема Исламске заједнице Србије Адем Зилкић и муфтија србијански Мухамед Јусуфспахић, као и представници других цркава и вјерских заједница.

Према уставу СПЦ свечано устоличење српског патријарха биће одржано и у Пећкој патријаршији, историјском сједишту СПЦ, на Косову и Метохији, а датум ће бити утврђен накнадно.

Његова светост патријарх српски Иринеј изјавио је, након свечаности устоличења у Саборном храму у Београду, да је то велики тренутак и велики дан за њега лично, а вјерује и за српски народ и Српску православну цркву, јер је, како је рекао, српски патријарх пред Богом увијек представљао историју свог народа, дијелио његову судбину, радост, али и трагедију.

- У овом, најсвечанијем тренутку мом животу, након тренутка када сам промисли Божјим и вољом Духа Светога овде хиротонисан

Биографија

Нови патријарх СПЦ рођен је у селу Видова код Чачка 1930. године од оца Здравка и мајке Милијане. Његово световно име је Мирослав Гавриловић. По завршетку гимназије завршио је Богословију у Призрену и Богословски факултет у Београду. Постдипломске студије завршио је у Атини. Замонашен је у октобру 1959. године у манастиру Раковица. Од стране Његове светости патријарха Германа, примио је монашки чин, добивши монашко име Иринеј. За епископа нишког изабран је 1975. године.

за епископа славне Епархије моравичке, срце моје дрхти као лист јове када га ветар покреће. Моје је срце устрептало једном великом свешћу и сазнањем. Постављам питање, пре свега себи, а можда и онима који су ме изабрали да ли сам достојан овога високог звања и почаста, ове части и дара Божијега - нагласио је патријарх Иринеј.

Патријарх Иринеј је додао да се овога тренутка његова мисао усмјерава према Богу, спаситељу и архипастору који га је, како је рекао, добротом и милошћу својом наградио незаслуженим даровима. - Знам да је то дело милостиње и љубави Божије, али и дело Божије које обавезује и тражи достојан одговор и достојан живот по Христу и његовом јеванђељу. Богу благодарим на његовом превеликом дару мени маленом. Обраћам се нашим светитељима из нашега рода са молитвом да не оставе слугу свога, следбенике своје из рода њиховога. Овакви какви јесмо ми смо њихови и они су наши - истакао је Његова светост.

Успињање на висину, рекао је патријарх Иринеј, је тешко, али остати на висини је још теже, јер висина изазива и муње и громове, олује и вјетрове, а треба се задржати на тој висини.

- Али, зато понављам речи апостола

Павла - све могу у Исусу Христу који ми моћ даје. Благодат Божија се даје и предаје у немоћи, а ја сам немоћан. Но, онај који ме је изабрао сигурно ће ми помоћи не само мени, него и цркви нашој да се угледам на наше велике претходнике владике и да следим њиховим путем - рекао је патријарх Иринеј.

Његова светост патријарх српски Иринеј је рекао да је Свети Сава зацртао пут - Христов, светосавски

пут и да нема потребе да бирамо и тражимо којим путем да кренемо.

- Он нам је трасирао пут ка Христу, ка правди, ка истини и остаје нама само да се потрудимо колико то можемо и да их следимо - поручио је патријарх Иринеј и додао да је патријарх само један од епископа Христовог Сабора а да цјелину чини Сабор који је снага, сила, благодат, црква.

- Надам се браћо архијереји да ћете ме подржати и помоћи у свим приликама којим нам живот наметне. Сви смо позвани да носимо крст, а наш крст је веома тежак. И зато нас Господ позива да ујединимо снаге и крст заједно носимо. Благодат је у нама и црква нам је једна, зато и у животу морамо бити једно - нагласио је патријарх Иринеј.

Подсјетивши да након устоличења патријарх треба да изнесе и свој свети програм рада, Његова светост Иринеј је рекао да очекује да ће заједно са осталим епископима, како је рекао, благодатним силама Богом дарованим крмарити црквом Христовом.

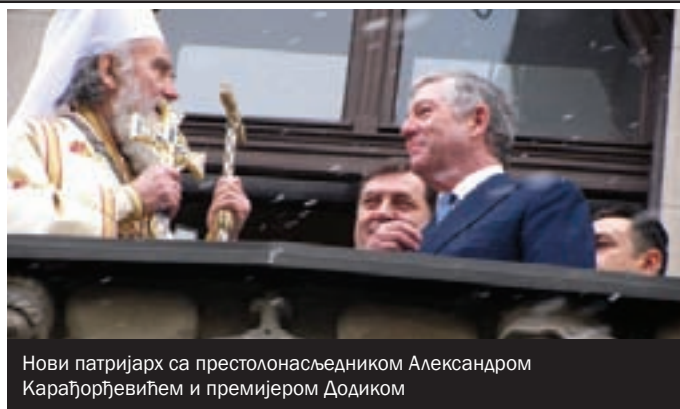
- Са Христом и у Христу можемо све. Ми имамо много задатака, а можда један од првих је да сачувамо наше свето и мученичко Косово и помогнемо нашој држави која се труди и све чини да одбрани од оних који хоће да га приграбе. Црква мора помоћи у томе - нагласио је патријарх српски Иринеј.

Његова светост је констатовао да је Косово једна од најсветијих обавеза.

- Косово је наша света земља, наш Јерусалим. Ако заборавимо Косово, заборавиће и нас Косово... Србија без Косова и свих светиња

на Косову није Србија, као и што је тело лишено душе тако је и Србија лишена Косова без душе, ума и срце. То нам је велики задатак - поручио је патријарх Иринеј. Нагласивши да има још задатака о којима ће бити разговарано и договорано на Саборима СПЦ, патријарх српски Иринеј поручио да је јединство српског народа исконски задатак цркве у свим временима.

- Црква је увек чувала јединство свога народа, крепила га, снажила га и помагала да опстане и да се сачува до дана данашњег - нагласио је Његова светост патријарх српски Иринеј и благословио вјернике и госте и Саборном храму у Београду. Вјерски аналитичар Живица Туцић сматра да је за новог патријарха

Нови патријарх са престолонаследником Александром Карађорђевићем и премијером Додиком

дијалогу решава бројна питања. Он је отворен према друштву, према другим црквама, то су јако важни квалитети који су нама у овом

или да изврши анализу стања, али све то зависи од Сабора. Сабор је тај који има врхунску власт, законодавну и другу да одређује

Свјетски медији о новом патријарху

Новоизабрани патријарх Српске православне цркве Иринеј нишки отворен је за дијалог и сарадњу са другим црквама и вјерским заједницама, оцијенили су свјетски медији. Њемачки радио "Дојче веле" навео је да је Сабор СПЦ изабрао владикау нишког Иринеја за новог српског патријарха много брже него што се очекивало.

У првим реакцијама аналитичари оцјењују да је новоизабрани патријарх показао да је склон дијалогу са осталим вјерским заједницама, што би могло да значи и да ће се СПЦ избором Иринеја окренути екуменском дијалогу и позитивном односу према европским интеграцијама и савременим кретањима, јавио је "Дојче веле".

Њемачки радио је подсјетио на изјаву новог патријарха да би СПЦ поздравила долазак папе у Србију 2013. године, када се обиљежава 1700 година од усвајања Миланског едикта, којим је 313. цар Константин, рођен у Нишу, увео слободу вјероисповести и прекинуо прогон хришћана у Римском царству.

Ројтерс је оцијенио да би патријарх Иринеј могао да води цркву ка модернизацији у вријеме када је Србија на путу ка чланству у Европску унију. Британска агенција је навела да је владика Иринеј био углавном неутралан током ратних деведесетих година на простору бивше Југославије и да се сматра особом која би могла да оконча спорове у цркви и ојача њену улогу у друштву.

Историчар Милорад Томанић оцијенио је да је избор владике Иринеја за новог патријарха помирителско и спасоносно рјешење.

- Иринеј је заиста човек којег већина људи памти по мало чему инцидентном - рекао је Томанић за Радио "Слободна Европа".

Он сматра да избор Иринеја за поглавара СПЦ даје могућност за дијалог и договоре са другим црквама, али и истиче да патријарх није папа и да ће и даље бити сукоба и проблема.

- Ипак, мислим да је ово једно решење које ће СПЦ, њен брод да одведе у мирне воде - рекао је Томанић.

СПЦ ће са новим поглаваром вјероватно наставити да се противи самопроглашеној независности јужне српске покрајине Косова и Метохије, које се сматра колијевком средњовјековне српске цивилизације, оцијенио је Ројтерс.

Српске православне цркве изабран човек дијалога, реалиста, који разумије ситуацију и у друштву и у Цркви и све тешкоће и разлике које ту постоје.

- Он ће сигурно покушати да у

тренутку потребни - рекао је Туцић. Он је објаснио да о усјерености Цркве, међутим, не одлучује само патријарх него и Сабор.

- Дакле, он може на следећем сабору да предложи одређене идеје

усмереност цркве - рекао је Туцић и нагласио да је СПЦ увијек била заинтересована за дијалог са другим црквама и да га никада није одбијала.

Припремила: Г. К.

ДРУГО ПОЛУВРИЈЕМЕ (ПОД)СВИЈЕСТИ

Борис Тадић, председник Србије, покренуо је недавно иницијативу о осуди злочина у Сребреници. Иако још није прецизирано, приједлог текста би могао да буде завршен до краја јануара, а намјера је да га Скупштина Србије усвоји прије почетка редовног, прољећног засједања у марту. За сада већина странака у парламенту Србије сматра да, осим злочина у Сребреници, треба осудити и злочине над Србима, јер и српске жртве су дио укупне ратне трагедије. Многи сматрају да је Сребреница само друго полувријеме великог злочина у Подрињу, злочина који се претворио у одмазду

Борис Тадић, председник Србије

Образлажући ову иницијативу Тадић је рекао је да Србија има своје обавезе када је ријеч о БиХ, наводећи да говори о одлуци међународних правних институција и о једном документу који српски парламент треба да усвоји у будућности, а то је резолуција о Сребреници, као и другим злочинима. Тадић је истакао да се при томе не занемарује, него наглашава и обавеза Србије да усвоји и резолуцију о свим осталим злочинима који су се десили током ратова деведесетих година, наводећи да је то претпоставка помирења у региону.

- Иницирао сам резолуцију о Сребреници јер сматрам да то питање није ни страначко нити политичко, већ вредносно и морално. Овом резолуцијом се скида и анатема са нашег народа, штити наш национални интерес, и она ће бити потврда да не постоји колективна кривица и да сваки злочинац има своје име и презиме - рекао је председник Србије. Према његовим ријечима, резолуција о Сребреници и резолуција о српским жртвама морају бити раздвојене а обје ће бити усвојене.

- Сви доживљавамо патњу личних и националних жртава, али српски народ и држава ће показати да саосјећају и са туђим жртвама.

Злочинци морају бити кажњени за своја недјела због жртава и њихових породица и због помирења народа на Балкану. И ми се морамо тако и понашати. Само таквом политиком можемо бранити право на сјећање и на наше жртве. Само таквом политиком уважавања туђе патње и одавања поштовања туђим жртвама јесте могуће на међународном плану стицати кредибилитет и за вођење националне политике - истакао је Борис Тадић за београдске медије. Његова иницијатива, као што се могло и очекивати, изазвала је многобројна реаговања, прије свега у Републици Српској али и Србији.

Премијер Републике Српске Милорад Додик оцијенио је да није на њему да било коме у Србији препоручује шта треба да ради, али да жели да укаже да се по питању ратних злочина мора имати уравнотежен приступ и да не треба стварати жртве прве и друге категорије.

- Несумњиво је да се у Сребреници догодио злочин који се не може негирати и то никоме не смијее да падне на памет. Међутим, овом приступу недостаје једна уравнотеженост како би се избјегла историјска верификација Сребренице као јединог догађаја

који се обиљежава као ратни злочин - рекао је премијер Додик. О могућности да се у приједлогу резолуције о Сребреници нађе и дефиниција „геноцид“, Додик је навео да је „тежак масовни злочин сасвим довољна квалификација“.

- У БиХ су се догодили и други злочини и због тога се и остале бројне жртве не смију маргинализовати. Видљиво је да се Сребреница жели нотирати као главно мјесто злочина које ће обиљежити сав период рата у БиХ, што наравно не може да буде тачно. Са становишта тога треба се одредити према свим другим злочинима - истакао је премијер Додик који је подсјетио да је у периоду од три ратне године на подручју Сребренице под командом Насера Орића побијено више од 3.500 Срба.

- То се није догодило у року од неколико дана, али се догађало у континуитету. Све се то дешавало у време кад је Сребреница била заштићена зона која је требало да буде демилитаризована. Али, Орић је изашао на Бадње вече, побио Србе у Кравицама и вратио се у заштићену зону. Због тога не могу други злочини бити другокатегорисани јер су Срби убијани само зато што су Срби - објаснио је Додик и додао да би због свега тога требало одредити

један датум којим се обиљежавају сви злочини.

- Сви злочинци треба да одговарају пред судом. Свако за оно што је чинио, а да се жртве ратних злочина на једнак начин третирају. Још раније у РС су прављени и усвојени спискови жртава из Сребренице, а касније се испоставило за неке да су живи или да су убијени на другим мјестима. Водили су се судски процеси. Међународни суд правде је пресудио да је то локални геноцид. И то су чињенице којима се утврђује прошлост, али зарад будућности не смије се догодити да се жртве раздвајају, а само Сребреница квалификује у историји као једино мјесто где се догодио ратни злочин - навео је Додик. Председник Народне скупштине Републике Српске Игор Радојичић сматра да иницијатива Србије о осуди ратних злочина не треба да се односи само на Сребреницу, већ и на све ратне злочине почињене на подручју БиХ и над српским народом у протеклом као и у рату од 1941. до 1945. године. - Сребреница јесте била мјесто великог злочина, али много је ратних - злочина почињених и против српског народа у протеклом и рату од 1941. до 1945. године - рекао Радојичић. Он је истакао да је то осјетљиво питање које се не

може гледати изоловано, те да се сви злочини морају посматрати у историјском континуитету и да треба одати почаст жртвама и у једном и у другом рату на подручју цијеле БиХ. Наводећи да су званичници РС и Србије разговарали о тој резолуцији након усвајања сличне у Европском парламенту, Радојичић је рекао да су званичници Српске "ближи размишљању да, итекако, треба посматрати не само Сребреницу већ и ратне злочине који су почињени на подручју цијеле БиХ".

- У априлу сваке године ми обиљежавамо велико страдање у Јасеновцу, што никада, колико ми је познато, неким адекватним актом није осуђено ни у бившој Југославији, а нити у некој међународној институцији - закључио је Радојичић.

Пантелија Ђургуз, председник Борачке организације Републике Српске сматра да идеја да парламент Србије разматра и усвоји резолуцију о Сребреници у најмању руку представља неопрезан потез.

- Ријеч је о још једном у низу покушаја да се изврши притисак на политичко руководство Србије да индиректно прихвати одговорност на плећа српског народа у вези са дешавањима у Сребреници - рекао је Ђургуз и нагласио да је ријеч о пројекту којим се жели доћи до одређеног циља, како би се потврдила теза дијела међународне заједнице да је Република Српска настала на ратном злочину геноцида.

Ако би Србија већ требала да испуни неки захтјев Европског парламента или неког другог центра моћи, оцијенио је Ђургуз, онда би био ред да српски парламент усвоји резолуцију којом ће осудити све злочине који су се десили током грађанског рата на подручју бивше Југославије.

Стручњак за међународно право Тибор Варадин нагласио је да и помињање ријечи „геноцид“ у резолуцији о Сребреници не би имало никакве нежељене посљедице по Републику Српску.

- Да је Српска геноцидна творевина јесте била тврдња пред Међународним судом правде, коју, међутим, тај суд није прихватио. Прихваћено је да је Војска РС починила геноцид у Сребреници, и то је прихватио и Хашки трибунал и Међународни суд правде. Али, РС је створена након догађаја у Сребреници. Помињањем ријечи „геноцид“ у евентуалној резолуцији Скупштина Србије не би учинила ништа конститутивно - сматра Варади.

Министар правде Србије Снежана Маловић вјерује да ће Србија усвојити резолуције о осуди злочина у Сребреници и осталих ратних злочина почињених на

Мезарје у Поточарима

подручју бивше Југославије.

- То морамо учинити због нас самих и генерација која долазе. Свакако подржавамо идеју о усвајању декларација и увјерена сам да ће Србија то и учинити - рекла Маловићева и навела да у Србији постоји изразита воља да се осуде сви ратни злочини и да није битно ни држављанство почиоца или жртва, нити мјесто гдје је злочин почињен.

- Битно је да сви они који су починили злочине буду приведени правди и од цјелокупног друштва осуђени за то - додала је она. Нелогично је и неморално доносити посебне резолуције којима се осуђују ратни злочини почињени у бившим југословенским републикама, оцијенио је за београдску "Политику" председник Скупштине општине Сребреница Радомир Павловић који је подсетио да је 25. јуна 2005. године, у циљу пуне истине о злочинима који су се догодили на подручју ове општине, усвојена Резолуцију о Сребреници.

- У њој је став да осуђујемо све злочине који су се десили над свим грађанима општине Сребреница, а посебно злочине који су се десили у периоду од 10. до 19. Јула 1995. године. Тиме смо показали да не правимо разлику између жртава, иако смо Сребреницу, као најтежи злочин, истакли - рекао је Павловић.

- Резолуцијом смо позвали надлежне органе Републике Српске и БиХ и међународне институције да се злочинци што пре приведу суду, како би осуда била правда и како би се скинула колективна одговорност народа за ратне злочине - објаснио је он. Резолуцијом су сви грађани позвани да осуде све ратне

Радомир Павловић - Предсједник СО Сребреница

злочине у БиХ и да „истрају у захтјеву да сви злочинци буду санкционисани“.

- Наш мотив је био да овим актом покушамо да заједнички изградимо услове за бољу будућност и суживот садашње и будућих генерација сребреничког краја, с јасном поруком да се сребреничка трагедија никад више не понови - рекао је Павловић. Посебан значај он даје чињеници да је резолуција усвојена једногласно.

- Тада је у општинском парламенту било 27 одборника - 17 Бошњака и десет Срба. Дакле, када смо ми у таквом саставу успјели да се усагласимо и да једногласно осудимо све злочине почињене у БиХ, не видим разлога да било који парламент, а поготово Србије, доноси посебне резолуције о осуди ратних злочина. Јер, жртве свих ратних злочина су невини људи, односно људи које судови нису правоснажно осудили. И то је један од кључних разлога због којих их,

СРЕБРЕНИЦА И РЕЗОЛУЦИЈЕ

Скупштини Србије у посљедњих пет година достављено је неколико приједлога „резолуција о Сребреници“, али ниједна од њих није уврштена у дневни ред. Није успио ни покушај договора посланичких група, јер њихови представници нису могли да се сложе око њеног садржаја. Неки су сматрали да она треба да се односи само на Сребреницу, а други на све ратне злочине. Једино у чему су се сви слагали било је то да је у Сребреници почињен злочин. Први приједлог резолуције парламенту су 2005. године, у име невладиних организација, поднијели Наташа Мићић, тада посланик ГСС-а, а сада ЛДП-а, и Жарко Кораћ, посланик СДУ-а. У њој се говорило о „геноциду у Сребреници“, а тражило се да се „држава обрати жртвама и њиховој заједници и да призна да је злочин извршен у наше име и тим чином да се дистанцира од злочина“.

Парламент је, поводом десетогодишњице злочина у Сребреници, 2005. године покушао да припреми текст нове резолуције. Шефови посланичких група код тадашњег председника парламента Предрага Марковића, сагласили су се само о заједничкој осуди свих ратних злочина. У нацрту тог документа у који су ушле примједбе и приједлози свих посланичких група, било је, између осталог, предложено да се „осуде сви ратни злочини, а посебно они почињени на територији Сребренице и Братунца. Договора, међутим, није било, па су ДС и СПО представили свој текст декларације, а дан касније ДСС свој.

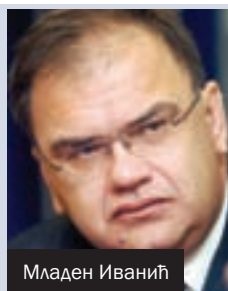
Послије пресуде Међународног суда правде у Хагу, 2007. године, у којој се каже да је 1995. године почињен геноцид над муслиманским становништвом у БиХ, а да Србија није учинила ништа да га спречи, председник Србије Борис Тадић позвао је Народну скупштину да

усвоји декларацију „којом ће се недвосмислено осудити злочин у Сребреници“. Умјесто скупштинске усљедили су приједлози појединих странака. Тако је ЛДП доставио парламенту „Приједлог декларације о обавезама државних органа Републике Србије у испуњавању одлука Међународног суда правде“, којом је, између осталог, тражено да се „Србија обавезе да кроз свој правни систем и поступање државних органа јасно осуди свако порицање геноцида у Сребреници“. Послије ЛДП-а, свој приједлог у марту 2007. године, представили су и посланици ЛСВ-а и СВМ-а, који су чинили посланички клуб Војвођански посланици. У овом приједлогу, између осталог, писало је да „однос према Сребреници одређује будућност наше земље, а представници Народне скупштине Србије одаће пошту сребреничким жртвама и из њиховог страдања извући трајну поуку о погубним посљедицама етнонационализма, ратног

хушкаштва и слијепог и некритичког 'патриотизма'“. Прије годину дана, посланичке групе ЛДП-а и ЛСВ-а представили су, на одвојеним конференцијама за новинаре, своје нове приједлоге скупштини, поводом Резолуције Европског парламента, којом је 11. јул проглашен Даном сјећања на геноцид у Сребреници. ЛСВ је предложио доношење „резолуције о проглашењу 11. јула за дан сјећања на геноцид у Сребреници и све невинне жртве ратова деведесетих година на територији бивше Југославије“. Сличан приједлог дао је и ЛДП. У јулу прошле године Жарко Кораћ (СДУ), који припада посланичком клубу ЛДП-а, доставио је Приједлог декларације о обавезама државе Србије да предузме све мјере заштите права жртава ратних злочина, а посебно жртава геноцида у Сребреници, док је ЛСВ, практично, поново доставио свој ранији приједлог. И ови приједлози су завршили у некој скупштинској фиоци.

Рајко Васић

Младен Иванић

Младен Босић

РЕАГОВАЊА

Рајко Васић, извршни секретар СНСД-а, навео је да Србија не треба да доносе посебну резолуцију о Сребреници јер њу нико и није оптужио за овај злочин.

- Србија овим полако прихвата кривицу, сама себе увлачи у ту игру. Резолуција о Сребреници неће донијети користи Србији, али може да има озбиљне посљедице по Републику Српску, јер се она касније може искористити као аргумент за поништавање РС. Ако се

у резолуцији употреби ријеч „геноцид“, то може да води закључку да је РС геноцидна творевина, коју због треба укинути - оцијенио је Васић. Младен Иванић, лидер ПДП-а сматра да би најбоље било да Скупштина Србије усвоји резолуцију која осуђује све злочине на простору бивше СФРЈ, ако већ мора да усвоји неку резолуцију.

- Не видим разлог за тренутно актуализовање приче о Сребреници. Србија неће имати

штету од усвајања резолуције, али ће остати неки негативни осјећај у Републици Српској. Једина корист од те резолуције била би поправљање општег имиџа Србије, нарочито послје подношења захтјева за прихватање статуса кандидата за ЕУ - мишљења је Иванић. Председник СДС-а Младен Босић о усвајању резолуције о Сребреници каже сљедеће:

- То би водило даљој сатанизацији Срба и Србије, то би био наставак стратегије у којој су само Бошњаци и Хрвати жртве, а Срби искључиви злочинци. Резолуција би имала велику тежину и могла би да послужи као основ за укидање Српске, у случају да се у њој помене ријеч „геноцид“. То је стара тактика Алије Изетбеговића, чији је главни извођач био Харис Силајдџић, који и данас читаву политику гради на поставкама геноцидности Срба - изричит је Босић.

ни по једном основу па ни обиму страдања, не треба раздвајати - нагласио је Радомир Павловић. У пресуди Међународног суда правде у Хагу не помиње се експлицитно да Србија треба да донесе некаку резолуцију о Сребреници, рекао је Милош Јовановић из Института за међународну политику за београдске медије. Сличан став могао се чути и од једног експерта за међународно право, који није желио да му спомене име.

- То не постоји као правна обавеза, то може да се уради као израз политичке воље. Иначе, наметање такве обавезе и није у компетенцији суда. Војин Димитријевић, директор Београдског центра за људска права, рекао је да „поновно покретање приче о резолуцији о Сребреници треба гледати из угла да је Србија пред Међународним судом правде покренула процес везан за нелегално проглашење независности Косова.

- Не можете се ви обраћати једном суду, очекивати од њега нешто што је за вас важно, а правити се невјешт у погледу ранијих пресуда - оцијенио је он.

Припремила: Г. К.

Убујени па запаљени Срби у Госпићу 1992. године

Ментални геноцид над Србима

Када парламент Србије буде усвојио најављену резолуцију о “геноциду у Сребреници”, наводно изнуђену у складу са захтјевима Еуропе, бит ће коначно довршен ментални геноцид над Србима који се одвија већ два пуна десетљећа.

Јасно је да је “сребренички геноцид”, односно почињени злочин над Муслиманима првенствено потребан “међународној - НАТО - заједници” како би оправдала бомбардирање српских подручја у БиХ и Југославији/Србији и како би се одужила исламском свијету за над њим почињене злочине на Блиском и Средњем истоку.

Све у свему, “међународној заједници” није било довољно то што су њезини судови, оправдавајући НАТО агресију над Србима, прогласили један дио злочина у Сребреници геноцидом, него хоће и да и сами Срби тај дио злочина означе као геноцид

Чудна је судбина тог “геноцидног” српског народа. Стољећима је био брана исламском продору у Еуропу. У Првом свјетском рату се борио

против злих сила Аустроугарске и Њемачке и изишао као побједник. У Другом свјетском рату је доживио истински геноцид као казну за његово супротстављање нацизму

и фашизму. Почетком деведесетих био је “запикан” од стране САД, Њемачке, Ватикана и Аустрије да буде главни кривац (бад боу) у серији ратова проузрокованих од оних извана који су све урадили да дође до распада Југославије.

Резултат је био највећи етноцид који је један народ доживио након Другог свјетског рата: 400.000 (четиристо тисућа) протјераних из Хрватске, 200.000 (двјеста тисућа) протјераних са Космета, барем 150.000 (сто педесет тисућа) протјераних из садашњег федералног Сарајева. Ако се томе дода одузимање Србији 15% њеног територија, а и чињеница да Војводина и Санџак само чекају миг “великог (САД) брата” да се осамостале, онда је трагедија српског народа, коју Еуропа упорно игнорира, више него видљива. Али, то су Срби, као “геноцидан народ”, вјеројатно и “заслужили”.

Наравно, етничка чишћења Муслимана и Хрвата од стране Срба вршена су у БиХ, и у том погледу на Балкану нема невиних, али када се све сабере и одбије, онда су Срби надалеко губитничка страна. Уосталом, Срби у БиХ имају храбрости да изврше попис становништва, укључујући вјерску и националну одредницу. Бошњаци то одбијају, јер би се онда јасно видјело да они у претходном рату нису били никакви “јагањци божји” и да су практично очистили свој териториј од свега што је српско.

Али, цинизму “међународне заједнице” нема краја. Она, не само што је Србе бомбардирала, демонизирала и уцењивала него хоће да се сами Срби осјећају кривима због трагедије која им се наметнула. Јевреји такву врст

наметнуте кривице стољећима искушавају, па се то вишевјековно злочиначко наметање кривице сада примјењује и на Србе. Јевреје је то што су “убили” Исуса коштало двије хиљаде година патње. Остаје питање колико ће стољећа Срби патити због наводно почињеног геноцида у Сребреници.

Све у свему, “међународној заједници” није било довољно то што су њезини судови, оправдавајући НАТО агресију над Србима, прогласили један дио злочина у Сребреници геноцидом, него хоће и да и сами Срби тај дио злочина означе као геноцид. Али, пођимо редом, ослањајући се искључиво на западне и муслиманске изворе. Злочин у Сребреници има двије фазе: злочини почињени над Србима и испровоцирани злочин Срба над Муслиманима (садашњим Бошњацима).

Злочини над Србима у Сребреници и на њеним подручјима одвијали су се од 1992. до 1995. године. Злочине су вршили припадници Армије БиХ (муслиманске војске) стационарни у Сребреници, а под руководством Насера Орића. Тим поводом, два британска академика (Јан Виллем и Норберт Ботх) изнијели су монструозну тврдњу. Они су признали да је Орић вршио злочине над Србима, али је он то, наводно, радио зато што је знао да су Срби геноцидан народ, па их је убијао како касније Срби не би вршили геноцид над Муслиманима! УН званичник Јасусхи Акасхи сматрао је муслиманско руководство у Сребреници криминалном бандом, корумпираним и опасним

Егзодус крајишких Срба 1995. године

провокацијом, подводачима и црнобурзашима. Холандске трупе које су посједовале опрему за ноћно осматрање, пријавиле су да су видјеле муслиманске војнике како се шуњају кроз периметар око Сребренице и отварају ватру на холандске осматрачке положаје стварајући утисак да то Срби раде.

Генерални секретар УН-а Кофи Аннан рекао је у свом извјештају о Сребреници (1999) да су се Орићеве трупе користиле техникама етничког чишћења сличним онима коришћеним од стране Срба у осталим подручјима палећи куће те убијајући и тероризирајући цивилну популацију. У вељачи 2004. године, Орић је примио репортера "Вашингтон Поста":

"Орићеве ратне трофеје не налазе се послгани на зиду, ...већ на видео-касети: спаљене српске куће и тијела српских људи без глава, набацана на тужну гомилу. Морали смо користити хладно оружје те ноћи, објашњава Орић, док се сцене искасапљених мртвих тијела врте са његовог Сону видео-апарата."

Билл Шиллер, репортер "Торонто Стара", извјестио је да је на видео-траци, приликом интервјуа, Орић у својим рукама држао одсјечене српске главе. "Ухватили смо их у замку", рекао је Орић када се поприличан број побијених Срба појавио на екрану. Сљедећа група лешева била је докрајчена експлозивом. "Послали смо их на мјесец", хвалио се Орић. У једном, на видео приказаном селу, Орић је пожурео да изјави: "Ту смо убили 114 Срба." Чак је и Стејт департмент примијетио неке од ових стравичних злочина почињених у српским мјестима Кравицама, Братунцу, Бјеловцу, Сикирићима, Вољевци, Југовићима и Лозничкој Ријеци.

Колико је српских села спаљено, а цивила убијено

од стране Орићевих трупа које су дјеловале, из наводно демилитаризоване зоне, наочиглед тамо стационираних мировних снага УН-а, то нитко точно не зна. Срби, чији је нехај надалеко познат, никад се нису (као Хрвати и Бошњаци) потрудили да у детаље то истраже. Процјене из страних извора се крећу око неколико десетина српских села и више стотина убијених српских цивила, док српски извори говоре о 1.500 до 3.000 убијених Срба. Што било да било, данас Запади да зучне о страдањима сребреничких српских цивила. Јасно је да би навођењем ових чињеница био код западног јавног мњења озбиљно уздрман мит о сребреничком геноциду. Поврх свега, Србима није дозвољено да буду жртве, а ако се та чињеница не може ни на који начин избјећи, онда се, вели Цхомску, ради о "недостojним жртвама".

Други дио сребреничког злочина, онај извршен од стране Срба над Муслиманима био је пројектиран од стране Запада, а у спрези са дијелом тадашњег муслиманског руководства. Срби су наглавачке улетјели у постављену замку, што их нимало не амнестира од почињеног злочина. Погледајмо хронологију догађања.

- Представници муслиманске заједнице окупиле су се у Сарајеву 28. и 29. рујна. Неки преживјели чланови сребреничке делегације рекли су да им је

Изетбеговић казао да би НАТО, према предсједнику Клинтону, интервенирао у БиХ само под увјетом да Срби упадну у Сребреницу и да притом побију барем 5.000 особа. То није било могуће реализирати, јер је сљедеће године био геноцид у Руанди са милијун жртава. Година 1995. је за то било "идеално вријеме", јер је Цинтону за други предсједнички мандат требао форсирани мир у БиХ.

- Очито је, да је Сребреница "дата на тањур" Србима. Орић је са својим штабом хеликоптером пребачен из Сребренице седам дана прије њеног пада. Дан прије пада, цјелокупна мушка муслиманска популација напустила је Сребреницу, укључујући и 5.000 наоружаних припадника Армије БиХ; у Сребреници је остало око 300 мушкараца.

- Злочин над Муслиманима се вјеројатно десио приликом и након заробљавања, када су се Муслимани настојали пробити кроз српске положаје према својим базама. Масовне егзекуције над Муслиманима вршене су у мјестима Пилице, Брањево,

(2.000 страница) нема очевидаца почињеног злочина. Нема ни сателитских снимака почињених егзекуција. Једини "прави" свједок је психопата Ерденовић, који је у Хагу устврдио како је приликом масакра лично побио више од 100 Муслимана за 11 килограма злата.

- Када се врши геноцид, онда се неселективно убијају сви припадници неке заједнице, а не остављају у животу репродуктивно способне особе (жене и дјеца).

Јасно је да је "сребренички геноцид", односно почињени злочин над Муслиманима првенствено потребан "међународној - НАТО - заједници" како би оправдала бомбардирање српских подручја у БиХ и Југославији/Србији и како би се одужила исламском свијету за над њим почињене злочине на Блиском и Средњем истоку. Ако Србија у својој резолуцији прихвати сребренички злочин над Муслиманима као геноцид, како то захтијева "међународна заједница", над Србима ће трајно остати печат геноцидности који нитко више неће моћи

Масакирани Срби у Борову насељу новембра 1992. године

Петковац, Козлук и Кравица. Број хладнокрвно побијених заробљених Муслимана је, међутим, упитан. Постоји разлика у бројкама између декларираних несталих особа и форензичких налаза остатака тијела. Осим за неколико стотина особа, гдје је ствар очита, за друга нађена тијела није јасно у којим су околностима и када погинула или умрла. Напомена: масовне гробнице су уобичајена ствар у ратним временима када се врши асанација терена како не би дошло до масовних зараза.

- Симптоматично је да ни у холандском извјештају о Сребреници (7.000 страница), ни у француском извјештају

избрисати. Јер за "међународну заједницу" је важно да управо Срби то кажу, јер све док они то не кажу, квалификација злочина као геноцида је једнострана, она која долази од противничке стране у сукобу НАТО - Срби, и као таква нема важности за јавност ни за повијест. Ако Срби то ипак ураде, они ће довршити ментални геноцид над самим са собом, територијални и ментални геноцид над српским народом који су одавно пројектирали и добрим дијелом остварили господари новог свјетског "хуманитарног" поретка.

(Пренесено из "Независних новина" од 13.01.2010.)

НАЛИЧЈЕ СРЕБРЕНИЦЕ

ЗБРИСАНО 110 СЕЛА, УБИЈЕНИХ 3.262 - тврде истраживачи српских страдања и откривају како је готово две деценије од света скривано такво етничко чишћење

ГЕНОЦИДОМ НАД МУСЛИМАНИМА ЗАТРПАЛИ ПОБИЈЕНЕ СРБЕ

Владали су злочинци и психопате Насера Орића, Кемо је по граду носио српске главе, а расписана је награда: 25 кг брашна за убијеног Србина. Иванишевић: Наметнути култ Сребренице постао је метафора геноцидног злочина Срба над недужним мештанима тог градића

Изненадна иницијатива председника Бориса Тадића да Скупштина донесе резолуцију о Сребреници изазвала је недоумице и у Србији и у Републици Српској. У првом реаговању премијер РС Милорад Додик је изјавио да Србија има право да донесе такву резолуцију, али да је некоректно издвојити само један злочин јер их је било широм Босне и Херцеговине, а само у Сребреници убијено је око 3.500 Срба. - Није коректно да се обележава само један догађај на тај начин - нагласио је Додик. - Није фер да се игноришу српске жртве, то не доприноси помирењу. Било би далеко боље да је донета резолуција о свим страдањима у БиХ, као и на Балкану. Пантелија Ђургуз, председник Борачке организације РС, каже да је у недавном разговору с председником Тадићем нагласио да је последњи час за откривање истине о етничком чишћењу Срба из сребреничког краја. - Уместо тога уследила је иницијатива за резолуцију о Сребреници која посредно оптужује и Републику Српску и Србију! Она би нанела непроцењиву штету Републици Српској, а још већу Србији, која би тако на мала врата преузела одговорност и потврдила тезу да је извршила агресију на БиХ и учествовала у геноциду - упозорава Ђургуз. Истраживачи српских страдања

у БиХ сматрају да је недопустиво донети резолуцију о Сребреници која се заснива само на оптужбама једне стране - са којима је јавност детаљно упозната, па о њој зато у овом тексту неће бити речи - а да се занемари сурово етничко чишћење Срба из Бирача, сребреничког дела Подриња. - Осма тактичка група Армије БиХ са седиштем у Сребреници, под командом Насера Орића, уништила је 110 српских насеља у Бирачу, убила 3.262 особе, а остале протерала - каже Миливоје Иванишевић, директор Центра за истраживање страдања српског народа, аутор десетак књига и студија на ову тему. - По досадашњим подацима, око 73 одсто жртава, 2.382 особе, биле су цивили. У сребреничком делу Подриња ни данас нема Срба јер, једноставно, немају где да се врате.

Лорд Ешдаун против истраге

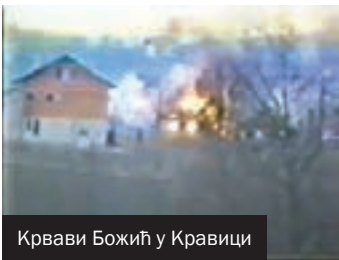
- Неком се жури да добије документ који би се, уместо чињеница, користио као крунски доказ српских злочина - сматра Иванишевић. - Таква резолуција би практично потврдила да је Република Српска "геноцидна творевина", а то је жеља управо оних који инсистирају на промени Дејтонског споразума и уништавању РС. Негативно мишљење о резолуцији има и Марко Арсовић, први председник Комисије за истраживање догађаја у

Сребреници, коју је крајем 2003. формирала Влада РС под притиском Педија Ешдауна, тадашњег високог међународног представника за БиХ. - Србија не би требало да даје такву исхитрену глобалну изјаву, јер још увек није утврђено ни који су злочини изведени у Сребреници, ни колико је људи у њима заиста убијено - каже Арсовић. - Много ствари у том случају је предмет манипулација, јавност се замајава чак и глупостима као што је термин "локални геноцид", иако такав чин не може да буде локалног карактера. Чињеница је да нигде не постоји ниједна наредба за извршење злочина, а све остало су интерпретације. Арсовић каже да је 2003. био председник Врховног суда БиХ и да се противио оснивању Комисије за истраживање догађаја у Сребреници, а да је положај њеног председника прихватио невољно, тек после политичког притиска из Владе РС. - Упозорио сам и тадашњег премијера РС да формирање такве комисије није добро, јер истрага, гоњење и пресуда нису посао комисија, већ правосуђа. Пристао сам да председавам комисијом под условом да она примењује методе судског утврђивања чињеница које су, упркос свим манама, најобјективније. Међутим, инсистирање на објективном истраживању - што је

подразумевало и утврђивање броја српских жртава - изазвало је гнев тадашњег високог представника у БиХ лорда Педија Ешдауна. - Ешдаун је побеснео на састанку у Сарајеву, желео је да што пре добије документ у коме би једна, српска, страна била окривљена. Викао је: "Арсовићу, ако ви не можете да обавите посао наћи ћемо другог!" Одговорио сам да нећу да радим по његовим заповестима, већ искључиво по професионалним принципима, јер ми је циљ утврђивање истине. Зато сам морао да се повучем из комисије - каже Арсовић, и додаје да је британског лорда највише изнервирало то што је у плану рада комисије налажио истраживање догађаја око Сребренице од почетка грађанског рата: - Да би се схватила суштина дешавања у Сребреници, осим догађаја у јулу 1995, неопходно је осветлити и злочине које су раније масовно чиниле муслиманске снаге. Ешдауна је посебно иритирало интересовање за дивизију Армије БиХ од 15.000 људи која је одбила да преда оружје и повлачила се под борбом, трпећи огромне губитке. Те војне жртве су, по свему судећи, касније приказиване као цивилне.

Прогон почео доласком СДА

Арсовић наглашава да је број муслиманских жртава у Сребреници предмет тешких

Крвави Божић у Кравици

манипулација јер су лешеве људи за које се не зна ни како су ни где су погинули масовно премештани и сахрањивани у данашњем меморијалном центру Поточари. Иванишевић упозорава да се то

нам је да се ових дана откопавају гробови у Фочи и тела преносе у меморијални центар Поточари крај Сребренице. Намера је да то војничко гробље постане својеврсно светилиште муслимана

борцима манипулишу они који их нису ни познавали, а данас их својатају. Наметнути култ Сребренице постао је метафора геноцидног злочина Срба над неужним мештанима тог градића.

простора општине Власеница и 50 одсто простора општине Зворник.” О тим временима посведочио нам је и Сребреничанин Милош Миловановић, секретар Борачке организације РС у овом градићу,

Покољ уз ритуал “светих ратника”

Тек после контраофанзиве Дринског корпуса Војске РС 1993, откривена је ужасна судбина Срба које су заробиле јединице Насера Орића.

- Најпотреснија су била откопавања масовних гробница на Глођанском брду и осталим локалитетима у зворничкој општини - каже Иванишевић. - Тамо је на изузетно свиреп начин, у стилу исламских “светих ратника”, ритуално, хладним оружјем, убијено око 250 цивила и заробљеника из околних српских насеља, а највише из заселака села Каменица. Алија Изетбеговић је за тај “подвиг” Орића и девет његових сабораца одликовао “Златним љиљаном”, највишим одликовањем Армије БиХ.

- Унакажени леш мог брата Зорана Б. из Каменице, о коме ништа нисмо знали неколико месеци, препознала сам на телевизијском снимку ексхумације - каже наша саговорница М. Н. која није желела да јој се открије идентитет, јер и данас страхује за породицу. - Довели су ме да га препознам и видела сам да је кастриран, да су му извађене очи, а на глави је имао рупу од маља. Ноге су му биле везане ланцем, а у стомаку није имао ниједан орган.

С друге стране, истиче Иванишевић, и даље се пређуткује муњевито и систематско чишћење Срба из тог дела Подриња, на самом почетку грађанског рата у Босни. Као илустрацију, он цитира део из заплењеног документа Армије БиХ:

“Крајем јануара и почетком фебруара 1993. године у зони одговорности 8. Оперативне групе створена је велика повезана слободна територија са центром у Сребреници која је обухватила 95 одсто простора општине Сребреница, 90 одсто простора општине Братунац, 60 одсто

који наводи да је некада Сребреница, са два рудника и много других природних богатстава, била једна од најбогатијих општина у БиХ:

- Прогон српског становништва почео је 1991, одмах после доласка СДА на власт. Виђеније Србе су уклањали с руководећих места да би нови директори, активисти СДА који су пропагирали исламску државу, новцем предузећа куповали оружје и наоружавали муслимански народ. Убрзо су почеле претње, физички напади, припреме ликвидација. Формиране су страже са обе стране и велики

дешава и данас:

- Сарадник нашег Института јавио

у Европи, у које ће долазити на

поклоњење. Мртвим муслиманским

Српске мајке завијене у црно

Неком се жури да добије документ, крунски доказ српских злочина, а таква резолуција би потврдила да је Република Српска "геноцидна творевина" (Иванишевић)

број Срба почео је да одлази из Сребренице.

Спаљивање за Ђурђевдан

Миљивоје Иванишевић додаје да су се муслиманске паравојне формације у Сребреници наоружавале и из магацина резервног састава полиције и територијалне одбране: - Фебруара 1992. из магацина територијалне одбране фабрике акумулатора извукли су чак и троцевни противавионски топ. Део пешадијског наоружања купили су новцем народног зајма који је у БиХ био расписан за повећање броја радних места. То је учињено тајно и само у фирмама у којима су директори били муслимани.

У центру за истраживање српских страдања тврде да је српско становништво Бирача после повлачења ЈНА, 18. маја 1992, практично остављено на цедилу. - Срби су преузимали, често и на силу, знатан део наоружања, возила, муниције и опреме од јединица ЈНА које су се повлачиле у Југославију - каже Иванишевић. - Међутим, све до формирања Дринског корпуса Војске РС у новембру 1992, одбрана српских села у Бирачу препуштена је самим мештанима који нису могли ефикасно да се супротставе неупоредиво јачим и организованијим муслиманским формацијама.

Етничко чишћење Срба из Бирача почело је на Ђурђевдан, 6. маја 1992, нападима на села Гниона у сребреничкој и Бљечева у братуначкој општини.

- Гниону, прво до темеља разорено српско село у сребреничкој општини, напала је муслиманска јединица из Поточара, под командом Насера Орића - каже

Ешдауна је иритирало моје интересовање за дивизију БиХ од 15.000 људи која је одбила да преда оружје и која се, уз огромне губитке, повлачила под борбом - те жртве су, изгледа, касније приказиване као цивилне (Арсовић)

Иванишевић. - Жртве су били Лазар Симић (56), гост на слави код пријатеља, и Радојко Милошевић (64), болешљив и полуслеп човек који је славио Ђурђевдан, а скончао је жив запаљен у својој кући. То су из суседних шума гледали његова супруга и остали мештани. У Бљечеви је заклана Косана Зекић (64), а убијени су и Милан Зекић и Гојко Јовановић (75).

Следећег дана у граду Сребреници ликвидирани су Зоран Илић и браћа Милан и Јован Вукосављевић, а у заседи у селу Осмаче убијено је седам српских цивила, међу којима и две жене.

Масакр у Миљифима

- Осмог маја увече мучки је, из заседе, на улазу у Сребреницу убијен судија Горан Зекић, посланик СДС у Скупштини БиХ - каже Миловановић. - После тога наступила паника међу мало преосталих Срба и већина бежи из града. Од оних који су одлучили да остану, 90 одсто је убијено, а тела им никад нису пронађена. Неколицина касније размењених причали су о

преживљеној тортури, после које нису дуго поживели.

Сребреница је постала пакао за преостале Србе, каже Иванишевић - све српске куће су опљачкане, велики број је демолиран и разорен, а градом су владали злочинци и психопате под командом Насера Орића:

- Кемал "Кемо" Мехмедовић из сребреничког села Пале носио је по граду српске главе и најављивао да ће их одсећи најмање 20. Једна од његових жртава, Анђелко Млађеновић из села Жежестице, сахрањен је без главе. Расписали су и награду: 25 килограма брашна

95 одсто села у Бирачу која су спаљена до темеља, а становници су систематски убијани и протеривани. Циљ је био очигледан: да се простор око Сребренице етнички очисти и постане чисто муслиманска енклава. У почетку, Срби су позивани на лојалност и предају, а онда су мучки убијани. После тога, предавали су се само кад су били немоћни да изврше самоубиство. Свет то не зна, а одговорност за то носе власти у РС и у Србији које нису на време скренуле пажњу на таква дешавања.

Иванишевић каже да је поход на српска села изгледао као пљачкашка најезда: - После бораца, у освојено село

Сарадник нашег института јавио нам је да се ових дана откопавају гробови у Фоци и тела се из њих преносе у меморијални центар Поточари крај Сребренице (Иванишевић)

би, као други и трећи ешалон, нагрнули њихови рођаци, комшије и пријатељи, "цивили" - жене, деца, старци, и узимали све што се могло однети. На основу статистичких података и изјава избеглих мештана, израчунали смо да је украдено 7.200 говеда, 16.200 оваца и 38.000 живине, а однете су и све житарице за зимску исхрану стоке и наредну сетву.

Наш саговорник истиче да су у овим нападима најгоре пролазили они који нису успели да побегну, стари и болесни, духовно и физички хендикепирани, непокретне особе, рањеници:

- Судбина им је, готово без изузетка, била да их "цивили" дотуку алатима које су носили да би одбијали куће: секирама, пајсерима, моткама. Многе од тих жртава спаљене су заједно с кућама у којима су затечене.

Иванишевић се с грозом сећа масакра и прогона мештана

Упут за обуку у Хрватској

Миљивоје Иванишевић каже да Институт за истраживање српских страдања поседује доказе да је око хиљаду чланова СДА из Сребренице и Бартунца било на војној обуци у МУП-у Хрватске од 1991. до априла 1992, а многи од њих су учествовали и у рату, као добровољци:

- У писму Извршним одборима СДА дато је упутство за слање кандидата за наведену обуку. Речено је да свако мора да има "упут странке и друго". Реч је страначкој идеолошкој паравојсци, која се може поредити са СС-јединицама, а деловала је под именима "Патриотска лига", "Зелене беретке", "Босна 92" и другим. Документи показују да су још у новембру 1991. имали директиву да минирају све тунеле и мостове на Дрини да би прекинули комуникацију српског становништва у Босни са Србијом. О томе у својим књигама сведоче и Кемо Крајишник, један од оснивача и команданата "Патриотске лиге", и генерал Сефер Халиловић.

Гниону, прво до темеља разорено село у сребреничкој општини, напала је јединица под командом Насера Орића: убијен је Лазар Симић, гост на слави, а Радојко Милошевић, који је славио Ђурђевдан, скончао је жив запаљен у својој кући (Иванишевић)

Факовића, коме је и сам присуствовао:

- Са врха брда, одакле су нападале муслиманске јединице, трештала је музика и чуло се подврискивање гомиле цивила који су навијали за војнике док су пуцали у леђа српских сељака у покушају да побегну према Дрини. Кад је неколицина људи са српске стране реке похитала да чамцима спасава бегунце, ставила је главу у торбу јер су пуцали и на њих.

Пустошење и паљење села постали су свакодневица, кажу наши саговорници и истичу да су највећи злочини почињени на велике православне празнике.

- Први масакр био је на Ђурђевдан, а на Петровдан је у братуначким селима убијено 69 људи, 20 је нестало, а седам одведено живо - ни данас се не зна где су им тела. На Божић 1993. у Кравици је на стравичан начин убијено 49 мештана - каже Миловановић. Иванишевић наводи да је до тада од 9.390 Срба који су живели у подручју Сребренице остало само 860, око девет одсто, а у Братунцу од 11.500 мештана српске националности остало је 5.391 или 47 одсто, највише у самом општинском центру (3.021). Трагичном билансу треба додати и 20 уништених села и заселака у општинама Власеница и Зворник. Финале офанзиве муслиманских јединица уследило је рано ујутро 16. јануара, кад су јаке снаге из Сребренице и Коњевић-Поља напале Скелане и околна села. - Убијено је 69 мештана, старца,

Чак 3.000 људи, наводно несталих током ослобађања Сребренице у јулу 1995, појављује се на бирачком списку 1996 - у ОЕБС су рекли да су ископирани списак из 1990, кад су многи од њих били малолетни (Иванишевић)

Ни дјецу нису поштеђели - четворогодишња Данка Секуловић

Осмог маја мучки је, из заседе, на улазу у Сребреницу убијен судија Горан Зекић, посланик СДС у Скупштини БиХ. Наступа паника међу мало преосталих Срба и већина бежи из града. Од оних који су одлучили да остану, 90 одсто је убијено, а тела им никад нису пронађена (Миловановић)

жена и деце, ником није дата шанса да преживи: могли су да скачу у Дрину или да беже преко моста који је био под ватром - и данас се са ужасом сећа Миловановић. - Супруга мог пријатеља одабрала је мост и добила смртоносни метак у леђа, а чудо је сачувало сина ког је носила у наручју. То је било финале етничког чишћења.

Мртви на бирачком списку
До марта 1993, кад је Дрински корпус Војске РС кренуо у

контрафанзиву, из Бирача је очишћено 90 одсто Срба, каже Иванишевић, али ни после ослобађања њихових села они не нису враћали:

- Дрински корпус јесте повратио добар део територије и натерао муслиманске снаге на повлачење, али је тада донета резолуција УН којом је Сребреница проглашена за заштићену зону. Међутим, муслимани нису разоружани, као што је предвиђено резолуцијом, нити су се држали договорених граница. Протерани Срби се

нису враћали у уништена села, а преостали су живели у страху од свакодневних напада муслимана, сада из заштићене зоне.

После рата, док је прича о српским злочинима у Сребреници добијала митске размере, одржани су избори на којима су учествовали и мртви, циничан је Иванишевић, који објашњава:

- Чак три хиљаде људи који су, наводно, нестали током ослобађања Сребренице у јулу 1995, појављује се на бирачком списку 1996. Објашњење ОЕБС било је да су само ископирани списак из 1990, али је то лаж, јер је много људи са списка тада било малолетно. То је још једна од манипулација којом је надуван број наводно убијених.

Међутим, медијска кампања која се бавила искључиво бошњачким жртвама у Сребреници, потпуно је бацила у засенак српске жртве из 110 уништених насеља која данас постоје само као топоними, без иједне живе душе у њима.

- У Сребреници су и даље на власти муслимани, градоначелник је муслиман, већину имају бошњачке партије које добијају донације међународне заједнице јер им је и даље наклонена - каже Миловановић. - Ипак, новоизграђене куће су празне, јер се нико не враћа у овај сиромашан крај. С друге стране, Срби добијају све мање помоћи, па и поред добре воље и жеље не могу да се врате, јер немају пут, струју, воду, телефон.

Овај саговорник сматра да резолуција о Сребреници неће допринети истинском помирењу Срба и Бошњака, већ ће довести до нове поделе међу Србима на две обале Дрине.

- Ко жели истинско помирење и повратак нормалном животу, треба да помогне да се људи врате на

Медлин Олбрајт архивирала злочине

Први извештаји о злочинима над Србима у Бирачу упућени су Уједињеним нацијама још 1993, каже Иванишевић, али се о њима никад није расправљало највише захваљујући Медлин Олбрајт, тадашњем америчком амбасадору у УН:

- Драгомир Ђокић, југословенски амбасадор у УН, предао је 2. јуна 1993. меморандум који се односио на општине Братунац и Сребреница и сребреничко село Скелани са околином. Тамо је од априла 1992. до априла 1993. убијено више од хиљаду мештана српске националности, а око три хиљаде је рањено. Више од трећине тих жртава страдало је од хладног оружја, масакрирано и спаљено. Међутим, ни тај меморандум, ни извештај првог команданта снага УН у Босни Сатиша Намбијара о злочинима босанских муслимана, никада нису стигли до Генералне скупштине и Савета безбедности, јер је Медлин Олбрајт тако захтевала, о чему имамо сведочење др Николе Моравчевића, који је имао приступ архиву УН.

Ешдаун је побеснео на састанку у Сарајеву, желео је да што пре добије документ у коме би српска страна била окривљена. Викао је: "Арсковићу, ако ви не можете да обавите посао наћи ћемо другог!" (Арсковић)

огњишта и отворе радна места. Сваки други начин је погрешан. Искрено говорећи, чак и ако Скупштина Србије усвоји ту резолуцију, господина Тадића ће муслимани, као и сваког другог Србина, и даље називати четником и злочинцем - поручује Милош Миловановић.

Борис Субашић
(Пренесено из Недељног Телеграфа)

КАД ЈЕ ДР ТАНАСКОВИЋ 1993. У ВАШИНГТОНУ ПОКУШАО ДА УПОЗНА НАЈВИШЕ АМЕРИЧКЕ ЗВАНИЧНИКЕ СА СРПСКОМ ИСТИНОМ О РАТУ У БИХ, У ЦИА СЕ ПОЗВАЛИ НА КЛИНТОНОВУ ПОЛИТИКУ И ПРОГНОЗИРАЛИ

Подаци о злочинима над Србима још дуго ће чамити у бункеру

Утешили су ме напоменом да ће сигурно доћи дан кад ће бити позвани да кажу и своју реч о истини рата који се води у БиХ, јер истина рата никад није црно-бела и једноставна

У време немилосрдних санкција 1993. угледни професор др Дарко Танасковић пошао је у дипломатску мисију у САД, с циљем да врху америчке администрације предочи чињенице о страшним злочинима над Србима у Подрињу, које је сакупио Миливоје Иванишевић, бележећи из сата у сат нове жртве.

Др Дарко Танасковић је међународно познат и признат оријенталиста и исламолог, члан је бројних европских научних институција, држао је предавања на најпознатијим светским универзитетима и био амбасадор у Турској, Азербејџану и Ватикану. У ауторском тексту за НТ др Танасковић ексклузивно открива детаље мисије и однос тадашње администрације САД према Србима.

Драгоцен, аутентични документарни материјал о страдању српског цивилног становништва у источнобосанским општинама Братунац, Скелани и Сребреница сакупио је и обрадио социолог Миливоје Иванишевић. Документација се односила на период од априла 1992. до марта 1993. године.

У преводу на енглески језик интегрално ју је објавила југословенска Савезна комисија за утврђивање ратних злочина, али је, заслугом Мирјам Флајшман, претходно на енглеском и француском језику у Паризу, као радни материјал урађена и умножена једна незванична верзија овог досијеа, с намером да буде што пре представљена на Западу.

На основу увида у ову верзију материјала, за њега се заинтересовала позната британска новинарка и публицисткиња Нора Белоф (1919-1997), неуморни борац за истину о околностима које су пратиле распад Југославије, и израдила кратак снопсис те изворне грађе о злочинима над Србима у Источној Босни.

Идеја је била да се на што ефикаснији начин западном јавном мњењу, а првенствено политичким и интелектуалним круговима, изложеним једностраној и интензивној медијској кампањи о искључивој кривици српске стране за разбијање Југославије, а посебно рат у БиХ и све његове страхоте, аргументовано предочи и друга страна истине. Иванишевићева документација је 1994. године објављена и као књига „Хроника нашег гробља“.

Галбрајт претио и нашим унуцима

Иницијативом и залагањем Норе Белоф и појединих угледних представника српске дијаспоре у Великој Британији и САД, а у договору с тадашњим председником СРЈ Добрицом Ђосићем и у сарадњи с Амбасадом СРЈ у САД, било ми је поверено

да, заједно с госпођом Белоф, у Вашингтону посетим главне институције америчке администрације и, уз одговарајућа објашњења и образложења, њене високе чиновнике упознам с материјалом о страдању Срба у неколиким општинама Источне Босне.

У Вашингтону сам боравио од

19. до 24. маја 1993. године и, понајвише захваљујући угледу, утицајности и залагању Норе Белоф, успео да будем примљен на свим местима где смо били затражили пријем, сем у Белој кући, јер нам је помоћница Клинтоновог саветника за националну безбедност А. Џанин Вокер објаснила да

са мном, као државним службеником Србије (професором универзитета), због санкција, не може службено да разговара. Примила је само Нору Белоф. Ова ми је после сусрета резигнирано, али и озлојеђено пренела да њена саговорница спада међу оне ређе високе америчке функционере који у потпуности деле тезу формулисану и озваничену у „Извештају“ Т. Мазовјецког, да Хрвати и Муслимани чине „нормалне“ ратне злочине, док је једино код Срба етничко чишћење елемент доктрине.

Помоћница Клинтоновог саветника за националну безбедност А. Џанин Вокер је у потпуности делила тезу Т. Мазовјецког да Хрвати и Муслимани чине „нормалне“ ратне злочине, док је код Срба етничко чишћење елемент доктрине

У Стејт департменту примљени смо у канцеларији тадашњег америчког посредника у мировним

Галбрајт је само понављао став о претежној српској кривици за распад земље и ратове који су потом уследили. На веома груб начин је наговестио и казну за такво лоше владање, а посебно за опирање америчкој вољи

преговорима Рециналда Бартоломјуа, касније амбасадора САД у Италији. Бартоломју се с нама само поздравио и разменио неколико конвенционалних реченица, јер је био заузет посетом МИП Русије А. Козирјева. Разговарали смо с његовим помоћником, млађим, али веома компетентним дипломатом Куртом Вокером и предали му интегралну верзију документације о злочинима. Током сусрета, који је трајао око два сата, Вокер је био спреман да разговара о свему, сем о материјалу који смо донели, уз образложење да није упућен у проблематику ратних злочина, јер она није у његовој надлежности, али да постоје специјализоване службе које ће јој сигурно посветити дужну пажњу. Вокер је касније имао успешну дипломатску каријеру, тако да је до половине 2009. године био на дужности сталног америчког представника при НАТО-у. У Одељењу за политичко планирање примио нас је заменик начелника Стивен

Фланецен. Њему смо предали синопсис о грађи, а разговор се углавном односио на разлоге и природу сукоба у БиХ. Ни он, из истих разлога као и Вокер, није био вољан да се тематски усредсређеније разговара и о ратним злочинима. Најнепријатнији, али можда и сазнајно најдалекосежнији сусрет имали смо у сенатском Комитету за спољне послове, где смо разговарали с Питером Галбрајтом, саветником сенатора Клејборна Пела, управо именованим за првог америчког амбасадора у Хрватској. Галбрајт уопште није хтео да погледа синопсис који смо му уручили, био је глув за све наше покушаје да га наведемо на уравнотеженије сагледавање ратне стварности на југословенском простору и само је понављао став о претежној српској кривици за распад земље и ратове који су потом уследили. На веома груб начин је наговестио и казну за такво лоше владање, а посебно за опирање америчкој вољи, нагласивши да ће се она протегнути на нашу децу и унуке. Сећање на овај тренутак изнео сам доцније у књизи својих разговора с Милошем Јевтићем „На Истоку Запада“ (1999).

У ЦИА љубазни и - искрени
Ако је сусрет с Галбрајтом био најнепријатнији, онај у Централној обавештајној агенцији (ЦИА) био је далеко најзанимљивији. Посета ЦИА није првобитно ни била планирана, али је до ње дошло после једног случајног сусрета, у неком друштву, између Норе Белоф и тадашњег директора ЦИА, Џејмса Вулсија. Госпођа Белоф му се том приликом пожалила на ригидност Беле куће, где није било спремности да се прими „један српски професор чија је једина жеља била да саопшти чињенице

од значаја за разумевање рата у БиХ“. Вулси је то иронично прокоментарисао, алудирајући на суштинску стручну некомпетентност политичара око председника, уз напомену да ни оцене и препоруке обавештајне заједнице у Белој кући немају много бољи третман од „српског професора“. Познато је, иначе, да су се процене Администрације и ЦИА у вези с ратом у БиХ често разилазиле, да је Вулси током свог директоровања само једном био примљен код Клинтонa, а да је почетком 1995. поднео оставку. Вулси је касније говорио да је давање непристрасних,

Директор ЦИА Џејмс Вулси је рекао да је давање непристрасних, објективних процена клинтоновцима равно пливању узводно - оне их уопште нису занимале

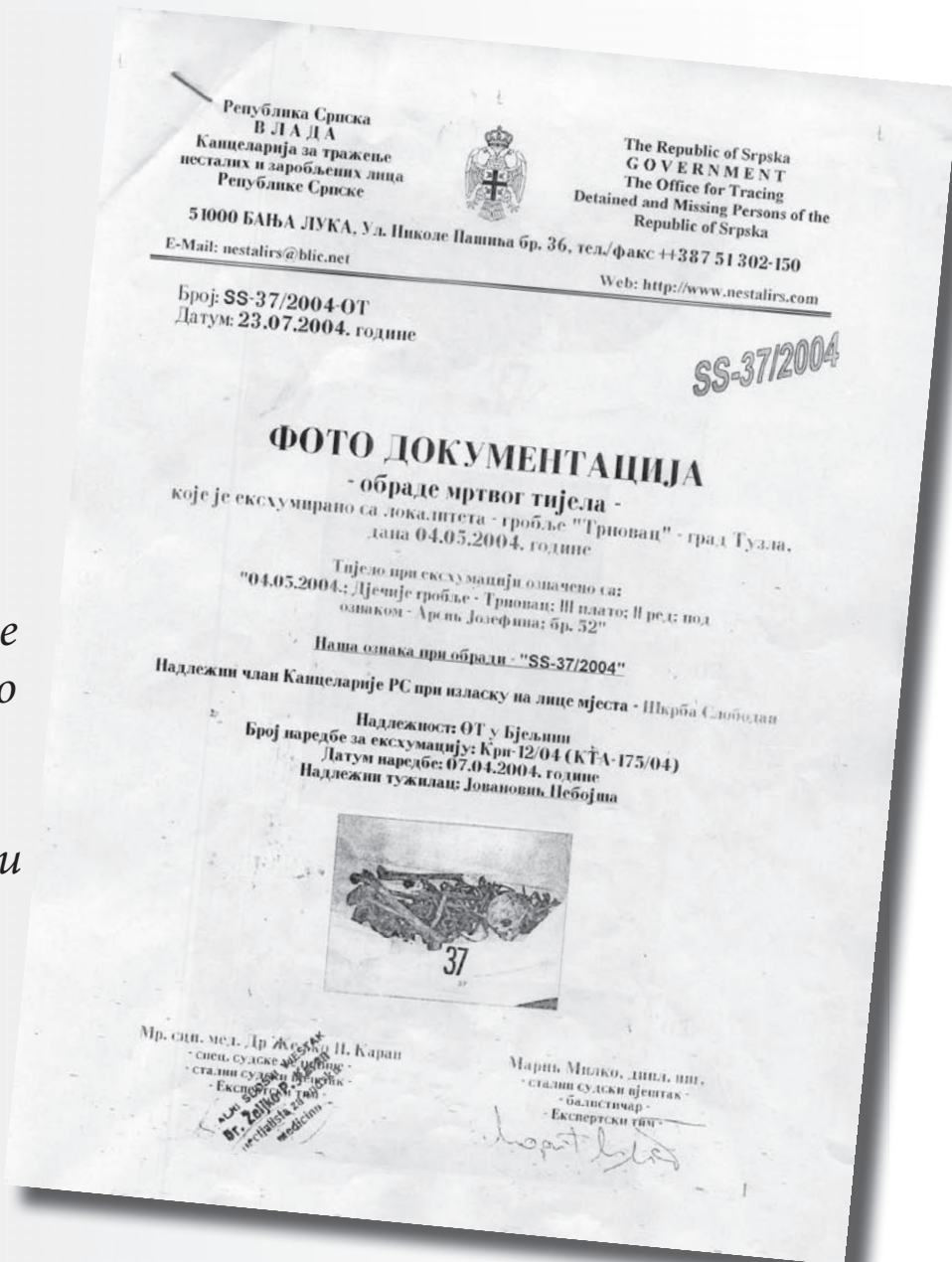
објективних процена клинтоновцима било равно пливању узводно - оне их уопште нису занимале (о томе пише и Џон Шиндлер у одличној књизи „Несвети терор. Босна, Ал-Каида и успон глобалног цихада“, Београд, 2009). Да би показао како нису сви у Вашингтону „слепи код очију“, Вулси је љубазно предложио да „српски професор“, ако то жели, дође са својим материјалом у седиште Централне обавештајне агенције. Тако сам се обрео у тој чувеној институцији обавијеној мистеријом, али и многим мистификацијама. Разговарао сам с двојицом високих службеника аналитичког одељења, очигледно експерата за југословенска питања. Предао сам им интегрални досије о злочинима, а они су га на почетку састанка дали надлежним стручњацима на

прелиминарно прегледање, како би ми на крају посете могли саопштити бар неки суд. Сам двочасовни разговор био је веома садржајан и занимљив, при чему су моји љубазни саговорници, у складу са својом професијом, настојали да што више питају и сазнају, а ја се борио да им кажем и понешто од онога што сам сматрао важним за српску ствар. На крају су ми саопштили и мишљење своје стручне службе о досијеу. Изразили су се изузетно похвално, рекавши да је то најпотпунији и методолошки најстручније обрађен и сређен документарни материјал о ратним злочинима који су до тада имали прилику да виде. Нагласили су да ће бити на прописни начин размотрен и класификован, јер се они према свим ратним злочинима односе на исти начин. Важно им је да располажу поузданим и провереним чињеницама, а то им, како изгледа, Иванишевићев материјал обезбеђује. Сасвим је друга ствар, додали су, то што из политичких разлога подаци о злочинима над Србима „у овом тренутку не могу бити јавно адекватно валоризовани и медијски искоришћени“, па ће још задуго чамити у бункеру. Утешили су ме напоменом да ће сигурно доћи дан кад ће бити позвани да кажу и своју реч о истини рата који се води у БиХ. Јер, истина рата никад није црно-бела и једноставна. У том смислу, без обзира на мрачне утиске које ћу понети, своју мисију у Вашингтону, по њиховом мишљењу, дугорочно никако не би требало да сматрам узалудном. Било је то 1993. Данас је 2010. Да ли су моји саговорници били у праву? Да ли је тренутак истине бар мало ближи?

СЛУЧАЈ КАРДАШЕВИЋ

ПРЕКОПАВАЊЕ И ЗЛОУПОТРЕБА МРТВИХ

Да је Бошњацима, а првенствено организаторима комеморације у Поточарима важно да сваког 11. јула поставе што више “нишана” на тамошње мезарје, и представе оне који испод њих почивају као сребреничке жртве, није само пуко нагађање него гола и надасве жалосна чињеница. О томе свједоче бројни примјери Бошњака укопаних у Поточарима који су страдали стотинама километара далеко од Сребренице, а немало је оних који су умрли природном смрћу и тамо завршили као жртве “сребреничког геноцида”

Очигледан примјер бошњачке прљаве игре са мртвима и доказ колико далеко су спремни ићи њихови представници како би остварили своје циљеве,

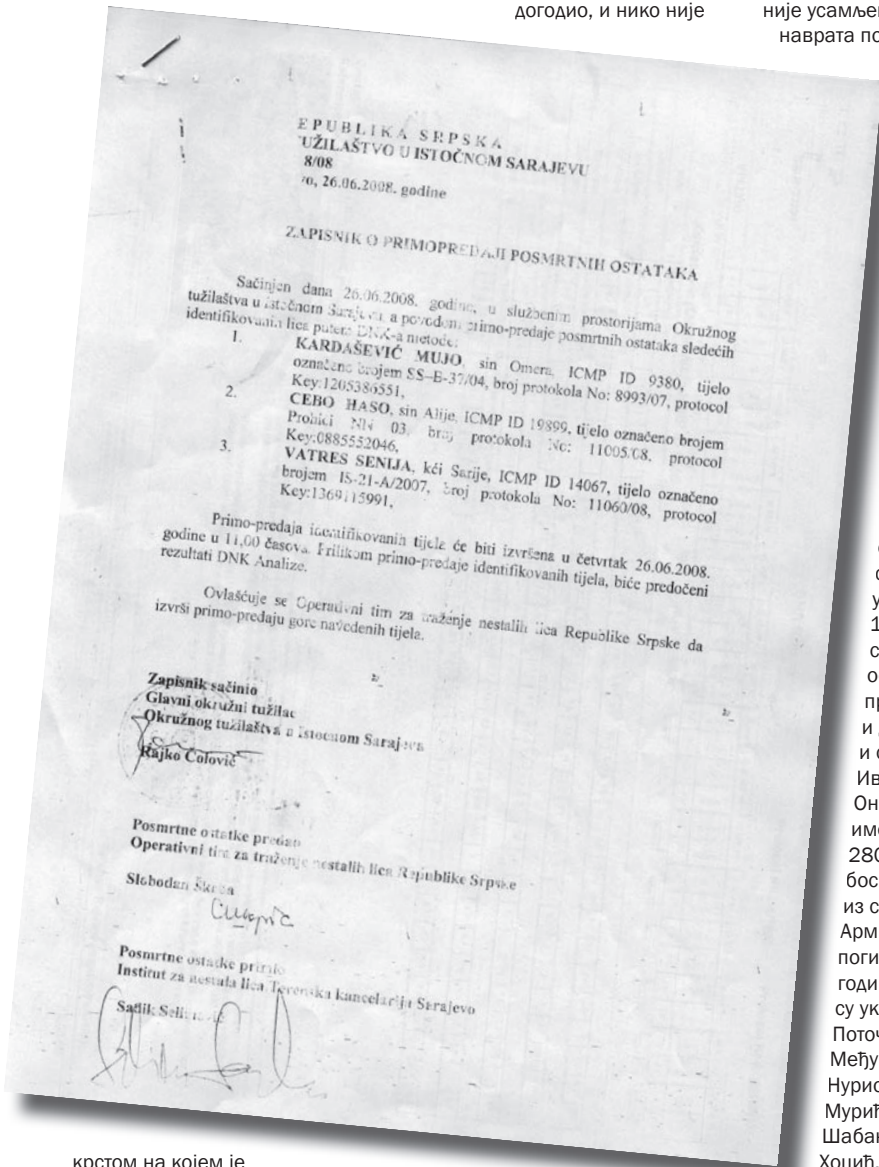
јесте и Мујо Кардашевић, чији су посмртни остаци екскумирани са православног гробља у Тузли 4. маја 2004. године. Иако је недвосмислено

утврђено да је овај човек страдао у Тузли, гдје је наводно био и сахрањен, Кардашевићеву посмртни остаци су сахрањени у јулу 2008. године у Поточарима са осталим "жртвама Сребренице". Још један апсурд у цијелој причи је и чињеница да је Кардашевић ексхумиран из гробнице означене православним

Пантелија Ђургуз, председник Борачке организације Републике Српске, наводи да је у цијелој причи најчудније понашање високих међународних званичника, који својим присуством комеморацијама у Поточарима сваке године дају легитимитет најнижој врсти манипулација. - Нико не оспорава да се злочин догодио, и нико није

за остварење политичких циљева, да су жртво намјерно "произвођене" и што је још горе, да су касније злоупотребљаване у дневно - политичке сврхе - рекао је Ђургуз. Професор Миливоје Иванишевић, директор београдског Центра за истраживање ратних злочина, тврди да „случај Кардашевић“ није усамљен. Он је у неколико наврата понављао да постоје

од хиљада - тврди Иванишевић, који је сва ова имена објавио у књизи „Сребреница, јули '95 - У трагању за истином“ Жељко Вујадиновић, бивши члан Комисије за Сребреницу Владе Републике Српске, према чијем извјештају из октобра 2004. године се 7.806 лица води као нестало, тврди да је на више од 30 спискова којима су баратали било поновљених имена.

бројни други примјери манипулација жртвама. Иванишевић тврди да се комеморација у Поточарима, која се одржава 11. јула, претворила у својеврсни политички „бал вампира“.

- Бошњачки политичари уз помоћ појединих представника међународне заједнице годинама стварају црно-бијелу слику о дешавањима у Сребреници у јулу 1995. године. Они скупљају посмртне остатке муслимана са простора читаве БиХ и довозе у Поточаре и сахрањују - каже Иванишевић. Он је навео нека од имена припадника 280. и 281. источно-босанске лаке бригаде из састава 28. дивизије Армије БиХ, који су погинули до марта 1994. године, а чија имена су уклесана у мезарју у Поточарима. Међу њима су Хајрудин Нуриосмановић, Ибро Мурић, Мехмед Хоџић, Шабан Омеровић, Мехмед Хоџић, Хајрулах Хафизовић, Исмет Хусеиновић, Ахмет Авдић, Омер Ахметовић, Абид Зухрић, Мехо Дураковић само су неки од њих. Хусо Џафић је умро 21. маја 1995. године и то је утврђено рјешењем Основног суда у Бановићима. Он је касније сахрањен у Поточарима, а његово име је уклесано у мезарју и представљено је да је настрадао у јулу 1995. године. - Таквих случајева има више

- На неким списковима живи људи су се водили као нестали, било је и оних који су промијенили имена, па и оних који су умрли природном смрћу. Потребно је средити спискове, како би се коначно утврдио број жртава Сребренице - истакао је Вујадиновић.

Да се, коначно, мора доћи до истине о броју страдалих у протеклом рату у БиХ неспречено опозорава и Борачка организација Републике Српске. - БОРС је објавио списак са именима више од 6.000 Срба страдалих у Сарајеву. Тражили смо од Савеза демобилисаних бораца ФБиХ да то исто уради за Сребреницу, међутим, из дана у дан постаје све јасније зашто то неће да учине. Али, увјерени смо да ће истина о Сребреници, Маркалама и другим мјестима из пројекта "планирани хаос" испливати на површину. Мора се прекинути са злоупотребима жртвама и прекопавањем БиХ с циљем да се намири цифра од 8.000 сребреничких жртава - изричит је Пантелија Ђургуз. Упркос бројним апелима из БОРС-а и од појединаца који покушавају се изборе за истину око Сребренице, још увијек смо далеко од стварности у којој ће документовано бити исказане чињенице које показују и узрок и посљедице, и које потврђују да свако лице има и своје налице. Тада ће бити скинуте маске и тада ће бити разобличен култ Сребренице која је до те мјере исполитизована и окренута против једног народа да се чак и невине жртве окрећу у гробу због таквог мешетарења и манипулисања. У том Њорсокаку не назире се ни трачак наде да жртве нађу свој мир и да буду опомена за сва времена и све људе. Овако звучи апсурдно да се злочин још једном исплатио, што је апсурд свих времена и сваке подсвијести.

крстом на којем је стајало име Јозефине Арсић. Обдукцијом је утврђено да је у ствари ријеч о мушком скелету, односно о Кардашевићу. Посмртни остаци су 26. јуна предати Институту за нестала лица БиХ, да би 11. јула били довозени у Поточаре, гдје су и сахрањени. Све је изрежирано и приказано као да је Кардашевић настрадао у јулу 1995. године у Сребреници, иако је умро у Тузли.

против тога да посмртни остаци жртава буду достојно сахрањени, али такве преваре већ су превршиле сваку мјеру. Имамо сазнања да су имена 954 војника муслиманске Армије БиХ, који су погинули до краја јануара 1994. године, уврштена на списак несталих током јула 1995. године у Сребреници. Списак је доказ да су бошњачким политичарима сребреничке жртве служиле

G. K.

РАЧУНИЦА ЗЛОЧИНА
УСВАЈАЊЕМ ДЕКЛАРАЦИЈЕ О СРЕБРЕНИЦИ НЕКИ РАТНИ ЗЛОЧИНЦИ БИ БИЛИ
ПРОГЛЕШЕНИ ЗА НЕВИНЕ ЖРТВЕ

ГЕНОЦИД НАД ИСТИНОМ

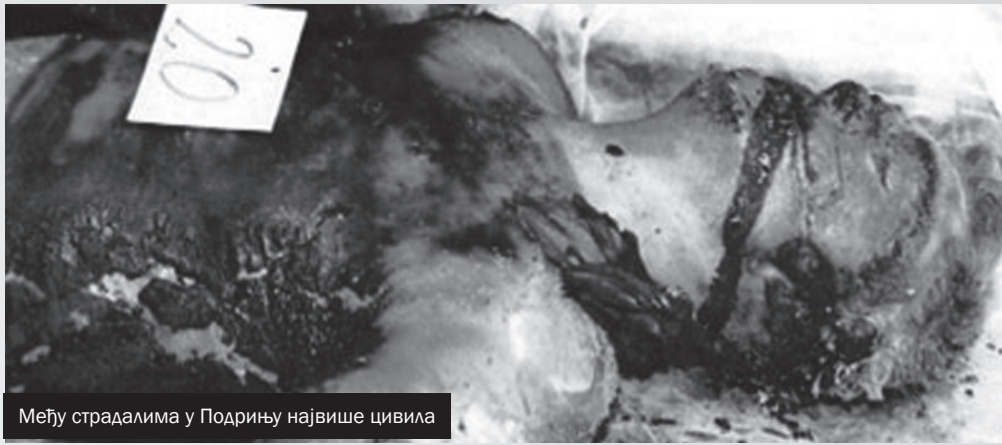
Под бјесомучном медијском кампањом и наставком ратне пропаганде о “наводном геноциду” над Бошњацима у Сребреници у Републици Српској се чини велики гријех према невиним српским жртвама у Подрињу, које су побили неки од оних који се сада желе приказати као наводне жртве. Замјеном теза представници Турске траже од Србије да донесе декларацију о Сребреници, а скоро пуни вијек одбијају да признају стварни геноцид над милион и по убијених Јермена

Крвави Божић - Спаљено српско село Кривица

Без обзира да ли ће и у којој форми посланици у Народној скупштини Србије донијети или одбацити најављену декларацију о Сребреници треба подсетити да је свему претходила снажна дипломатска офанзива коју су у посљедња четири мјесеца по земљама западног Балкана форсирани председник Турске Абдулах Гул и министар спољних послова Ахмет Давутоглу. Наиме, прво је у октобру прошле године турски председник посетио Београд, а у првој половини јануара ове године послје вишедневних сусрета на нивоу шефова дипломатије у Сарајеву и Загребу Ахмет Давутоглу разговарао је у Београду с председником Србије Борисом Тадићем. Мада нико из медија нити политички аналитичари то нису довели у везу сигурно је да су Давутоглу и Тадић разговарали о потреби усвајања декларације о Сребреници. Да је то, заиста, била главна тема разговора потврдила је неколико дана касније шокантна изјава Бориса Тадића који је најавио да ће српски парламент донијети резолуцију о Сребреници у форми какву је донио Савјет Европе 15. јануара прошле године. Иако у тренутку настајања овог текста није био познат исход гласања у српском парламенту не вјерујемо да ће посланици подржати позив Тадића јер би то била омча око врата српском народу. Дакле, нећемо се освртати на скандалозну

изјаву турског министра иностраних послова у Сарајеву о потреби исламизације Балкана и повратка Отоманске империје, која је изазвала бурне реакције у Републици Српској, али није ли крајње неморално и веома цинично да председник Турске Гул и његов министар Давутоглу траже од Бориса Тадића да призна да су Срби у БиХ починили наводни геноцид у Сребреници. Свакако да треба поздравити то што овим изненадним посјетама, како оцјењују поједини београдски аналитичари, двије земље успостављају „најбоље односе у досадашњој историји”, као и то да су они достигли ниво стратешког партнерства, али тражити од Србије да призна “непостојећи” геноцид у Сребреници представља нечувену дрскост. Скандал је утолико већи што је управо Турска, не враћајући се неколико вјекова уназад, починила застрашујући геноцид над Јерменима. Наиме, крајем 19. вијека, односно 1894. године, као и почетком 20. вијека у периоду између 1915. и 1917. године Турска је извршила злочин геноцида над 1,5 милион Јермена, којег и поред резолуције УН и притисака већине западних земаља ни до данас није признала. Подсетимо Турска је већ пет-шест година кандидат за улазак у Европску унију, али Француска и још неке земље њен пријем условљавају захтјевом да званична Анкара призна геноцид над Јерменима. Чак и у таквој

Међу страдалима у Подрињу највише цивила

ситуацији Гул и Давутоглу су пренијели јасан став Тадићу да Турска снажно подржава јединствену БиХ, а у исто вријеме предсједник Србије није попустио питање зашто су признали независно Косово, а не допуштају Курдима, којих има 15 милиона, да добију неку врсту аутономију и да се отцјепе и формирају властиту државу. Истина, ово су озбиљни државнички послови и треба тражити праве пријатеље и успостављати чврсте дипломатске везе у свијету, али је недопустиво да се на такав начин манипулише с догађајима и жртвама из протеклог рата у БиХ.

РОДОЉУБЉЕ БЕЗ МРЖЊЕ

Овај нешто дужи увод није без основа пошто нас историја опомиње да су Срби увијек у миру били жртве властите политике. Пошто су платили превисоку цијену у Првом и Другом свјетском рату и то за слободу свих народа на тлу бивше Југославије сада су Срби у ситуацији да се бране од бестијалних лажи које им пакују она иста пропагандна машинерија с почетка деведесетих година прошлог вијека. Управо су Срби, као ниједан други народ, последице Другог свјетског рата зарад лажног братства и јединства у Титовој Југославији пристали и заборављали

своје жртве које су страдале на најсвирепији начин на бројним стратиштима попут Јасеновца, Доње Градине, Јадовна, Гаревнице, Шушњара, Пребиловаца, Дракулића, Бикише... Само у логорима смрти у Јасеновцу уморено је 750 хиљада Срба, Јевреја и Рома и то од усташких злочинаца међу којима су најокорелији кољачи били муслимани. У поткозарским селима и градовима зликовци су уморили преко 19.000 српске дјеце до 16 година старости. О размјерама овог геноцида најбоље свједочи податак да је први регрут у Козарској Дубици стасао за служење војног рока у Титовој Југославији тек 1963. године. Срби су, дакле, зарад "виших циљева" опростили дивљање кољача из реда својих комшија, опростили су огромне жртве, а сада те исте комшије, које су у Другом свјетском рату биле махом у јединицама НДХ и злочиначкој фашистичкој Ханцар дивизији, хоће да преко Сребренице осуде Србе из патолошке мржње за нешто што Србима никад није било својствено, јер су управо они два пута у истом вијеку били жртве геноцида. Срби по природи не могу бити оно што им желе приписати, јер су кроз своју поносну историју водили само витешки рат, што је било трагично у временима која нису била нимало витешка.

За разлику од других мржња није осјећање које влада Србима. Нажалост, спремност Срба да праштају другима, да лакокомислено заборављају на злочине својих непријатеља није им донијела ништа добро. Напротив, показало се да је то контрапродуктивно. Недопустиво је то што скоро сви српски медији несвјесно насједају на лажне конструкције и патолошке измишљотине о броју и начину на који су током ослобађања и борбама око Сребренице у јулу 1995. године погинули припадници 28. муслиманске дивизије. Када кукају и траже сажалење од представника међународне заједнице онда бошњачки медији, невладине организације и политички лидери говоре о броју жртвава, а када треба да се похвале и величају своје јунаштво и херојство онда пишу књиге и фељтоне о томе како су се борци 28. муслиманске дивизије јуначки из Сребренице успјешно пробијали кроз положаје Војске Републике Српске према "слободној територији" и наносили велике губитке четницима у Подрињу. У овом прилогу, међутим, нећемо се као многи други медији превисоко бавити планетарним лажима о геноциду, које се фабрикују из Сарајева, јер је крајње недопустиво да се на тај начин заборављају и омаловажавају невини

српске жртве, које су у Подрињу током 1992. и 1993. године у најсвирепијим мукама уморили кољачи из злочиначких јединица којима је командовао Насер Орић. Ако ништа друго овим желимо да бар донекле исправимо вишегодишњу неправду и третман које је до сада у медијима имало 3.267 невиних српских жртава.

ЗЛОЧИН НАД ЦИВИЛИМА

Прогон и масовна страдања Срба у Сребреници и око Сребренице почела су још у априлу 1992. године. Све је подсећало на давну 1914. годину када је 20 најугледнијих Срба из Сребренице осуђено на велеиздајничким процесима, а касније је прогнано неколико хиљада српских породица из тог града. За вријеме Другог свјетског рата у Сребреници је убијено 145 Срба, од чега је уморено 36 дјеце до седам година. Већ у прољеће 1992. године почео је политички прогон Срба из Сребренице. Трагедија је започела 8. маја, када је убијен српски посланик у тадашњој Скупштини БиХ Горан Зекић, којег су злочинци сачекали у засједи надомак Сребренице и убили. О тим догађајима у којима су Срби били прве и једине жртве на почетку рата опширно је писао Ибран Мустафић у својој књизи "Планирани хаос". Непосредан организатор убистава Горана Зекића, који је на достојан и аргументован начин бранио интересе Срба у Скупштини БиХ били су Хакија (Хусеин) Мехољић, бивши командир полиције и други припадници муслиманских оружаних формација, а непосредни извршиоци овог злочина били су Осман Османовић, Сафет Мујгић и Џевад Османовић. Ове као и све друге податке о злочинима геноцида

над Србима у Подрињу, посебно на подручју општине Сребреница, прикупио је бивши Комитет за прикупљање података о извршеним злочинима против човечности и међународног права, који је формирала Влада бивше Савезне Републике Југославије.

НАПАД НА ЋУРЋЕВДАН

Муслиманске јединице, којима је командовао Насер Орић, починили су најсвирепије масовне злочине над српским цивилима на велике православне празнике. Тако је изведен први организовани злочиначки напад на српско становништво у селу Бљечева код Братунца, 6. маја 1992. године. Дакле, на Ћурђевдан у том селу у којем су Бошњаци представљају већину, дојучерашње комшије су уз помоћ пристиглих муслиманских јединица извели општи напад на српске куће. Ваћина српског становништва је успјела да побјегне испред помахнитале хорде кољача, али најалост злу судбину су дочекали Косана (Новак) Зекић (1928.), Милан (Милко) Зекић и Гојко (Лазар) Јовановић (1917.). За овај злочин, према истом извору, одговорни су Хасиб Ибрахимовић, као предводник, Фузо Џелић, Мехо Ћосић, Исмет Јашаревић, Шафир Мемишевић, Ибран Муратовић и др. Такође на Ћурђевдан 1992. године муслиманске јединице из Поточара извеле су оружани напад на засеок Гниона, сребреничког села Гостић и у том злочиначком походу убили су Лазара (Миливоје) Симића (1936) из Студенице, који је био гост на слави код пријатеља и Радојка (Рајко) Милојковића

(1928) из Гнионе. Злочинци су Милојковића на његову крсну славу живог запалили у кући. Остали мјештани су побјегли одмах након што се Насер Орић огласио мегафоном ријечима: "Говори вам Насер Орић...". Сва имовина српских домаћина је опљачкана, а село је потпуно спаљено. То је, иначе, прво опљачкано, спаљено и до темеља разорено српско село на подручју општине Сребреница. Сутрадан, 7. маја 1992. године Насерови кољачи починили су нови злочин у селу Осмаче код Сребренице. На камион који се кретао на путу Сребреница - Скелани и у коме се налазила група Срба која је путовала из Ћићевца за Скелане, извршен је мучки напад из засједе. У том злочиначком нападу убијени су: Милојка (Славко) Митровић (1953), Радосав (Милован) Стјепановић (1956), Небојша (Радомир) Ћорић (1966), Зоран (Обрен) Вукосављевић (1970), Симо (Манојло) Танасијевић (1952), Миливоје (Богдан) Илић (1962) и Данило (Радомир) Петровић (1961).

Ово су прве српске жртве које су у нападу из засједе на своје дојучерашње комшија из села Осатића и Осмаче починили Бошњаци по наредби Насера Орића. Један од злочинаца идентификован је као Рамо звани "Хљебара" који је убио Симу Танасијевића.

Сличан злочиначки напад изведен је 21. маја 1992. године у Жутици, на регионалном путу Милићи - Сребреница када је на камион у коме се налазило 11 српских цивила, који су путовали из села Подравање у Милиће. Масакр су преживјела тројица путника, који су успјели да побјегну испред злочинаца.

ФАЛСИФИКАТОР МАЗОВЈЕЦКИ

У Коњевић Пољу код Братунца, на путу Зворник - Сарајево, 27. мај 1992. године. изведен је нови друмски напад на колону камиона власништво предузећа "Боксит" из Милића у коме је убијено пет српских цивила. Такође, напад из засједе, муслиманске јединице извеле су и у Сандићима код Братунца. Овог пута жртве су били припадници полиције из Братунца који су 29. маја 1992. године по службеној дужности кренули да уклоне барикаде које су биле постављене на магистралном путу Зворник - Сарајево у муслиманском селу Сандићи. Међу десет жртава овог злочиначког напада био је и начелник тадашњег Секретаријата за унутрашње послове у Братунцу Милутин (Стево) Милошевић. Докле је у то вријеме сезала ратна пропаганда најбоље показује извјештај Комисије УН на чијем се челу налазио Тадеуш Мазовјецки. Наиме у том тенденциозном извјештају било је наведено да су Срби убили Милутина Милошевића, јер је, наводно, штитио Муслимане, иако је управо он био жртва поменутог злочиначког напада из засједе. У Опарцима, засеок сребреничког села Брезовице 1. јуна 1992. године припадници муслиманске војске убили су шест мјештана српске националности, а свих 22. српске куће у овом засеоку су опљачкена и спаљена до темеља. У муслиманском селу Глогова код Братунца кроз које пролази пут који повезује српско село Кравицу с центром општине у току 1992. године организовано је десетак засједа и напада на Србе из Кравице. Прва засједа била је постављена

15. маја, потом 24. јула и на Илдан 1992. године када је убијено десет Срба. У засједи која је била постављена 24. децембра 1992. године у Глогови убијено је 14 српских цивила.

НАПАД НА ВИДОВДАН

Хорда од 300 злочинаца које је предводио Зулфо Турсуновић извела је 10. јуна 1992. године општи напад село Рупово Брдо, са засеоцима Жутићи, Глигори и Милинковићи, код Милића у коме се у вријеме напада налазило око 20 мјештана. У том злочину убијено је пет лица српске националности од којих су касније у својој кући пронађена угњенисана тијела брачног пара Војислава и Мирјане Милинковић. Село је у потпуности опљачкано и спаљено, а изгорјело је и 20 кућа новије градње, основна школа и радионица и управна зграда предузећа "Бирач" из Власенице. У селу Ратковићи код Сребренице, 21. јуна 1992. године, припадници 28. муслиманске дивизије убили су 18 мјештана српске националности. Село Лозница код Братунца нашло се више пута на мети истих злочинаца током 1992. године. Најжешћи напади изведени су на Видовдан и 14. децембра 1992. године у којима је убијено 31 лице српске националности. Муслиманске јединице починиле су 30. јуна 1992. године стравичан масакр у селу Брежани код Сребреница, које је насељено искључиво српским становништвом. Међу 19 измасакираних цивила који су убијени 30. јуна 1992. године тијело Милоша Новковића је пронађено с одсеченом главом, Видоје Лазић је био разапет на крсту и спаљен, а Крстина Лазић, Милисав Ранкић, Драгослав Ранкић и Мирко Ранкић

спаљени у својим кућама. Сва имовина у селу је опљачкана, а између осталог одведено је 200 крава и сва остала стока.

ПОКОЉ НА ПЕТРОВДАН

Село Загони код Братунца нападнуто је 5. јула 1992. и на Петровдан исте године када је звјерски убијен 21 српски цивил. Такође, 5. јула припадници муслиманских јединица напали су и село Крњићи, код Сребреница у коме су убили 16 српских цивила. На Петровдан 1992. године

том првом нападу запаљено је 55 српских кућа у којима је убијено 10 мјештана. У другом нападу који је изведен на Божић 1993. године, на село које је према попису становништва из 1991. бројало преко 500 душа, убијено је пет мјештана.

КРВАВИ БОЖИЋ У КРАВИЦИ

Само у једном нападу на етнички потпуно чисто српско село Подравање код Милићи, које је раније било у територијалном саставу општине Сребреница, 24. септембра 1992. године,

Стравичне слике злочина

муслиманске јединице којима су командовали Насер Орић и Зулфо Турсуновић опколили су и напали српско село Залазије код Сребреница у коме су убили 38 мјештана. У селу Магашаић, код Братунца у којем је живио подједнак број Срба и Бошњака муслиманске јединице су у више наврата извршиле напад на српски дио села од којих су најтрагичнији били напади изведени, 20. и 25. јула 1992. године. Ово село је насељено приближно подједнаким бројем Срба и муслимана. На српски дио села вршени су више пута напади, а најтежи су били, као што смо рекли, 20. и 25. јула 1992. године када је убијено 12 цивила. Жежестице, као највеће српско село у општини Братунац било је мета жестоког напада којег су муслиманске јединице извеле 8. августа 1992. године. У

припадници муслиманских јединица убили су 31 мјештана. Многе од жртава су пронађене спаљене, измасакиране с одсјеченим главама и без дијелова тијела и појединих удова. Послије крвавог пира злочинци су опљачкали и спалили преко 70 кућа, зграду основне школе, Дом културе, продавницу, радионицу и Управу рудника. Опљачкано је око 800 грла крупне стоке и 1.000 оваца.

Тежак злочин почињен је и у селу Брачан код Милића у којем је 24. септембра и 3. децембра 1992. године убијено седам рудара на површинском копу и један чувар. У нападу на село Факовиће код Братунца 5. октобра 1992. године, муслимански злочинци убили су 17 мјештана, а село опљачкали и запалили, као и православну цркву. Такође, у селу Бољевићи код Братунца,

05. октобра 1992. године убијено је осам старца српске националности. У нападу муслиманских јединица на село Бјеловац код Братунца, 14. децембра 1992. године пале су 24 невинне жртве. Од злочиначког напада село се ни до данас није опоравила од огромних људских и материјалних жртава. Истог дана сличан злочин поновљен је и у селу Сикирић код Братунац у којем је убијен 21 мјештанин.

На Божић 1993. године догоди се стравичан масакр у селу Кравице код Братунца, којег су починили кољачи из злочиначких муслиманских јединица којима је командовао Насер Орић и Зулфо Турсуновић. Злочиначке хорде од око хиљаду кољача опколиле су ово српско село на највећи православни празник Божић. Село је потпуно опљачкано и спаљено, а међу убијенима најстарија је била Мара Божић (1909).

Девет дана послје злочина у Кравицама, односно 16. јануара 1993. године у српском селу Ћосићи код Склана, убијено је 15 мјештана. Истог дана у селу Кушићи, код Склана, некадашњем највећем селу сребреничке општине, 16. јануара 1993. године, убијено је 20 цивила и три у Жабоковићима. Кобног 16. јануара 1993. године у Скланима је послје напада муслиманских јединица на околна српска насеља убијено 13 мјештана. У Ванџићима код Милића, 8. фебруара 1993. године убијено је двоје старца: Марко и Марија Дошић који су се тог тренутка налазили у селу, а куће избјеглих мјештана су опљачкане и запаљене.

Једина напад муслиманских јединица који је протекао без жртава догодио се 2. јуна 1992. године у селу Метаљка код Милића. Наиме, сви мјештани су се на вријеме

склонили у сусједна српска села тако да су се злочинци иживљавали на њиховој имовини, коју су опљачкали, а куће и други грађевински објекти су спаљени.

Оскрнављени су споменици на српском православном гробљу. Сукова је истина да су 1992. и 1993. године припадници 28. дивизије у саставу муслиманске Армије БиХ организовано, систематски и планирано извршили агресију на сва српска села на подручју Сребренице, Братунца, Склана и Милића. У том злочиначком походу убијено је 3.267 Срба, а све касније што се дешавало у и око Сребренице био је одговор на масовне злочине. Поред људских жртава током 1993. године и почетком наредне, сва српска села на подручју општине Сребреница и највећи број са подручја Братунца је спаљен, а цјелокупно становништво уз поменута страдања је протјерано.

Истина је, такође, да је једна неодговорна група од осам лица коју је предводио Хрват Дражен Ердемовић стријељала муслиманске ратне заробљенике и за тај злочин су већ изречене бројне казне, али је парадоксално да ова група никад није позвана на одговорност. А да све буде тужније и апсурдније Хашки трибунал је Ердемовића као заштићеног свједока сарадника осудио само симболичном казном?! Може ли послје свега Народна скупштина Србије да усвоји резолуцију о Сребреницу у којој треба да се осуди наводни геноцид над Бошњацима? Може, само у случају да се у Србији заиста води антисрпске политике какву већ годинама воде бројне невладине организације и појединци попут Наташе Кандић, Соње Бисерко, Бијане Ковечевић Вучо и др.

Радован ЈОВИЋ

МИЛИВОЈЕ ИВАНИШЕВИЋ

ЛИЧНА КАРТА СРЕБРЕНИЦЕ

Публициста и истраживач ратних злочина у бившој БиХ, господин Миливоје Иванишевић у свом огледу у ТРАГАЊУ ЗА ИСТИНОМ доказује да постоје најмање две личне карте града Сребренице везане за догађаје у мају 1995. По првој личној карти Сребренице коју потписују бошњачки лидери у Сребреници се догодио геноцид који пресудом Међународног суда правде није примерено кажњен. По другој личној карти, коју својом изјавом потписују господин Милорад Додик и влада РС у Сребреници се догодио ратни злочин, а не геноцид. Две личне карте једног града доказују да сребренички спор није, и не може, лако бити завршен

Страдање Срба до априла 1993.

Од како су се Срби 11. јула 1995. године, оружјем као што су и истерани, вратили у Сребреницу почеле су да круже приче о великом броју убијених муслимана, изнад свега недужних муслиманских цивила, старца, жена и деце. Временом су те бројке непрестано умножаване и коначно достигле толике размере да данас - не само Хашки трибунал, муслиманске верске и цивилне власти, што се могло очекивати и што је можда и логично - већ и званичници других држава, често говоре о геноциду. Ту су и веома бројне, поготово сарајевске и београдске невладине организације које ову тезу стално држе у жижи интересовања. Мртви муслимански борци Сребренице су сада, коначно ни криви ни дужни, присутни у разним комбинацијама оних који их никада нису познавали, а данас их стално и без икаквог

емоционалног основа својатају и "бране". Наметнути култ Сребренице као да још увек бди над нашом савешћу и постаје метафора готово незамисливог и, поврх тога, чак геноцидног злочина Срба над недужним мештанима тог у босанским гудурама и беспућу загубљеног градића. Према једном од заплених докумената Армије БиХ, који ћемо вероватно још помињати, пише дословце "Крајем јануара и почетком фебруара 1993. године у зони одговорности 8. ОГ створена је велика повезана слободна територија са центром у Сребреници која је обухватила 95 одсто простора општине Сребреница, 90 одсто простора општине Братунац, 60 одсто простора општине Власеница и 50 одсто простора општине Зворник. Такође, успостављена је директна физичка веза са ОС регије Жепа." /1 Муслимани

су у то време, по истом извору, у наведеним општинама запосели преко 850 километара квадратних. Тај њихов неспоран војнички успешан подухват проузроковао је скоро потпуно уништавање српских насеља и страдања мештана српске националности. Само у сребреничкој и братуначкој општини, од 93 насеља у којима су живели и Срби, уништено је њих 82 (изузев села Црвица, Лијешће, Петрића и Селани у сребреничкој општини, а у братуначкој општини поред самог града сачувана су и села: Дубравице, Јелах, Красановићи, Побрђе, Полом, Рековац, Реповац и Слапашница)/2. Том броју треба додати и око 20 уништених српских села и заселака у општинама Власеница и Зворник./3 Од 9.390 Срба у истом подручју Сребренице, у својим кућама, после овог муслиманског похода, остало је њих 860 или само 9 одсто, а у Братунцу од 11.500 мештана српске националности остало је само 5.391 или 47

је допринело илегално, али благовремено организовање паравојних оружаних формација које су се снабделе оружјем из магацина резервног састава милиције и територијалне одбране (ТО). Поред тога велики број њих, процена је око 10.000 из БиХ, упућен је на обуку у Образовни центар Републике Хрватске. У Хрватску је илегално и из овог краја отишло близу хиљаду младића. У писму Извршним одборима СДА дато је упутство за слање кандидата за наведену обуку. Речено је да свако мора да има "упут странке, и др." То већ значи да се формирала страначка оружана формација./4 Фебруара 1992. из магацина ТО фабрике акумулатора извукли су и у своја села одвукли чак и један троцевни противавионски топ калибра 22 мм. Део пешадијског наоружања купили су од средстава народног зајма, који је у БиХ био расписан за повећање броја радних места у привредним предузећима. Истина, то је учињено тајно и само у фирмама у којима су директори били муслимани.

Од повлачења ЈНА из БиХ 19. маја 1992. године до формирања Дринског корпуса Војске Републике Српске 1. новембра исте године, одбрана српских села препуштена је самим мештанима, који нису били у стању да се ефикасно супротставе бројчано неупоредиво јачим муслиманским формацијама.

Истраживачки оглед господина Иванишевића залаже се за ратну личну карту Сребренице која оповргава геноцид. Не упуштајући се у расправу или коментаре о сребреничким личним картама наша редакција пружа свом читаоцу на увид занимљив оглед господина Миливоје Иванишевића као прилог могућој расправи о Декларацији у Скупштини Србије. Господин Иванишевић, у приватном разговору, верује да Скупштина Србије, неће, не сме и не може изгласати Декларацију која би описала РС као могућу геноцидну творевину. Он је своје уверење опремио занимљивим доказима.

одсто и то највише захваљујући Србима настањеним у самом општинском центру (3021 лице). Успеху муслимана највише

Тада створена бројчана супериорност муслиманских у односу на српске оружане формације била је присутна све

време рата. А као што су муслимани преузели оружје из магацина полиције и ТО тако су и Срби преузели, понекада и на силу, знатан део наоружања, возила, муниције, санитарског материјала, инжењерске опреме, осталих техничких средстава и радио-станица од јединица ЈНА које су се повлачиле у Југославију. Поход муслимана на српска села био је нека врста њиховог свенародног покрета. После бораца у освојено село би, као други и трећи ешалон, нагннули њихови рођаци, комшије и пријатељи, тзв. цивили: жене, деца, старци, са најразноврснијим оруђима и алатима и они би својим кућама односили све што се може однети. Према увиду у статистичке податке о сточном фонду појединих села и изјавама избеглих мештана, муслимани су у тим освајањима опљачкали 7.200 говеда, 16.200 оваца и 38.000 живине. Иако је непознато колико је однето житарица, пре свега пшенице и кукуруза, са сигурношћу се може тврдити да је тога било довољно не само за зимску исхрану, већ и за наредну сетву. Уосталом, то се видело у пролеће 1993, по засејаним пољима./5 Ако би се говорило о глади, онда је она могла да угрози само опљачкана српска села и избегло српско становништво. Најгоре су у тим акцијама пролазили ухаћени Срби. То су углавном били старе или болесне, духовно и физички хендикепиране, непокретне особе, понекад и рањеници, али судбина им је, готово без изузетка, била иста. Дотукли би их муслимански "цивили" алатима које су носили да би обијали куће: секирама, пајсерима, моткама... Неке од тих жртава спаљене су заједно са кућама у којима су затечени. Упркос томе и поред великог страдања Срби су у сребреничком крају већ тада били под снажним притиском пропаганде, која је на тај начин прикривала њихова страдања и муслиманске злочине.

Сребренички муслимани се повлаче

По формирању и консолидацији команди и јединица Дринског корпуса, првих месеци 1993. године почела је српска противофанзива, која је преокренула ратну ситуацију и проузроковала више узастопних муслиманских пораза. У суштини то је била изнуђена српска акција, с циљем да се ослободе изгубљена села и избеглицама омогући повратак. Успеху је, и поред малог броја војника којима је располагао корпус и безмало све бригаде, у највећој мери доприне школован командни кадар, који је обезбедио ефикасно коришћење расположивог наоружања и изванредно планиране акције./6 У априлу 1993. запретила је опасност од слома и могућег коначног уништења муслиманских оружаних формација. То је био непосредан повод да се, под видом заштите цивилног становништва, Сребреница стави под заштиту УН. Сигурно да је и муслиманима и њиховим заштитницима тешко пао пораз и изгон који су доживели са највећег дела простора који су освојили током претходне године. Кад су се Срби вратили у своја села могао се боље видети обим њиховог разарања и страдања. У раздобљу од априла 1992. до априла 1993. убијено је више од хиљаду мештана српске националности, а од тог броја више од трећине жртава је страдало од хладног оружја, спаљено и масакрирано. О томе је Југословенска влада посебним Меморандумом, који је 2. јуна 1993. предао амбасадор

Драгомир Ђокић, обавестила Генералну скупштину и Савет безбедности УН./7 Међутим, Меморандум се односио само на две општине (Братунац и Сребреница и на сребреничко село Скелани са околином) и на њих се односи исказани број од преко хиљаду убијених, али и 2.800-3.200 рањених лица. Том приликом изостављена су страдања Срба у рубним подручјима општина Власеница и Зворник, на чијој територији су дејствовале исте муслиманске јединице, као и у самом градињу Сребреници. До драматично потресних сазнања дошло се при откопавању масовних гробница на Глођанском брду и осталим локалитетима у зворничкој општини./8 Ту су муслимани на веома свиреп начин, у стилу исламских "светих ратника" ритуално, цихадски, углавном хладним оружјем, убили око 250 цивила и заробљеника из околних српских села, а највише из српских заселака села Каменица./9 За тај подвиг командант Насер Орић са још девет својих угледних сабораца одликован је Указом председника БиХ Алије Изетбеговића највишим одликовањем Армије БиХ "Златним љиљаном". Коначан списак српских жртава сребреничког краја, који се зове Бирач, и налази се у зони одговорности 8. тактичке групе Армије БиХ са седиштем у Сребреници и под командом Н.Орића, утврђен је знатно касније ("Књига мртвих срба", Центар за истраживање злочина над српским народом,

2006.) а објављен је поводом десет година од ослобођења Сребренице у два наврата, најпре у специјалном прилогу београдског листа "Вечерње новости" од 13. јуна 2005. год, а потом и у накнадном издању намењеном само за БиХ, у укупном тиражу у више од 400.000 примерака. У исто време, у издању Центра за истраживање злочина над српским народом са седиштем у Београду, одштампана је и посебна брошура са именима истих жртава и достављена на преко хиљаду адреса претежно разних страних мисија и међународних организација у БиХ и Србији. Наведени списак садржи имена 3262 српске жртве. Према досадашњим подацима око 27 одсто или око 880 страдалих су припадници војних и полицијских формација. Остало или 73 одсто, односно 2.382 жртве су цивили. За годину и по дана ниједно име није оспорено. Списак је неспоран поред осталог и зато што су, често и са закашњењем, наведени покојници сахрањени уз пригодне црквене обреде, а њихова имена налазе се и у евиденцијама свештеника који су их сахранили. Фотографије већине српских жртава сребреничког краја, односно Бирча, изложене су и у спомен-собама оних општинских центара који се налазе на територији Републике Српске. И у неким привредним организацијама, као и у већини општинских центара РС подигнути су споменици или спомен-плоче са именима локалних српских жртава.

Невидљиви заштитник

Кад је дошао крај муслиманским освајањима и злочинима у сребреничком крају и овом делу Средњег Подриња почетком пролећа 1993. године настала је паника и страх и међу њиховим цивилима и још више међу борцима. Највише су се плашили да им може бити узвраћено истом мером. Тада се јавио моћан заштитник, који их је спасао од коначног пораза и ослободио одговорности за

почињене злочине, а убрзо потом пред светском јавношћу претворио у неужне, гладне мученике, без крова над главом и жељне хлеба. Лансиран је лажан извештај, или боље речено пропагандни памфлет британског лекара Симона Мардела из Светске здравствене организације да у Сребреници дневно умире 20-30 људи./10 То би значило на стотине месечно, а толико

мртвих, војника и цивила заједно, нису имали муслимани од почетка рата до тих дана априла 1993. године. Чак и Насер Орић у својој књизи наводи да су за две и по године имали само 1.912 мртвих./11 Због лажних извештаја, које је стално лансирао у свет преко аматерских радио-станица, поменутог лекара је генерал Филип Морион, комадант Унпрофора, коначно морао да удаљи из Сребренице. Српска страна, свесна обмане и напора

Споразум Младић - Халиловић

Два дана после усвајања Резолуције 819 СБ (18. априла 1993. год) генерали Ратко Младић са српске стране и Сефер Халиловић са муслиманске стране споразумели су се после мукотрпних и дугих преговора, који су трајали без прекида скоро четрнаест сати, да муслимани своје наоружање ипак не предају јединицама ВРС, што је био првобитни захтев генерала Ратка Младића, већ Унпрофору и то најкасније 72 сата по доласку Канађана у Сребреницу. Такође, договорено је да се изврши размена заробљеника и да Срби дозволе муслиманима да хеликоптерима евакуишу око 500 својих рањеника и болесника./13 Тај гест био је још један доказ толерантности српске стране, на шта муслиманска страна ниједном није одговорила на исти начин. Напротив, наредног дана, после склапања примирја и проглашења тог подручја за заштићену зону, муслимани су на превару на две различите локације из заседе убили шест српских бораца, а више њих ранили./14 И после овог њиховог вероломног чина генерал Ратко Младић је остао при ранијој одлуци да муслимани са сребреничког подручја могу слободно евакуисати своје рањене и болесне борце. Генерали Ратко Младић и Сефер

Халиловић у документу који су потписали 8. маја 1993. утврдили су да граница подручја демилитаризоване зоне остане “у оквиру тренутних линија конфронтације”, а то је, према стању на терену, било отприлике у дужини од око пет и по и у ширини око два и по километра./15 Толику територију могле су ефикасно да штите и контролишу јединице Унпрофора просечне јачине једног комбинованог пешадијско-моторизованог батаљона. (У документу је предвиђена мања јединица “бар једне чете са штабом и логистиком”.) У истом документу договорено је: “Предаја наоружања (муслиманског, наравно, напомена аутора) ће бити надгледана од стране тима од три официра обеју страна заједно са официром Унпрофора, који ће одредити место где ће предаја бити обављена”./16 Исто тако је дефинисано да: “Ниједан војник (односи се на обе стране, напомена аутора), који је у, или који жели ући у ДМЗ, осим припадника УнУнпрофора, не сме имати оружје, експлозив или муницију.”/17 Међутим, не поштујући постигнути договор од 8. маја 1993. муслимани никада нису пристали да се формира комисија, која ће надгледати разоружање, нити су

забрањили ношење, па и употребу оружја у демилитаризованој зони. На то се оглушио и Унпрофор. Муслимани су одбили да се повинују у утврђеним границама. Они су у својој власти и даље држали, чак и проширили територију која се протезала на око 150 квадратних километара и која је, поред Сребренице, делимично или у целини обухватала и села Бабуљице, Бајрамовићи, Бостаховине, Браковици, Бучиновићи, Бучје, Доњи и Горњи Поточари, Димнићи, Добрак, Фојхар, Гладовићи, Карачићи, Крушев До, Кутузери, Лакори, Липовац, Лука, Ђесковић, Међе, Михаљевине, Милачевићи, Мочевећи, Опетци, Осатица, Осмаче, Пале, Палез, Пећишта, Подгај, Постоље, Познановићи, Прохићи, Рађеновићи, Скендеровићи, Слатина, Сућеска, Старогавице, Сулице, Шубин, Токољак, Жедањско. Поред наведених чисто или претежно муслиманских села, они су под својом влашћу или боље речено, под окупацијом држали и више српских или претежно српских села и заселака: Чићевци, Гостиљ, Мала Даљевошта, Међе, Мочевећи, Осредак, Обади, Постоље, Подравање, Прибидоли, Пусмулићи, Радошевићи, Ратковићи, Виогор, Радовчићи, Сасе. Тој зони прикључено је и више села братуначке општине: Пирићи, Јаглићи, Бљечева, Загони,

Запоље...У српским селима скоро и није било настањених муслимана, али су била под контролом њихових оружаних формација и Србима није био могућ повратак. Другачије речено муслимани су се понашали како су хтели и како је њима одговарало. Они су све време настојали да буду заштићени, али никако и разоружани. За контролу и заштиту тако великог подручја више није била довољна јединица јачине батаљона, већ знатно бројније оружане формације које Унпрофор није био у стању или није хтео да обезбеди. Уосталом, апурудано је да неко штити толико јаке и бројне муслиманске оружане формације. Слична је, највероватније, била и процена команде Унпрофора. Знало се да је у окупираним српским селима све уништено, али се није знало зашто Србима није обезбеђена могућност повратка. То што су муслимани окупирали и држали српска села није изазвало очекивано реакцију ни команде Унпрофора, нити високог представника УН за Босну и Херцеговину. Окупација и задржавање српских насеља у заштићеној зони било је за цивилне и војне власти Републике Српске необјашњиво и ван свих договорених норми. Стекао се утисак да је зона заштићена и од повратка Срба у своја села и у своје куће.

Манипулација у УН

За разлику од међународних институција и УН, за које се претпостављало да су неутрални, знало се да државе чланице НАТО савеза, представљајући се пред јавношћу као међународна заједница, све време подржавају сецесионистичке покрете. Изнаенађење је и сазнање да УН нису неутралне

и да подржавају муслиманску страну. До тог открића се стизало веома дуго, скоро десет година, и уз сталну сумњу да ли је могуће да је то истина. Не улазећи у мотиве и подстицаје за такво понашање, задржаћемо се само на неким конкретним случајевима који су везани за сребреничка збивања.

да се сачува муслиманска војска, а не становништво, пристала је да обустави своје оружане акције. Савет безбедности је 16. априла 1993. донео Резолуцију 819 и Сребреницу прогласио за заштићену зону. Србима и муслиманима је дато у задатак да Сребреница буде безбедна. Истог дана и председник Републике Српске др Радван Караџић, поштујући Резолуцију СБ, издао је наређење да се обуставе сва

даља дејства Војске Републике Српске, по Сребреници и око Сребренице, осим оних у нужној одбрани./12 Нажалост, слично наређење никада није стигло ни од председника БиХ, ни од Главног штаба Армије БиХ. (То се може тумачити и као први сигнал да муслимани неће поштовати Резолуцију и неће пристати на разоружавање.) Наредног дана у град је ушла канадска формација Унпрофора, јачине једне чете са 143 војника.

Тајна порука К. Анана

У Загребу је већ 21. априла 1993. само пет дана пошто је Сребреница проглашена за заштићену зону, командант Унпрофора шведски генерал Валгрен објавио да је демилитаризација завршена. “На основу рапорта који сам добио од својих официра у Сребреници, могу да потврдим да је данас у подне град демилитаризован.”/18 Он се, професионално и официрски часно, оградио. Чак је наведено да је демилитаризација завршена у подне. Ако то није истина криви су официри који су га обавестили. У ствари, на подстицај САД и неких западних држава, политика УН коју је доследно извршавао тадашњи подсекретар за мировне операције УН Кофи Анан, била је да се муслимани не разоружају. Кофи Анан је, спроводећи такву политику, после само два дана (23. априла) послао поверљиву поруку генералу Валгрену о

предстојећој посети делегације Савета безбедности, коју је предводио венецуелански амбасадор. У тој поруци је навео: “Имајући у виду ваше јавне тврдње да је Сребреница потпуно демилитаризована, не видим потребу да Унпрофор учествује у потрази за оружјем од врата до врата. Вас ће несумњиво делегација Савета безбедности, која вам долази у посету упознати са снажним осећањем које је присутно међу неколико земаља чланица да Унпрофор не сме превише активно да учествује у разоружавању жртава.”/19 То је био начин да се, на интервенцију Кофија Анана, изигра Резолуција СБ и да се у Сребреници сачувају муслиманске оружане формације и терористичке bande. Иста пракса је потом примењена и у Горажду, Бихаћу... Неколико година касније видео се стварни смисао америчке и Ананове интервенције у корист муслимана. Они су постали

пешадија НАТО савеза. То је само почетак пристрасног понашања у случају Сребренице. У Секретаријату УН прикривен је значајан југословенски документ о страдању Срба у Сребреници./20 Исти документ је прикрио и прећутао Кофи Анан и у свом извештају који је о сребреничким збивањима поднео Генералној скупштини 15. новембра 1999. године. У истом извештају он се позива на књигу Насера Орића/21 у којој се говори о страдању муслимана./22 али прећуткује раније изашлу и достављену књигу М. Иванишевића у којој се говори о страдању Срба у Сребреници./23 На почетку, у другом параграфу, навео је или цитирао невероватну неистину тужиоца Хашког трибунала: “Докази које је тужилац понудио описују сцене незамисливог дивљаштва: хиљаде мушкараца је погубљено и закопано у масовне гробнице, стотине мушкараца је закопано живо, мушкарци и жене су сакаћени и поклани, деца убијана пред очима својих мајки, деда присиљен да једе јетру свог унука. Ово су истинске сцене пакла, писане на најмрачнијим страницама људске историје.”/24 Хашко тужилаштво узалуд више година трага за сведоцима тих Ананових “злочина”. Нико тако нешто није видео. Чак ни сами сребренички муслимани. Ово што је у извештају речено је бескрупулозна обмана светске јавности и Генералне скупштине УН. Никада није пронађен, нити је постојао деда који је присиљен да једе јетру свог унука, нису пронађене мајке пред којима су побијена њихова деца, нису пронађени обогаћени и поклани мушкарци и жене, све је то измишљено, као што је измишљено и закопавање живих муслимана. То што је о Србима у наведеном извештају написао Кофи Анан, генерални секретар УН, спада у странице најмрачније пропаганде уперене против једног народа. Шта се у УН дешавало током рата у БиХ непосредан сведок је професор историје, а извесно време и проректор на Илиноис универзитету у Чикагу др Никола Моравчевић. Он је то изнео у интервјуу “Вечерњим

новостима”/25 под насловом “Чинимо исте грешке”. Том приликом је рекао и следеће: “Имао сам срећу да, док сам био проректор на Универзитету, упознам Бутроса Галија, који ми је и дозволио приступ архиву. Можда је прејако рећи, шокантни подаци, али сам дошао до документације која указује да је у Секретаријату Савета безбедности постојао тим који је извештајима из Босне и са Косова дописивао српске злочине, а ублажавао или сасвим прикривао оне које је чинила друга страна. И за мене је било изненађење да је и пут информација које су стизале, у највећем делу, био прилично чист, а да су их службе у Савету безбедности употребиле тако да докажу сву монструозност Срба. Установио сам, и то у књизи написао/26 да се ишло чак дотле да је извештај првог команданта снага УН у Босни Сатиша Намбијара о злочинима босанских муслимана, скинут са агенде дневног реда заседања”. Реч је о редовном извештају који је након годину дана командовања јединицама Унпрофора Намбијар поднео Савету безбедности и у коме се, поред осталог, говори и о злочинима босанских муслимана и Хрвата над српским становништвом. Никола Моравчевић, такође, сведочи: “Мадлен Олбрајт је од Бутроса Галија захтевала да се Намбијарови докази повуку. Иста је судбина и дела извештаја из Рачка, због кога је бомбардована Србија.”/27 Рецепт примењиван током рата у БиХ био је сасвим једноставан. Извештаји о страдањима Срба и српским жртвама завршавали су у архиву и о њиховом садржају јавност, бар преко УН, никада ништа није могла да сазна. Насупрот томе извештаји о страдању муслимана, силовањима, прогонима или убиствима, обично тајно и лажно допуњени са фалсификованим бројем страдалих, стизали су на дневни ред Савета безбедности УН. Последице су увек биле исте: доношене су резолуције са новим, све оштријим казним мерама против Срба с обе стране Дрине. Недуго затим на српска насеља су се сручили бомбардери и крстареће ракете.

Незадовољство Сребреничана

О животу у Сребреници током рата, од маја 1992, а поготово од 17. априла 1993. до средине јула 1995, значи док се место налазило под заштитом УН, постоје многа сведочанства исказана претежно од самих мештана, али и од странаца који су долазили и боравили у том градићу. Ми ћемо се овом приликом највише користити оценама које су изнели сами Сребреничани. Међутим, ни од једних ни од других ништа лепо није речено о условима живота и режиму који је владао у том граду.

Тако, по једнима, локални неспоразуми, свађе, сукоби и нетрпељивости, настајали су због махинација у дистрибуцији хране и осталих свакодневних потрепштина, поготово робе из хуманитарне помоћи која је стизала конвојима и авионима. Обичан свет се бунио због тога што су највише узимали они који су већ доста тога имали и који су највише донели из освојених српских села. Већим делом рата ови проблеми су више заокупљали пажњу мештана него оружани сукоби. Није морало тако да буде. У пролеће 1993. Сребреницу је напустило око 12.000 особа. То је у доброј мери смањило потребе за храном. Па и поред тога било је гладних, без огрева у кућама, без одеће и обуће. У исто време по тезгама

на пијаци и улицама било је разне робе, поготово оне која је стизала из хуманитарне помоћи. То је проузроковало стално незадовољство мештана, социјалне немаре, силовања, плачка, крађе, проституцију... У многим кућама једини новац који су имали доносиле су девојке које су се дружиле са војницима Унпрофора. У једној од две жешће побуне дошло је и до физичких сукоба. У центру града је разваљена, опљачкана и запаљена бивша робна кућа, у којој се налазио магацин хуманитарне помоћи. Истог дана уследила је енергична полицијска истрага, у којој је саслушано више десетина лица, који су се том приликом затекли у центру града. Муслимани су после покушали да тај објект прикажу као жртву српског гранатирања, али подвала није успела. Годинама је изгорела зграда била ругло града. Такво стање проузроковало је многа бекства и дезертирања из енклаве према осталим крајевима под муслиманском влашћу, највише према Тузли, али и у Југославију и Србију./28 Почетком априла 1994. у Братунац су пребегле и две муслиманске девојчице у одмаклом степену трудноће. Обе су имале по 15 година и биле су жртве силовања Насерових војника. Обе су и Ш.С. и

Цивили нису мета

Мора се утврдити шта је проузроковало и довело до сребреничке војничке операције јула 1995. године познате и планиране у Дринском корпусу ВРС као “Криваја 95”? Циљ тог подухвата није био изгон муслиманске војске, а поготово не цивили, из Сребренице. То потврђују данас не само изјаве и сведочења протагониста, већ и сва расположива документа, поготово наређења команди у овој акцији ангажованих бригада, потом Дринског корпуса и Главног штаба ВРС. Нигде не постоји наређење да се заузме Сребреница. То је закључак који је дао и

холандски Краљевски институт за ратну документацију (РНОД). Исто мишљење изнео је и Жан Рене Руез, главни истражитељ Хашког трибунала за Сребреницу. Он је у једном интервјуу за сарајевски недељник Дани на питање новинара “Да ли имате елементе који би потврдили претходне планове о овим масакрима?” “Одговорио: “Не, нису постојали претходни планови. Заузимање енклаве уопште није било у плану. План о овој офанзиви потиче од 5. јула. Првобитни план је био смањити енклаву на сам град Сребреницу и претворити је у велики избеглички камп под отвореним небом, да

В.Д. надлежним органима унутрашњих послова Братунца 4. априла 1994. дале службене изјаве.

По ослобођењу Сребренице у једној запуштеној кући нађена је везана девојка из Италије. О томе је обавештена и италијанска амбасада у Београду. После посете њиховог војног аташеа девојка је смештена у психијатријску болницу на Соколцу. Питање како се нашла у Сребреници и шта се са њом дешавало засад је без одговора. Иначе, о стању у енклави, поготово у самом граду, као и побунама, дата су бројна сведочанства која се чувају у надлежним службама РС.

Довољно је позвати се на јавно изречену изјаву Ибре Мустафића, бившег председника Скупштине општине и оснивача СДА Сребренице, дату за Јунге велт, коју је пренео и београдски Дневни телеграф./29 који тврди "да је у овом месту владала права мафија." Он, такође, тврди: "Ниједан долар од силне помоћи која је допремљена у Сребреницу није добило цивилно становништво."/30

По другим тумачима догађаја, сукоби су проузроковани борбом за престиж између војних и цивилних власти и појединаца, који су у тој власти учествовали. У тим сукобима више је употребљавано оружје него у претходном случају. То

потврђује и већ поменути изјава Ибре Мустафића. Он, такође, каже да није имао никаква права, иако је био председник општине, чак је тамошња мафија два пута покушала атентат на њега.

У једном од тих напада био је тешко рањен. Мафија је убила и његовог веома блиског пријатеља, шефа сребреничке полиције./31 Да атентати нису били ретка појава потврђује и случај Нурифа Ризвановића./32 Без сумње најмаркантнија особа у муслиманским оружаним формацијама Сребренице, Братунца, Коњевић Поља, Церске... Човек са највишим војним образовањем, ражаловани мајор из бивше ЈНА био је латентна опасност за положај Насера Орића. Међутим, за разлику од Н. Орића, никада није био у милости Алије Изетбеговића.

Убијен је из заседе у родној Глогови фебруара 1993. нешто више од месец дана после успешне заједничке акције на суседна српска села Кравицу, Јежестицу, Шилковиће извршене 7. јануара, на православни Божић./33 Успех у тој акцији био је један од разлога сукоба с Насером Орићем. После убиства Нурифа Ризвановића пронео се глас да је он био сарадник КОС-а и српски шпијун. Муслимани су то прихватили као истину.

би Уједињене нације почеле са евакуацијом зоне." Новинар још пита: "Та изјава се темељи на документима које поседујете?" Руез: "Да, у потпуности."/34

Слична је тврдња и познатог француског адвоката Жака Вержеса, који цитира речи генерала Ф. Мориона: "Убеђен сам да је становништво Сребренице било жртва вишег интереса, али вишег интереса који се налазио у Сарајеву и Њујорку, али сигурно не у Паризу."/35 За Србе циљ операције "Криваја 95" био је само ограничавање територије на обим који је утврђен априла 1993. г. када је Сребреница проглашена за заштићену зону. Разлози за акцију српске стране у циљу сужавања

територије коју поседују муслимани били су довољно убедљиви и неспорни. Главни од њих су чести муслимански напади на околна српска насеља и заседе иза линија српске одбране, што је проузроковало сталне људске губитке. Да би одбранила своја насеља и становништво од муслиманских похода са територије коју су запосели, ВРС годинама је морала да ангажује значајне војне потенцијале. Узалуд су на неколико места око зоне постављене табле: "ДЕМИЛИТАРИЗОВАНА ЗОНА, свака војна операција је строго забрањена, члан 60. протокол 1, Женевске конвенције". То за муслимане није ништа значило. На линијама одбране околних

Мухамед Шафирбеговић, бивши министар спољних послова БиХ КРИВИ БИЛТ, ЖАНВИЈЕ, АКАШИ И ХОЛБРУК

Мухамед Шафирбеговић

За геноцид у Сребреници директно су одговорни шведски дипломата Карл Билт, француски генерал Бернар Жанвије, тадашњи специјални изасланик генералног секретара Уједињених нација за бившу Југославију Јасуши Акаши и амерички дипломата Ричард Холбрук. Ово је изјавио бивши министар спољних послова Босне и Херцеговине Мухамед Шафирбеговић. Говорећи о издаји Сребренице, која је била зона под заштитом Уједињених нација, Шафирбеговић је рекао да су „Билт, Жанвије, Акаши и Холбрук били архитекте које су пристале на то” и додао да не зна који су све политичари и владе умијешане у то и прикривање истине о Сребреници. Он је објаснио да су у прољеће 1995. године „амерички и европски медијатори почели притисак на лидере Владе БиХ да замјени три источне енклаве”. Пошто званично Сарајево није пристало на ту понуду, додао је Шафирбеговић, дато је „жуто свјетло” да се „прегазе Сребреница и Жепа”. Тиме су западне силе хтјеле да

се „ефективно створе нове чињенице на терену које би Београду и Палама осигурале преговарачку позицију” у Дејтону. Он је подсјетио да је Холбрук у интервјуу датом сарајевском новинару Сенаду Хаџифејзовићу рекао да је имао „инструкције да жртвује Сребреницу, Горажде и Жепа”. Такође, констатовао је да „одлука да се зауставе авиони НАТО-а од доласка да помогну Сребреници није могла да буде донесена од босанскохерцеговачких власти”, него само од стране великих сила. Шафирбеговић је нагласио да „прича о Сребреници још није у потпуности испричана” и да се одговорност не може адресовати само на Радована Караџића и Ратка Младића него и на „пристанак или умијешаност других” у сребреничку трагедију.

српских села морали су да буду борбени састави Братуначке и Милићке бригаде, а поред њих и ојачан батаљон Склана и батаљон Зворничке бригаде. На истом послу били су и полицајци. Војне и цивилне власти РС трпеле су такво стање и с муком смиривали мештане у сталној нади да ће муслимани коначно бити разоружани. То је трајало више од две године. У Братунцу је у неколико наврата мало недостајало да дође до побуне цивилног становништва и избеглица из села, која су се, сасвим нелогично и неоправдано, нашла под муслиманском контролом. За све то време Војска Републике Српске није имала скоро ниједан значајнији

међународни правни или политички разлог да се устеже од оружане акције против 28. дивизије Армије БиХ. Те формације у Сребреници су, не уважавајући поменути Женевску конвенцију, већ првих дана по стварању заштићене зоне, биле легитиман циљ за српску оружану акцију. Исто српско право - зато што се муслимани нису повукли у заштићену зону, нису разоружани и наставили да нападају околна српска села - било је на снази и онда када је акција извршена, јула 1995. Међутим, када су јединице Дринског корпуса кренуле у остваривање плана "Криваја 95", узнемириле су се све структуре УН, поготово оне у БиХ.

Одлазак муслимана

За команду ове операције, изведене са малим бројем војника, изненађење је било што су муслимани одустали од одбране не само сеоског подручја заштићене зоне, већ и саме Сребренице. Муслиманске снаге су, по добијеном наређењу и плану више команде, кренуле у правцу Тузле. Ни у једној варијанти плана "Криваја 95" није било предвиђено да муслимани напусте Сребреницу, као што није било предвиђено ни да српске јединице уђу у тај град. Па и поред тога Срби су урадили оно што би у истој ситуацији урадила свака војска, ушли су у небрањену и напуштenu Сребреницу.

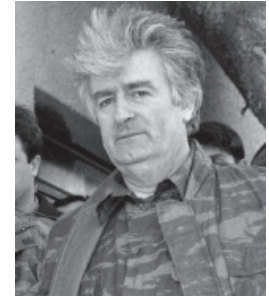
Јула 1995. поново је, као и у пролеће 1993, испољена брига само за судбину муслиманске војске. Опет се пришло спасавању 28. дивизије Армије БиХ, од сасвим извесних људских губитака и могућег тешког пораза ако јој се дозволи да брани заштићену зону или сам град Сребреницу. Ти борци су планирани за учествовању у "Балканској олуји", која је почињала кроз две седмице, а ратиште се простирало у дужини више стотина километара, од Требиња на југу, преко Сарајева и Сребренице, до Босанске Костајнице и реке Уне на северу Републике Српске. У Тузли је ускоро потом извршена смотра на којој су на свечаној трибини, поред многих званица, били један поред другог командант 28. дивизије бригадир Насер Орић

и председник Председништва БиХ, односно врховни командант Армије БиХ, Алија Изетбеговић. Ова смотра доказује да је муслиманска војска из Сребренице дошла у Тузлу по наређењу а није побегла на своју руку. Многе индикације указују да је заједничка хрватско-муслиманска команда, по плану и на захтев претпостављеног страног фактора, намеравала да баш тих дана коначно крене у акцију, која је припремана још у јесен 1992. год. Шта нам сугерише такав закључак? Изнад свега то је амерички изненађујуће детаљан план, који је - већ тада, према тврдњи веома добро обавештених и високо ранжираних војних аналитичара Џорџа Кенија из Карнеги фондације и Мајкла Дагана, пензионисаног начелника Штаба ваздухопловства САД - предвиђао оружану, највероватније НАТО интервенцију у коначном обрачуна са "српском агресијом на Балкану."/36 Српска операција "Криваја 95" сигурно је реметила тај план и распоред снага.

Ускоро после Сребренице кренула је офанзива и против Републике Српске, оживела су ратишта на Озрену, Возући, Сарајево, Херцеговини, Босанској Крајини. То је био први део поменутог америчког плана "Балканска олуја". Други, против Србије, такође амерички, уследио је неколико година касније.

Наређења Радована Караџића

Приликом ослобођења Сребренице јединице ВРС прошле су кроз 42 муслиманска или претежно муслиманска села, 16 од муслимана окупираних претежно српских села сребреничке и пет претежно муслиманских села братуначке општине и претресли све куће, помоћне зграде, скровита места. Иза њих није остала ниједна муслиманска жртва. Бесмислена је и сама претпоставка да рањен, стар или болестан човек, жена или дете може побећи од војника, поготово ако војник хоће да убије. У то су се током претходних година уверили мештани српских села, који су страдали како од ватреног тако и од муслиманског хладног оружја, ножа, секире или маља. Стотине појединачних и колективних гробница остало је по српским селима кроз која је прошла муслиманска војска. Насупрот таквој муслиманској пракси, српска војска је успешно обезбеђивала евакуацију муслиманских цивила. Обезбеђивала је храну, воду, медицинску заштиту и превоз. Они су деца, мајкама, сестрама и супругама својих противника помагали да живи и здрави оду тамо где су њихови најближи, борци 28. дивизије. То је захтевано и у наређењу председника РС Радована Караџића./37 Ретко се у рату догађа да нека војска прође кроз толико непријатељских насеља, а да за војском не остану цивилне жртве. У свету је веома брзо, али вероватно не случајно, заборављена или занемарена изјава коју је 27. јула 1995.

дао високи комесар УН за људска права Хенри Виланд који је са тимом стручњака пет дана интервјуисао велики број избеглица којих је на тузланском аеродрому у то време било преко 20.000. Високи комесар УН Хенри Виланд је за лондонски Дејли телеграф изјавио: "Нисмо пронашли никога ко је својим очима видео злочине."/38 На то се не осврћу "објективни" или "независни" тумачи сребреничких збивања јула 1995. Изгледа, а нисмо сигурни, да је и помињани РИОД то у свом елаборату префутао. Према доступним подацима, коначан број лица која су напустила Сребреницу износи 35.632 особе које су прве недеље августа регистроване од Светске здравствене организације и босанске владе./39 Као што видимо, постоји неко ко је бринуо о муслиманској војсци и настојао да је сачува од пораза. Србима је остало да брину о муслиманским цивилима и сачувају их у животу. Србима је то наредио и председник Републике др Радован Караџић у чл. 3 и 4 "Одлуке о именовању цивилног комесара за општину српска Сребреница"/40

Меморијални центар и мезарје

Не треба да чуди што су Поточари изабрани за тако велико светилиште и једино култно место не само муслимана БиХ и бивше Југославије, већ и Европе. Ту се родио ратни предводник Насер Орић и, по свим локалним веровањима, Меморијални центар мезарје подигнут је у његову част. Према веровању муслимана, Поточари треба да постану симбол геноцида над њима у БиХ. И више од тога, они нуде да Поточари буду

за муслимане оно што је за Јевреје Аушвиц а за Србе Јасеновац. Екстремни муслимани верују да прогон муслимана у БиХ траје од како су Турци протерани са ових простора. Уверени су да је неправедно што немају сопствену државу док Срби имају Србију, а Хрвати Хрватску. Срби сматрају да су хришћани, Срби и Хрвати, стварни староседеоци БиХ и да су гинули у одбрани хришћанства од ислама и муслимана.

У циљу подизања наведеног мезарја и Спомен-обележја Сребреница-Поточари високи представници Волфганг Петрич, а потом Педи Ешдаун донели су три правна документа. То су одлуке у којима се, поред осталог, високи представник позива на овлашћења која су му својевремено дата и по којима је он коначан ауторитет у тумачењу Споразума о цивилној имплементацији Мировног уговора./41

Било би, свакако, логичније да је за Меморијални центар изабрана локација неког од стратишта: Козлуц, Брањево, Пилица, Петковци... Или место неке од већих примарних масовних гробнице: Глогова, Козлуц, Брањево, Ораховац, Церска... Локације Козлуц и Брањево се посебно намећу јер су ту, по неким сведочењима, вршене егзекуције и пронађене су и откопане примарне масовне гробнице.

Муслиманске жртве

С обзиром на намену Меморијалног центра-мезарја Поточари, неопходно је да број покопаних буде што већи. Од тога највише зависи углед Меморијалног центра у свету, наравно међу муслиманима. Да су муслимански војници током рата имали знатне губитке није спорно. У овом случају само је спорно колико их је страдало приликом пробоја кроз неколико линија српске одбране и у међусобним сукобима, а колико је стрељано. Спорно је колико је страдало јулских дана 1995. године, а колико у претходним годинама и ранијим борбама. Највише је спорно што против лица која су извршила стрељање Трибунал никада није покренуо истрагу. Ко је те војнике ангажовао, под којим условима и ко им је обезбедио

заштиту, чак и у САД./42 Ко је то учинио имао је утицаја и на Трибунал. Њихово хапшење и сведочење пред Трибуналом открило би наручиоца похвата. Штитећи извршиоце организатор егзекуције је штитио себе. То је очигледан доказ да наручилац није могао да буде неко из Републике Српске. Има индиција да су ангажовани војници обманути, као и да нису имали поверење у правосудје које би одредило казне похватаним муслиманским злочинцима. Ипак, немогуће је поверовати у претпоставку да су кренули самоиницијативно. У том случају само би они били криви и одговорни и Трибунал не би имао разлога да не подигне оптужнице. Али, ни против Дражена Ердемовића, такође једног од непосредних извршилаца,

није ништа предузето све док се није нашао у Трибуналу. Он је најбољи доказ да су сви они имали заштиту. Када су југословенске власти упознате са његовим злочином изразиле су намеру да му суде, он је у страху од тога и сасвим извесне казне спас потражио у Трибуналу. Не случајно. Његовом захтеву су се, такође, нимало случајно, придружиле дипломате западних (НАТО) држава./43 Тражили су да се поштују његова људска права и слободно изражена воља. У Трибуналу не само да је нашао заштиту од велике казне, већ је ускоро постао главни ослонац Трибунала и сведок на свим суђењима кад је било речи и о Сребреници. Мистерију ко се крије иза иницијатора и наручиоца извршених стрељања већ више од десет година српска страна не може да разјасни. Дуго се, изгледа трагало где се и када догодио неки велики српски

злочин, који би могао да усталаса светску јавност и покрене НАТО. У априлу 1993. године Американци су покушали са Сребреницом, али је покушај пропао. Према властитој изјави Алије Изетбеговића, једног од учесника у тим разговорима, он није могао да прихвати Клинтонов предлог да пусти Србе у Сребреницу, и тако жртвује 5.000 мештана тог града./44 Потом је у неколико случајева покушано са Сарајевом, али ни то није дало пожељне резултате. Још лошији избор су били Церска, Горажде, Жепа, Бихаћ... Међутим, идеја да су Срби починили велики злочин над муслиманима у БиХ се морала остварити. На крају се поново указала прилика и избор је, коначно, пао на Сребреницу. Место је, ипак, пронађено, одговорни за злочин су одређени раније, број жртава се, такође, бар оквирно знао, само су још недостајали докази.

Намјештена игра

Тај доказ, према замисли и очекивањима оних који су морали да га прибаве, требало је да буду догађаји у кампу у Поточарима, где су благовремено доведени муслимански цивили, које приликом доласка Срба не би имао ко да заштити и одбрани. Ту су 12. јула очекивана убиства и покољи које ће, како је с разлогом претпостављано, да изврше Срби после парастоса на братуначком гробљу. Мотив је био познат. На исти дан 1992. год. муслимани су напали и попалили више српских села и на суров начин убили 68 мештана...У Поточарима су биле мајке, деца, сестре тих муслиманских злочинаца. Међутим, после парастоса људи су се са гробља вратили својим кућама. Када је подмукао план са подметнутим муслиманским цивилима пропао, вероватно на

велико изненађење иницијатора, морали су прићи неком новом, сада већ изнуђеном, решењу. У наредна два дана из околних места прикупљено је десетак војника 10. диверзантског одреда, који су били на одмору, и они су урадили оно што се данас квалификује као геноцид. Стрељање заробљених муслимана није предмет ове расправе. Споран је број стрељаних али није спорно да су стрељани само војници а не и цивили. Колико је муслиманских војника стрељано, а колико погинуло приликом пробоја до Тузле и у неколико међусобних сукоба? У одговору на ово питање Жан Рене Руез./45 вишегодишњи главни истражитељ Хашког трибунала у сребреничком случају, каже: "Води се рат бројкама од првог дана"/46 Ни данас још не може да се одговори на питање колико је муслиманских заробљеника стрељано. Зато ћемо изнети оно што не би требало да буде спорно. Реч је о подацима који

не потичу из српских извора, већ од институција из држава које су биле у рату против Срба и, кад је реч о мезарју, из муслиманских извора. Срби ни у једном случају не само да нису имали могућност неког утицаја, већ ни могућност увида у документацију на основу које су формиран подаци. Прве бројке могућих жртава налазимо у списковима несталих лица Међународног комитета Црвеног крста који су од 1995. до данас објављивани више пута увек са другим бројем несталих, али се тај број коначно усталио негде на око 7.000-8.000 особа./47 Међутим, ти спискови су у више случајева оспоравани. У њима су проналажени људи који су гласали наредне године (за изборе у 1996. у бирачком списку за Сребреницу нашли смо 3.016 особа из списка несталих), ту су још живе особе и особе друге националности. Отуда ти спискови данас не могу да имају исти значај као ранијих година. Ипак, већина оних који желе што више да окриве српску страну позивају се на тај списак и без икаквог основа то проглашавају списком масакрираних муслиманских цивила. Прегледом једног од тих спискова утврђено је да од скоро 8.000 несталих, само 36 особа женског пола.) Ти спискови нису спискови мртвих, а још мање су спискови цивила који су масакрирани.

Необориве чињенице

Неупоредиво су веродостојнији подаци који се налазе у документацији о ексхумираним телима из више масовних гробница./48 Посебно су значајне примарне масовне гробнице./49 које је за потребе Трибунала истраживао Дин Менинг. По њему то су: Церска (150 тела)/50, Нова Касаба 1996. има 4 гробнице (33 тела)/51, Ораховац: лажета 1 (130) и лажета 2 (243)/52, Брањево (132)/53, Нова Касаба 1999. (57), Глогова 1 (191) и Глогова 2 (139)/54 Козлук (340)/55, Коњевић Поље 1 (9) и Коњевић Поље 2 (3)/56, Брана код Петковаца (234)/57, Липље 2 (158)/58. Укупно су у наведеним гробницама, према овим подацима пронађени посмртни остаци 1824 тела. У експертизи Дина Менинга ексхумирано је 1.883 тела. Од откопаних тела утврђено је да је мушкараца 1.656. А само једна женска особа. За остале није утврђен пол. У истој експертизи је утврђено да су масовна убиства извршена у Церској, Кравици, Ораховцу, Брани код Петковаца, војној економији Брањево, Пилици

и Козлуку./59

У тужбама Трибунала те бројке су знатно другачије и веће. Тако је по Тужилаштву на истим локацијама убијено између 4.900 и 6.700 муслимана (у Кравици је наводно убијено 1.000-1.500, Брањево 1.200-1.500, Ораховцу, обе лажете 1.000, Брани код Петковаца 1.000, итд.). Према изјавама њихових сведока, муслимана, који изјављују да су видели и преживели егзекуцију, број жртава се повећава. По њима убијено је 2.500 лица више од највеће цифре Трибунала. То значи око 9.200 стрељаних, што чак ни Тужилаштво трибунала није могло да прихвати. Како изгледају те диспропорције видећемо у три следећа случаја. На објекту војна економија Брањево стрељање је извршено у недељу, 16. јула, између 10 и 15 часова. Један преживели сведок муслиман процењује број жртава на 1.000-1.500, Тужилаштво прихвата процену Дражена Ердемовића, који је и сам учествовао у стрељању тих заробљеника, и наводи 1.200, а у примарној гробници нађени су посмртни остаци само 132 особе. Претпоставља се да се део тих жртава налази и у претежно секундарној гробници Чанчарски пут 12 (толико је на том путу гробница са укупно 174 тела).

Па и поред тога остаје велика разлика. Следећи случај је локација Ораховац за коју неколико сведока муслимана тврди да је стрељано 2.000-2.500, Тужилаштво се определило за 1.000 стрељаних, а у примарној гробници (обе лажете) откопано је 373 тела. Трећи случај је Брана код Петковаца, за коју муслимани наводе бројку од 1.500-2.000, тужилаштво 1.000, а откопана су 234 тела. У свим наведеним масовним гробницама, не само у ове три, налазе се и тела бораца који су погинули приликом пробоја кроз српску територију и у међусобним сукобима. Приликом асанације терена, поготово лети за време великих врућина, када се тела брзо распадају, скупљани су лешеве који су се налазили у полупречнику од по неколико километара и закопавани у стандардне, може се рећи војничке, масовне гробнице. На крају, како проценити колико је ту жртава из борби, а колико стрељаних. Из свега тога треба изузети заробљенике из магацина Задружног дома у Кравици. Ту је дошло до побуне муслиманских затвореника, коју нико не помиње, у којој је убијен српски полицајац Крсто (Богољуб) Драгичевић, рођен 1965. године из Скелана, а рањен, сада такође покојни, Раде Чутуровић са

надимком Официр. Стража, њих око 30 бораца, бранила се свим оружјима, па и ручним бомбама. Тужилаштво прећукује побуну и наводи да је било 1.000-1.500 стрељаних. У две примарне гробнице, у суседном селу Глогова, у којима су закопани побуњени муслимани нађена су тела 330 особа. Међутим, независно од тога укупан број стрељаних муслиманских заробљеника тешко да може да износи мање од 407 лица. Толико је пронађено повеза за руке и 270 повеза за очи. (Једна особа може да има оба повеза.) Тим поводом мора се поставити питање где је око сто српских заробљеника који су предходно били заробљени у Сребреници. Сигурно да ни српске заробљенке муслимански војници нису спроводили одвезаних руку. Можда су раније поубијани и нису били у овим муслиманским колонама. Непознато је откуд у тим гробницама посмртни остаци и лица српске националности. У примарној масовној гробници Ораховац (лажете 2) Гојко Тодоровић, Биљана Матић и Војислав Милошевић. У секундарној масовној гробници Чанчарски пут 3 (веза примарна гробница Козлук) Станко Даниловић. У време ексхумације

идентификован је веома мали број откопаних тела (Церска 9 од 150, Брањево 13 од 132, Ораховац 21 од 373, итд.), ни 5 одсто од укупног броја ексхумираних. О посмртним остацима идентификованих упознаћемо се на основу спискова лица чија су тела покопана у Меморијалном центру-мезарју Поточари. Прва уклапања у овом муслиманском спомен-обележју почела су 31. марта 2003. год. Од тада до данас укупно је укопано 2.442 тела. То је 559 тела више него што је откопано из масовних гробница. Могуће је претпоставити да је, у међувремену, било и више појединачних или мањих групних укопа и да је саопштени број нешто већи. Укупно је, уз одговарајући верски ритуал, обављено шест групних укопа. У првој групи укопаној 31. марта 2003. налазили су се посмртни остаци 600 идентификованих лица. У другој групи укопаној 11. јула 2003. налазило се 282 лица. У трећој групи укопаној 20. септембра 2003. налазило се 107 лица./60у четвртој групи 11. јула 2004. укопано је 338 лица. У петој групи 11. јула 2005. године укопано је 610 лица./61 У шестој групи 11. јула 2006. године укопано је 505 лица./62

Ратничке поруке др Мустафе Церифа

Од настанка мезарја јавности се намеће теза да је реч о недужним цивилним жртвама српског геноцида над муслиманима. Ту тезу скоро у подједнакој мери су лансирали муслимани и они домаћи и међународни фактори који у томе виде и имају неки свој интерес. Не само током рата, већ и годинама после, па чак и данас, многе невладине организације Сарајева и Београда, државне установе и медији М-Х федерације, муслиманске верске институције, па и појединци стално манипулишу великим муслиманским страдањима. Недоумицу код свакога изазива порука коју је приликом првог укопа јавно изрекао исламски великодостојник др Мустафа Цериф и која је уклесана у великом каменом блоку. Поред

лених и благих богоугодних речи ту је и загонетан завет или захтев:

Нека освета буде Правда!

“У име Бога Милостивог,
Самилосног
Молимо Те Боже
Свемогући,
Нека туга постане
Нада!
Нека освета буде
Правда!
Нека мајчина суза
Буде молитва:
Да се никоме никад
Не понови Сребреница!”

То је текст поруке на централном месту Меморијалног центра, а мештани се и данас питају да ли то хоца позива на освету? Не би

требало мртве узнемиравати. Требало би их оставити да мирују на својим парцелама и редовима без обзира на разлоге што данас више нису међу својима. Али, као да се не може без тога. Тешка срца то прихватамо, што не значи и да се лако миримо са нечим, с чиме се тешко можемо помирити. Проблем Сребренице и њених муслиманских жртава стар је више од десет година и данас је још увек актуелан као да је тек настао. За њихову судбину окривљују нас Србе. Проблем српских жртава и њиховог вишегодишњег страдања у овом крају никада није ни покретан. За њих нико није одговоран. Ко су лица чији су посмртни остаци данас укопани у Меморијалном центру-мезарју Поточари? И у овом случају реч је о мушкарцима и само

две женске особе. Сви укопи обављени су свечано и у присуству највиших државних руководилаца, исламских верских предводника, дипломатског кора и страних државника. Укопу који је обављен 11. јула 2005. године, када је означена и јубиларна десетогодишњица сребреничких збивања, свечаности је присуствовао и председник Србије Борис Тадић. Сви ти догађаји претварани су и у медијске спектакле, са бројним пропагандним порукама и оптужбама за геноцид који су Срби починили. Дужни смо, у име истине, да кажемо нешто од оног што нам је познато о лицима која су покопана у мезарју. Од веома обимне грађе настојаћемо да изнесемо неколико најупечатљивијих спорних случајева.

Злоупотреба мртвих

1. У списковима покопаних жртава из јула 1995. год. налази се велики број лица која су била регистрована као бирачи општине Сребреница за изборе наредне 1996. године. Располагамо њиховим именима, али овом приликом даћемо само бројчани преглед. Од имена наведених у првом укопу наводних жртава њих 271 било је у бирачком списку за 1996 годину, у другом укопу 85, трећем 31, четвртм 140, петом 252 и шестом укопу 135. То је 914 лица или нешто изнад 37 одсто од укупног броја укупаних. Логично је претпоставити да су то лица која су умрла природном смрћу у раздобљу од јула 1995. до јула 2006. године, када је извршен последњи укуп, а не жртве Сребренице страдале приликом повратка Срба у тај град. Да су у питању жртве потврђује и чињеница да је организатор избора Оебс, имао на располагању више од годину дана да их брише из списка сребреничких бирача. То није учињено. Има индикација да је слична ситуација и са општиним Братунац, па и Власеница и Зворник.

2. Други споран случај односи се на лица за која постоје судска решења да су умрла природном смрћу. Нажалост нисмо у могућности да остваримо макар површан увид у већину матичних књига умрлих у Сребреници, Братунацу, као и у осталим суседним општинама из којих су регрутовани борци Осме оперативне групе Армије БиХ. У том случају овај списак би био вишеструко увећан. Но, и без тога није спорна чињеница да је и на овај начин покушано да се што више повећа број наводних муслиманских жртава Сребренице "страдалих" у "масакру", приликом повратка Срба јула 1995. и покопаних у Меморијалном центру и мезарју Поточари. Од око сто имена дајемо само неколико примера: Фетахија (Назиф) Хасановић, 1955.г. - умро 15.12.1996.г, Сребреница./63 Шукрија (Ами) Смајловић, 1946.г. - умро 2.5.1992.г, Залужје./64 Махо (Суљо) Ризвановић, 1953.г. - умро 3.1.1993.г, Глогова./65 Мефаил (Мехо) Демировић, 1970.г. - умро 10.5.1992.г, Красановићи./66

Реџић (Ахмет) Асим, 1949.г. - умро 22.4.1992.г, Братунац./67

3. У мезарје су, у циљу стварања неистините слике о великом броју недужних цивилних муслиманских жртава, пренешени посмртни остаци како бораца тако и цивила са других локација и поново, ритуално и уз верске обреде, покопавани. И овом врстом обмане јавности обухваћено је неколико стотина лица. Дајемо десетак конкретних имена. У првом укопу извршеном 31. 3. 2003. године из локалног сребреничког мезарја Казани пренето је и поново покопано тело Хамеда (Хамид) Халиловића (1940-1982). Реч је, као што видимо, о лицу које је умрло двадесет година пре почетка рата. Приликом четвртог укопа 11. 7. 2004. из истог мезарја пренета су тела једног старог, пре рата умрлог цивила и једног погинулог борца Армије БиХ. То су Осман (Ибро) Халиловић (1912-1989) и Нурија (Смајо) Мемешевић (1966-1993). Из петог укопа обављеног 11. 7. 2005. поново су покопани: Салих (Шабан) Алић (1969-1992), Мујо (Хашим) Хаџић (1954-1993), Ферид (Рамо) Мустафић (1975-1993), Хајрудин (Исмет) Цврк (1974-1992)./68

4. За једну групу војника Армије БиХ покопаних у меморијалном центру није познато где су и када изгинули и где су раније били сахрањени, али је извесно да ни то нису жртве "сребреничког масакра" јула 1995, и да су животе изгубили пре 11. новембра 1993. године, када је написан документ да су њихове породице стамбено и социјално збринуте./69 У тој групи се налазе војници Армије БиХ: Ђеримовић (Мустафа) Мујо - 12.4.1938, Себјочина-Власеница, Хасановић (Мујо) Хамед - 9.7.1966; Малић (Ибрахим) Рамиз- 1970. Хере-Власеница; Омеровић (Алија) Хамед - 1939, Глогова-Братунац; Омеровић (Мехмед) Адем - 1976. Вршиње-Власеница; Омеровић (Нурко) Нурија- 1953. Урковићи-Братунац; Хасим (Ћамил) Селимовић, 1950; Рамиз (Суљо) Алић, 1942; Јусуф (Сафет) Османовић, 1947; Рамиз (Хакџија) Алић, 1979; Муниб

Многи још нису идентификовани - Зашто?

(Мујо) Алић, 1962; Јусуф (Јусо) Омеровић, 1962; Мехо (Мехмед) Османовић, 1942; Сеад (Осман) Салкић, 1960; Сафет (Шабан) Коркутовић, 1960, Омеровић (Хабиб) Азиз- 1.5.1965, Сикирић-Братунац.

5. У раније помињаном документу у коме се траже подаци за израду хронике Армије БиХ наведена су и имена неколико стотина бораца који су погинули пре 07.03.1994./70 И у овом случају то нису ни жртве неке егзекуције ни погинули борци приликом борби за Сребреницу јула 1995. И у овом случају дајемо, само као илустрацију, неколико десетина имена, по неколико из појединих бригада 8. оперативне групе, а потом 28. дивизије Армије БиХ То су: Мујић (Ризван) Ибро-1952, Сућеска-Сребреница, Мехмед (Мехо) Хоџић, 1960; Хафизовић (Ибрахим) Хајрулах - 1973, Опетци-Сребреница Исмет (Шахмин) Хусеиновић, 1947; Мујо (Авдо) Ахметовић, 1970. Поточари, Мехмед (Мехо) Хоџић, 1960. Поточари, Шафир (Омер) Малић, 1945. Поточари, Амир (Омер) Омеровић, 1974, Кадрија (Есед) Османовић, 1956. Поточари; Јусуф (Јусо) Јусић, 1941. Поточари. (Припадници 280. источнобосанске лаке бригаде Армије БиХ.) Мехмед (Омер) Авдић, 1966; Адил (Реџо) Хасановић, Мехо

(Мехмед) Ахметовић, Адил (Шећан) Хасановић, Хусеин (Ибро) Мехмедовић; Омер (Шахин) Ахметовић-Бибо, 1946. Мујо (Авдо) Клемпић, 1959. Сребреница; Абид (Мехмед) Зухрић, 1961. Мехо (Ахмо) Дураковић, 1967; Сафет (Химзо) Хоџић; Манџић (Даут) Јусуф - 1938, Склани-Сребреница. (Припадници 281. источнобосанске лаке бригаде Армије БиХ.) Неџад (Муниб) Османовић, Рамо (Омер) Авдић, Енвер (Хамед) Ибрахимовић, Изет (Идриз) Салкић, Џевад (К) Суљић, Хасан (Мујо) Бегановић, Реџо (Авдо) Суљић, Омер (Осман) Смајловић, јединица "5. јули" Токољак, милиционер Бајро (Хасан) Селимовић из чете Казани; Кадрија (Ибрахим) Авдић, 1965. (Припадници 282. источнобосанске лаке бригаде.) Авдић (Хусеин) Мехмед - 1943, Паљевине-Сребреница, Авдић (Шемсо) Мехмед, 1954, Пирићи-Братунац, Бегић (Шафир) Мирсад, 1955, Лука-Сребреница, Салиховић (Хасан) Хасиб-1945, Сућеска-Сребреница, Суљо (Синан) Омеровић, 1922. Сребреница; Мехмедалија (Сулејман) Хасановић, 1955. Сребреница (Припадници 283. источнобосанске лаке бригаде), Муниб (Мујо) Мустафић, 1960, нестао 13.3.1993; Салко (Мухамед) Хоџић, 1959. (борац 284. источнобосанске лаке бригаде.)

Комаданти и војници из озлоглашених догађаја

6. Овом приликом дајемо имена муслиманских војних руководилаца и војника, за које не постоје прецизни подаци како су и где страдали. Зато је могуће да су они жртве стрељања, као што је могуће и да су погинули приликом пробоја линија српске одбране. Не би требало да буде спорно да су били припадници Армије БиХ и да су живот изгубили јула 1995. Међутим, скоро сви они, или већина њих, до времена погибије или стрељања учествовали су у многим оружаним акцијама против мештана српске националности и сносне одговорност за почињене злочине над цивилним становништвом, разарања села,

прогон и пљачку. Ту је и један број чланова разних команди и заслужних бораца, који су предложени за разне награде и одликовања./71 Њихова имена се налазе и у кривичним пријавама поднетим надлежним правосудним институцијама за злочине почињене на подручју Сребренице и околних општина. И овом приликом дајемо у односу на расположиву грађу ограничен број таквих случајева. Ту су чланови Главног штаба 8. оперативне групе Армије БиХ: Садик (Рамо) Сулејмановић, село Лука, општина Сребреница, Бего (Јусуф) Тихић, рођ. 1960. год. Сребреница, Шевкет (Сеид) Ђозић, 1951. год. Сребреница,

Неџиб (Абид) Хабибовић, Сребреница, Осман (Шериф) Османовић, Хамед (Хамид) Алић, Амир (Махо) Ризвановић, Сенахид (Абдулах) Табаковић, Зулфо (Муниб) Халиловић и Ахмо (Мујо) Тихић, Сребреница. Они су били на разним командним дужностима, а из исте формације су и одликовани борци Хамдија (Ахмет) Хасановић, Неџиб (Абид) Хабибовић, Хајрудин (Салих) Малагић, Мустафа (Зулфо) Сточевић и Мехмед (Суљо) Малић. Заједничко им је учешће у оружаним акцијама против српских насеља Гниона, Бљечева, Осредак, Виогор, Бибићи, Ораховица и друга насеља у непосредном окружењу самог града Сребренице, маја

1992. год. (у наведеним селима убијено 13 мештана српске националности). Наредног месеца предводили су акције на села Опарци (6 жртава), Обади и Шпат (9 жртава), Ратковићи (17 жртава), Брежане 30. јуна (19 жртава). У јулу: Залазје, Сасе и околина (47 српских жртава), у августу Жежестица (општина Братунац, 9 жртава), септембра Подравање (32 жртве), октобра Факовићи (општина Братунац, 17 жртава), новембра Каменица (општина Зворник, 53 жртве), децембра братуначка села Лозница, Бјеловац, Сикирић (60), јануара 1993. села Жежестица, Кравица и Шилковићи (46), Склани (61 жртва). То чини укупно 389 Срба који су убијени у акцијама наведених муслиманских предводника./72

Злочинци проглашени жртвама

На једном гробном месту покопан је Хајрудин (Шефко) Авдић, који је био командант ТО Сућеска, а потом помоћник команданта за безбедност 281. источnobосанске лаке бригаде. Планирао је, непосредно руководио и учествовао у нападу, пљачки и уништавању српских села Осредак, Виогор, Ораховица, Залазје и Сасе на подручју општине Сребреница. Исто је починио и са селима Јермићи, заселак Мановићи и Рупово Брдо општина Власеница и Хранча, општина Братунац./73 У току само три месеца командовања Хајрудин Авдић је учествовао у убиству 74 лица српске националности. У мезарју су покопани и истакнути борци 280. источnobосанске лаке бригаде са седиштем у Поточарима: Нусрет (Салко) Салиховић, Сенад (Јусуф) Јусић, Салчин (Сејфо) Хоџић, Аљо (Ибрахим) Хусеиновић, Хајрудин (Назиф) Османовић и Хајрудин (Хасан) Суљић. Они су одговорни за страдања следећих српских села: Гниона, Јермићи, српски заселак Мановићи, Брежане, Загони, Залазје, Сасе и др.12. јула 1992. (47 српских жртава), 8. августа Жежестица, општина Братунац (9), 24. септембар Подравање, општина Сребреница (32), 5. октобра Факовићи, општина Братунац (17), 6. новембра Каменица, општина Зворник (53 жртве), 14. децембара 1992. братуначка

села Лозница, Бјеловац, Сикирић (60), 7. јануара 1993. село Кравица, општина Братунац (15) и 16. јануара 1993. село Склани, општина Сребреница (61). Жртве њихових похода су 332 лица српске националности. А наведени борци за та дела и злочиначке подвиге које су починили приликом освајања српских села награђени су разним признањима од претпостављених старешина и команди. Авдулах (Авдо) Ахметовић, 1960, Сућеска, био је помоћник команданта, а Хајрудин (Хамид) Авдић, члан штаба 281. источnobосанске лаке бригаде. Прве жртве њихових напада били су села Осредак, Виогор, Ораховица, Жутица, Рупово Брдо, Брежане, Хранча и Жежестица, општина Братунац, Подравање, општина Сребреница, Лозница, Бјеловац, Сикирић, Кравица, општина Братунац и Склани, општина Сребреница. Из исте јединице као непосредни извршиоци злочина регистровани су: Адем (Ахмет) Рамић, рођ. 1937. године, Сребреница, Хајрудин (Омер) Алић, 1968, Сребреница, Мујо (Мухарем) Алић, Зулфо (Муниб) Халиловић, Хасан (Мујо) Бегановић, Менсур (Шефко) Мустафић, Хасан (Енез) Хасановић, Хасан (Хасиб) Салиховић, 1968, Фикрет (Хусо) Мехмедовић, Бешир (Синан) Ајшић, 1971, и Хасан (Механ)

Сребреница

Хасановић. У тим злочиначким подухватима наведени командири и војници протерали су српско становништво и учествовали у убиству 228 лица српске националности. Ибро (Хусеин) Дудић, рођен 1969. године, из Сребренице, мајор, командант 282. источnobосанске лаке бригаде руководио је нападима на села Ратковићи, Крњићи, Залазје, Сасе, Миланова воденица, на путу између села Пећи и Склана, Подравање, Бољевићи, Лозница, Бјеловац, Сикирић, Кравица и подручје Склана. У наведеним акцијама и селима убијено је 328 Срба, а њихова имовина опљачкана и пренета у муслиманска села. Официри Мехмед (Салих) Салиховић, Авдулах (Мустафа) Беџировић и Сафет (Хамед)

Ахмић били су све време рата на важним командним и руководећим дужностима у штабу 283. источnobосанске лаке бригаде. Организовали су напад на српски заселак Витез, потом села Опарци, Лозничка Ријека, Крњићи, Факовићи и Бољевићи, Лозница, Бјеловац, Сикирић и Склани (засеоци Кушићи, Ћосићи, Жабоквица, Костоломци, Бујаковина, и др). У истим акцијама учествовали су и борци Сејдалија (Алија) Мехић, Азем (Хиркија) Алић, Липље, општина Зворник; Мирзет (Алија) Ризвановић, Џевад (Кемал) Салиховић, Ахмо (М) Хасановић, Хајрудин (И) Цврк, Бајро (Фадил) Салиховић и Хасиб (Рифет) Ахмић У поменутом српским селима убијено је укупно 189 Срба, мештана страдалих села.

КАРТА ПОПАЉЕНИХ И РАЗОРЕНИХ СРПСКИХ НАСЕЉА

БОРО ЛИЛИЋ, ПРОФ. ФТУД Београд

И убице међу сахрањенима

У мезарју покопани Ибран (Ибро) Муратовић, рођ. 1949. из Братунца учествовао је у нападу на село Бљечева 6.5.1992. године и убиству три лица српске националности. Сенад (Хакија) Хасановић, 1968. из села Роваши и Исмет (Омер) Мустафић, 1942. из истог села, припадници посебних, вероватно локалних, муслиманских оружаних формација, интервентног вода Роваши, учествовали су у нападу на српско село Метаљка и у заседи на саобраћајници Зворник-Власеница у селу Коњевић Поље када је 27.5.1992. године пресретнута колона камиона, власништво ДД "Боксит" из Милића и убијено пет возача српске националности, а возила спаљена. Кадмир (Ибрахим) Алић из Тегара (општина Братунац) и Хусо

(Рамо) Халиловић из Сребренице учествовали су 30.6.1992. године у нападу на српско село Брежане (општина Сребреница) и убиству 19 лица српске националности. Хамдија (Хамед) Алиспахић, 1947. из Јаглића учествовао је 8. августа 1992. у нападу на српско село Јежестица (оп. Братунац) и убиству девет Срба. Мирсад (Ћамил) Мехмедовић Сућеска, Мехмед (Еджем) Хајдаревић, Солођуша и Сејдин (Сејдалија) Алић из села Међе (општина Сребреница) учествовали су у нападу на села Осредак, Виогор, Ораховица и друга села на подручју општине Сребреница 15. маја 1992. и убиству осам лица српске националности. Еджем (Салко) Хусић из Запоље (општина Братунац), Хајрудин (Хајро) Халиловић, Сребреница, Рамо (Ахмет) Салиховић, Мођевићи (општина Сребреница)

и Хајрудин (Мурат) Салиховић, 1940. Брезовице (општина Сребреница), Хусо (Заим) Салиховић, 1964. учествовали су 1.6.1992. године у нападу на српско село Опарци (општина Сребреница) и убиству шест лица српске националности. Шаћир (Нурија) Мемешевић, 1953. године Сребреница, учествовао је 5.7.1992. године у нападу на села Братуначке општине Бљечева, 6.5.1992. године, на Ђурђевдан, и убиству три лица српске националности и српски део села Загони и убиству 14 мештана српске националности. Алија (Шабан) Мемешевић, из Братунца, учествовао је 5.7.1992. године у нападу на српски део села Загони (општина Братунац) и убиству 14 мештана српске националности. Азем (Алија) Бегић, 1962. године село

Лука (општина Сребреница) учествовао је 12.7.1992. године у нападу на српско село Залазје (општина Сребреница) и убиству 47 мештана српске националности. Џевад (Рамо) Бабајић из Глогове (општина Братунац) учествовао је 25.7.1992. године у нападу на српско село Хранча и убиству осам лица српске националности. Неџад (Муниб) Османовић, 1969. године Магашићи (општина Братунац) учествовао је 20.7.1992. у године нападу на српски део села Магашићи и убиству осам лица српске националности. Мехо (Мехмед) Суљагић 1948. Каменица Горња (оп. Зворник) руководио је нападом на српска насеља у Каменици Горњој (општина Зворник) 24.8.1992. када су убијена четворица српска мештана.

Уместо закључка

Ратна прошлост или биографија командира и војника Армије БиХ које смо навели врло је богата походима на српска села и убиствима лица српске националности. Они нису имали нимало милости према српским селима и њиховим мештанима. Докази су безбројни. Те чињенице увелико оспоравају стално потенцирану тезу да је реч о жртвама геноцида или муслиманским цивилним жртвама. Извесно је да су неки од њих стрељани после заробљавања, али много више их је погинуло у борбама приликом покушаја да се пробију до Тузле. Имали су жртава и у међусобним сукобима.

Пренесено из Гласа јавности, 10. јули 2007.

ОБРАЂАЊЕ ПАНТЕЛИЈЕ БУРГУЗА НА ГОДИШЊИЦУ СТРАДАЊА ПОДРИЊСКИХ СРБА У СКЕЛАНИМА (БАДЊЕ ВЕЧЕ 2008 ГОДИНЕ)

ПРОЈЕКТОВАНИ МИТ

Увijek има неко мјесто гдје се човек посебно осјећа и гдје мора да посебно реагује. Ово је то мјесто. Јер овдје нико не може да остане равнодушан, да се склони у себе и своју тишину. Овдје сузе крену саме, овдје се адреналин подиже до границе бола због неправде и злочина који су овдје почињени. И још више због упорних, констатних, системских и систематичних покушаја да се поред једног погледа на свијет наметне и једна једина истина о протеклом рату. Једна једина правда. Једна једина бол. Једна једина осуда. И једно једино сјећање.

А није тако. Не ваља тако. И никад неће бити тако. Истина има много и разних. За сваког по једна. Ми своју нећемо ником наметати. Али не дамо ни да нама намећу истину и кроје судбину. Они исти који су и 1991. и 1995. знали добро шта раде и шта хоће. Они који су планирали. Планирали хаос, како сада понеки од њих сами говоре и пишу. И тако га добро испланирали да ни једно српско уво овдје не остане. А кад није могло тако онда је реализован други план. У тај други су неке од нас, на жалост, и уплели и уклопили. Сада је то јасно и посљедњем наивцу у овој земљи, јер оно што је прије неколико дана учинио Хашки трибунал није ни за смијех ни за сузе.

Од смијеха би човек могао да полуди, ако се почне смијати и ругати истини и људској боли и патњи, а од туге би свако могао умријети због неправде коју је тамо демонстрирао и демонстрира тај суд.

Али, ко зна зашто је све тај злочин над истином некоме тако потребан и ко зна зашто и нешто тако ступидно и сулудо може да буде добро. Ако ништа друго, ја сам сигуран да је ослобођајућа пресуда за највећег злочинца у Подрињу упалила и посљедње зрно опреза и савјести код сваког Србина, не само из Подриња, већ из цијеле Српске, цијелог српства. Та пресуда не може сакрити истину ни о овом ни о претходним ратовима и клањима на овом подручју. Она не може сакрити 3.500 мртвих Срба од којих се многим ни данас не зна за кости. Тај смо сценарио једном већ имали, тај смо филм једном већ гледали. Сви знамо какви су споменици подизани на мјестима српског страдања и какве су монструозне лажи на њима исписиване. Жеље су на лажима и присили да изграде братство и јединство, али је оно пропало. Сада то исто покушавају поновити, можда баш зато што не желе да успије, или се осјећају толико моћни и сигурни да не презају од стварања нових митова, нове историје, нових држава, нових нација и језика. То

је политички инжењеринг.

Тај инжењеринг не води у Европу. То је само привремена заблуда. Јер не могу се на једној страни подстицати емоције, пролијевати сузе, градити маузолеји и стварати култ страдања и жртвовања, а на другој игнорисати јауци и хумке, искоријењивање цијелих породица, рушење породичних стабала, брисање историје и успомена, кажњавање драконским затворским казнама, одузимањем елементарних права на рад и живот, забрањивањем свега и свачега. И то стално подигнутог прста и обрва. Тако се не подстичу интеграције. Оне се подстичу спајањем, толеранцијом, уважавањем. Овдје нема ничег од тога. Ни из међународних ни из домаћих политичких и интелектуалних кругова. То није добар пут, а не треба заборавити да је и пут у пакао поплочан

појединци су у одређеном ратном времену подлегли емоцијама и реваншизму и починили недопустив злочин, као да то појединци из других народа, из других војних и паравојних формација нису чинили.

Сребреница, међутим није једини злочин у прошлом рату. На тај начин свјесно се потиру сви други злочини и умањују све друге жртве. Сребреница се није догодила вољом једног народа, она се догодила у одрђеним околностима којима су претходиле друге околности и други злочини. Намјерно и свјесно избегава се подсјетити и признати злочине који су почињени у овом крају много прије 11. јула 1995. године. Намјерно и свјесно заборављају се догађаји са почетка одбрамбеног отаџбинског рата када су над Србима почињени злочини у Сијевковцу, на Купресу,

добрим намјерама. Прије да ће злочин и неправда који овдје нису престали доласком мира изазвати нове мржње и отворити старе ране. Зато о томе и говорим. Јер то никоме не треба. Али, то је проблем који је смишљено и систематски, из врло прагматичних политичких потреба и разлога, најприје претворен у процес, а затим и у атавизам. Атавизам са одликама не само конструисаног незаборава већ и освете и реваншизма. Тај проблем је Сребреница.

Да се одмах разумијемо, ја не спадам у људе који нису осудили злочин, ма чији, ма колики био, немам ништа против тога да се то и даље судски процесуира. Ја немам такође ништа против пијетета и помена жртвама злочина. Могу да пређем и преко одрђених симбола, цифара и разних обиљежја – мада би се и о свему томе могло говорити, већ прије свега желим да укажем на чињеницу како се једна људска трагедија, а ја бих рекао двије људске трагедије, злоупотребљава и претвара у политички програм и погром, а преко тог политичког програма и погрома покушавају се успоставити и одређене институционалне, законске, државне и уставне категорије. Другим ријечима једна трагедија се свјесно злоупотребљава на штету једног конститутивног народа чији

у Добровољачкој, у Тузли, Жепи, Јелашцима, Кукавицама, Чемерном, Пофалићима, Сарајеву у цијелим и многим другим мјестима широм Босне и Херцеговине, да и не помињем Залазје, Бјеловац, Ратковиће, Факовиће, Кравицу, Склане, Биочу, Загоне и многа друга похарана и у црно завјена села Подриња око Братунца и Сребренице.

Није претходни рат имао само једно полувријеме, и није почео од 65 или 70 минута. Та утакмица је започела много прије и мимо наше воље. Чак и много прије Исламске декларације Алије Изетбеговића и сецесионизма против република. Али то је дуга прича о победама, о поразима, менторима и корисницима побједа. Као човек и као учесник одбрамбеног отаџбинског рата ја ћу се увijek залагати за пуну истину и увijek борити против памфлета, неистина и каљања части и образа српског народа и српске војске. Са инкантирањем лажи и неистина једном заувijek мора да се престане, а Сребреница не може и не смије бити врхунарни разлог и врхунарни критериј за све похлепе и све недовољене послове и жеље исламских фундаменталиста и њихових ментора, који преко трагедије хоће да креирају не само своју

ЕМИЛ ВЛАЈКИ

Постмодерна демонизација Срба

Најважније је рећи да је клеветничка кампања против Срба добила планетарне размјере. По интензитету и прљавој машти она се једино може мјерити са сличним нападима вођеним у повијести против Јевреја. Нема ниједног атрибута и негативне "национално-вјерске карактеристике" којима су се клеветали Јевреји, а да исти или слични нису били пришивени Србима.

већ и будућност свих нас, хоће да мијењају Устав, да укину Републику Српску, да пониште резултате борбе српског народа, па на крају крајева, хоће да промијене и прошлост поигравајући се сваки пут бројкама и цифрама, неистинама и лажима, политичким и другим захтјевима. Жртвама треба одавати помене и парастосе, а будућност се прави на други начин, нарочито будућност која подразумева заједништво, конститутивне елементе и међусобно уважавање и поштовање.

Ми, борци одбрамбеног отаџбинског рата захтијеваћемо од наших представника у заједничким институцијама власти, али и од наших представника у институцијама Републике Српске да се јавно оградe од неистина и да на дневни ред једном већ ставе проблем који се зове Сребреница, а који није у функцији дневне политике и дневно-политичких потреба, а нарочито не у функцији незајажљивих апетита када су у питању процеси, када је у питању држава и када је у питању елементарно људско право на живот, раст и рађање.

Желим, такође, да кажем да нико боље од нас Срба не зна шта је трагедија и да нико у новијој историји није имао толико положених жртава само због неотуђивог права на живот. Нико од нас није пролио више суза на бројним гробовима од Косова па на овомо, нико није изгубио толико браће и синова. То нас обавезује да свима који хоће да пониште Републику Српску, свима који су заборавили плаве гробнице и Јасеновац, свима који заборављају злочине и над Србима из протеклог рата и избјегавају наше помене и парастосе, данас и овдје јасно поручимо – никада и нико, док и један борац и Србин, живи у Босни и Херцеговини, неће укинути Републику Српску. Неће поништити нашу борбу и окаљати наше гробове, неће од нас и нашег народа правити кривце и дијелити нас на злочинце и на хумке. Стамено стојимо на темељима наше часне борбе и Републике Српске коју смо створили на својим, а не на туђим жртвама и костима. За нас је Република Српска, као и све друге светиње, трајна категорија и никада и нико нам је неће укинути, а богомаи ни отети. Они који су смјело искористили могућност умирања, који су знали како се бори за слободу, знају и знаће одбранити народ и своју Републику.

Реакције на мој недавни текст "Доста је", гдје сам споменуо неке уходане и прљаве нападе на Србе у овим постмодерним временима, а који немају суштинску заснованост, биле су очекивано букачке, исцрпљујући се у јаловој реторици без стварних аргумената. То не изузима Србе од злочина које су починили. У рату: 1992-1995., који је, у ствари, био борба за територије на националној и вјерској основи, великосрпска идеја, материјално оснажена великим количинама оружја и кадровима бивше ЈНА, однијела је тежак данак у крви гдје су бројчано највише страдали Муслимани који су се, између осталог, често налазили у сендвичу између Хрвата и Срба. Али, ако је тако, што ћемо са другим двјема странама?

- Што ћемо са великохрватским аспирацијама прожетим неосушашком идеологијом Туђмановог периода и агесијом регуларних хрватских трупа на БиХ?

- Што ћемо са панисламистичком идеологијом муслиманске стране потпомогнутој у оружју и материјално од бројних исламских земаља, посебице Ираном и Саудијском Арабијом, уз обилату асистенцију муџахебина и, наизглед зачуђујућу, активну подршку САД? Све три стране су радиле стравичне злочине од којих су били акцентуирани једино они српски! Злочини за које је

Сребреница главна метафора која означава:

- како страдања Срба од стране Орићевих трупа у периоду од 1992. до 1995.

- тако и страдања Муслимана (војних формација и цивила) заробљених у пробоју према својим линијама након наређеног (од стране властитог ратног руководства) напуштања Сребренице, те масовно и бесправно евакуираних од неких дијелова српске солдатеке.

Поврх свега мора се схватити да је, поред наших клеронационалиста, основни кривац и највећи злочинац у читавој овој причи такозвана међународна заједница, која је, намјерно разбијајући Југославију, главни актер у балканском ужасу којег је свјесно произвела и чији смо ми, грађани БиХ, Хрвати, Бошњаци, Срби и остали, свеколике жртве. Ако нетко сумња у то, нека размисли о случним ратним ужасима који би се десили, на примјер, у Француској, Шпањолској или Белгији ако би "међународна заједница" волшебно одлучила да помогне сепаратистичке покрете Корзиканаца, Баска или Фламанаца! Повијест Еуропе и њених непрекидних ратова, од којих су многи трајали више деценија, нас учи да крвопролићима на тим просторима никада не би било краја.

Да је све остало на "убичајеним" ратним

дешавањима, "ни по јада" јер би се ствари кад-тад смириле, поготову 15 година након завршетка рата. "Ал не дадоше душмани". На велику радост Муслимана и Хрвата, "међународна заједница" (а посебно Америка) је, првенствено преко свјетских медија које највећим дијелом контролира, (са додатним бомбардирањима и уцјенама Срба), унапријед била "запикала" овај народ као будућег кривца за све што ће се дешавати тијekom ратних сукоба, а и деценијама након тога. За ову тврђу постоје неоспорни докази које сам објаснио и документирао у својим књигама о геополитици Балкана ("Ново тоталитарно друштво..." - енгл., "Демонизација Срба" - енгл. и сх. пријеводи) и у многобројним чланцима.

Што било да било, психосоциолошки посматрано, неопходно је направити анализу демонизације Срба која не губи на интензитету како би се извукле корисне поуке из еволуције овог феномена.

Најважније је рећи да је клеветничка кампања против Срба добила планетарне размјере. По интензитету и прљавој машти она се једино може мјерити са сличним нападима вођеним у повијести против Јевреја. Нема ниједног атрибута и негативне "национално-вјерске карактеристике" којима су се клеветали Јевреји, а да исти или слични нису били пришивени

Србима.

“Постмодерна” је и у овом случају дала свој печат. Тако су, тијekom ратних збивања, Срби били оптуживани чак и за употребу генетичког инжењеринга. Њега су наводно, у стилу нацистичког ратног злочинца Мендела који је дјеловао у концентрационим логорима, користили тако што су у материце Муслиманки убацивали посећу сперму поради чега су се рађала дјеца-моструми! Ова перверзна прича је забављала публику Запада више од годину дана.

Никога није било брига за доказе ових и сличних трагикомичних бедастоћа. Било је једино битно измислити и проширити вијести о српској злочиначкој природи. Поједине чињенице су се карикирале до бесвијести. Тако је за вријеме рата једна еуропска комисија, која је дјеловала из Загреба (дакле, “изузетно објективна”!), на основу четири (4) обрађена случаја силовања Муслиманки од стране Срба закључила да су Срби, у релативно кратком периоду силовали двадесет тисућа (20.000) Муслиманки! (Исцрпан преглед демонизације Срба заснован на искључиво западним изворима видјети у истоименој ауторовој књизи). Зато, ради лакшег разумијевања и продјеловања антисрпској пропаганди, поучно је размотрити и изворе актуелне демонизације Срба у БиХ:

1) “Међународна заједница” остаје и даље главни извор овог феномена, с тим што су методи те демонизације (осим повремених кампања о Сребреници) данас индиректни, “суптилнији”:

- Демонизација се спроводи тако што се преко правосудног система БиХ “објективно” процесуирају првенствено Срби, што се медијски интензивно дифузира док се досјеи о злочинима других двију страна углавном задржавају у ладницама;

- Други вид системске демонизације успостављен је тако што се накнадно у Дејтонском споразуму антиправно уврстила клаузула о конститутивности трију народа на читавом подручју БиХ. Досадашња пракса је била таква да су Бошњаци водећи антисрпске кампање (нпр. поводом грба и химне РС) редовно у Уставном суду БиХ добијали процесе захваљујући гласовању страних судија.

- Трећи вид демонизације је најмање директан и своди се на систематско “черупање” РС од њених дејтонских надлежности преко одлука

Доста је сатанизације Срба - Емил Влајки

високог представника, а у корист Бошњака;

- Четврти вид демонизације је масовно, насилничко смјењивање легално изабраних српских народних представника, а на основи такозваних бонских овлашћења;

- Пети вид демонизације произлази из скандалозних пресуда Хашког трибунала (ИЦТУ) недвосмислено упереног против Срба, а крајње благонаклоног према онима који су чинили злочине над Србима.

2) Бошњаци (а Хрвати у мањој мјери), очекујући нови вал турског “цивилизацијског” дјеловања који је на овим просторима најављен, спровode и међувремену перманентну и интензивну демонизацију Срба, не само медијски него и преко школских уџбеника, те вјерског образовања. У том је контексту посебно монструозно увођење вјеронаука у дјечје вртиће што је у супротности са Декларацијом Уједињених нација која проscribe идеолошко, политичко и вјерско идеологизирање најмлађих. До чега то доводи, сјетимо се само комичних ситуација у вези с укидањем Дједа Мраза, те трагичне сцене једног бошњачког села гдје су дјеца тражила ослобођење њиховог имама ослобођеног за педофилију! Све у свему, бошњачка демонизација Срба заснована је на сљедећим накарадним конструкцијама:

- РС је геноцидна творевина;

- Имплиците, Срби су геноцидан народ;

- СПЦ је један од стубова те геноцидности;

- Срби су извршили агресију на БиХ;

- Не ваља стављати у исти ранг агресоре и злочинце (Србе) и њихове жртве (првенствено Бошњаке);

- Ерго (имплиците), злочини које су Бошњаци починили према Србима били су изазвани и практично нужни;

- Идем (исто тако), пошто су, наводно, Срби први извршили етничка чишћења, етничка чишћења извршена од стране њихових противника била су нужна последица оваквог српског злочиначког дјеловања.

3) Нажалост, трећи вид демонизације Срба потиче од Срба самих. Српске “хуманитарне елите” и већим дијелом политичари, како у БиХ тако и у Србији, као да се мазохистички најтечу у проглашавању и потврђивању Срба као злочинаца. Преводе се и користе уџбеници гдје се Срби (посебно босански) третирају геноцидним народом. Посебно је трагична епизода са прихваћањем, од доброг дијела српске политичке и интелектуалне јавности, квалификацију сребреничког злочина (11-17. српња 1995.) од стране двају међународних судова у Хагу као геноцидног акта. Међутим, то је апсолутно погрешно јер здрав разум говори да (дјеломично) уништење једног народа укључује, у првом реду, елиминацију свих репродуктивно способних особа (дакле жена и дјеце) и да се,

узгред речено, такав чин изводи на много ширим просторима и са

елиминацијом далеко већег броја индивидуа. А ако је за геноцид, у првом реду, важна накана и принцип, а не и број жртава, онда је јасно да су, по том принципу, сви злочини почињени од свију страна у БиХ били геноцидни.

Ласт, бут нот леаст (и тако, за сада, дођосмо до краја). Пошто се демонизација Срба креира у посебним институцијама за психолошко ратовање и као таква спроводи перманентно, систематски и гебелсовски, било би добро када би Срби били у стању да адекватно научно (те медијски па и, по потреби, судски) одговоре на овај, за њих, најважнији изазов њиховој самосвојности у сувременој повјести.

У овом су есеју дати методолошки основи за разумијевање “антисемитског” блаћења Срба које се неће ни у сљедећој деценији зауставити. Досадашње аматерско супротстављање приказаној демонизацији било је неефикасно. Потребно би, дакле, било стварање посебног института за потирање антисрпског дјеловања, института који би се, ради ефикасности, повезао са осталим адекватним институцијама (медији, правосудју, ПР агенцији, итд). То је вјеројатно један од суштинских начина исправљања већ нанесене тешке штете српском народу и заустављања даље ерозије српског идентитета како унутар БиХ, тако и на међународном плану.

(Пренесено из “Независних новина” од 20.12.2009.)

МАНИПУЛАЦИЈЕ ЛАЖНИМ СПИСКОВИМА ЖРТАВА У СРЕБРЕНИЦИ

ЧАК И ЖИВИ СРБИ И ХРВАТИ У ФУНКЦИЈИ ГЕНОЦИДА?!

Без обзира што се годинама манипулише о наводном геноциду и броју погинулих Бошњака у и око Сребренице у јулу 1995. године потпуно је извјесно да је највећи број убијених људи настрадао у оружаним сукобима припадника 28. муслиманске дивизије с јединицама Војске Републике Српске, па се не могу сви погинули сматрати жртвама намјерног убијања

На основу одлуке Дома за људска права и бившег високог представника у БиХ Педија Ешдауна Вада Републике Српске формирала је Комисију за утврђивање догађаја у и око Сребренице од 10. до 19. јула 1995. године. Комисија је након спроведених анализа сачинила пет упоредних спискова, у којима су, према утврђеним критеријумима, обухваћена сва лица која се помињу у различитим изворима, без обзира да ли су била у њеном мандату. Тако је, између осталог, у другом списку наведено 698 имена која су била пријављена да су нестала у јулу 1995, а уствари радило се о погинулим или умрлим лицима чија смрт је наступила прије или после утврђеног периода од 10. до 19. јула 1995. године. У трећем списку наведена је 936 имена лица с неусаглашеним подацима који се односе на датум нестанка, те су потребне накнадне провере ради утврђивања којем би списку ова имена требала припасти. У четвртном списку наведено је чак 4.556 имена Бошњака који су умрли природном смрћу или су погинули у борбама током 1992., 1993. 1994. или 1995. године прије него што је Сребреница ослобођена. Као што је познато било је и оних који су погинули чак у западнокрајшким општинама у јесен 1995. године, али су их разни манипулатори уврстили у списак наводног геноцида у Сребреници. Иако посједујемо овај списак због ограниченог простора у листу нисмо у могућности да објавимо њихова имена са различитим годинама, датумом и мјестом њихове погибје. Да се радило о нечасним радњама и грубим

манипулацијама потврђује и податак да је у списковима о наводним бошњачким жртвама у Сребреници откривено 272 лица која су жива. На том списку међу 241 именом за њих 218 уписан је као датум рођења 1. јануар?! Тако је испало да је велики број њих рођен истог дана и мјесеца. Испоставило се, међутим, да су сва ова лица жива и да је само једно умрло природном смрћу. Међу наводним жртвама уведени су и поједини Хрвати и Срби, барем се тако може закључити на основу њиховог имена, презимена и имена оца. Ево тог фамозног списка: Абидовић Есад Ибрахима, Демовић Адил Салиха, Адемковић Бекир Бекте, Адемковић Бесим Реце, Адемковић Реуф Шерифа, Адемковић Сенахид Бајре, Демовић Шевал Салиха, Ахметовић Нецад Авде, Ахметовић Рамо Салве, Алиј Ахмет Махмута, Алиј Алија Адема, Алиј Аммир Азема, Алиј Азем Хасе, Алиј Дамир Охрана, Алиј Хајрудин Алије, Алиј Халид Хамеда, Алиј Хасан Хамеда, Алиј Мевлудин Абида, Алиј Сабит Ибре, Алиј Сеад Џемала, Ашић Тамил Рање, Атиковић Абдулах Салиха, Авдић Ахмо Механа, Авдић Асиф Мује, Авдић Енвер Саде, Авдић Хакија Ахме, Авдић Хасан Хамеда, Авдић Мехмед Мехе, Авдић Нецад Алије, Авдић Нијаз Мехе, Бабић Марко Иве, Багић Дахмо Беге, Бећиревић Хасан Зајке, Бећиревић Рагиб Галиба, Бегановић Расим Мехмеда, Бегић Севдалија Мехе, Бешић Ахмет Ибре, Бешић Салих Фадила, Чанић Аљо Рање, Чаушевић Асмир Расима, Чаушевић Сеад Мехмеда, Цибралвић Сеад Абдула, Цибралвић Суад Абдула, Цибралвић Суљо Абдула, Чочалић Кемал Мује, Чохадаревић Хасан

Химзе, Чохадаревић Хусеин Химзе, Даналић Абдулах Алије, Ђанић Изет Нурифа, Ђанић Сафет Шабана, Деџић Сулејман Исмета, Делановић Азим Меше, Делибајрић Хусејин Хасана, Делић Кемал Шевке, Делић Незир Ђамила, Ђелмо Мијо Анте, Ђерзић Мустафа Мује, Дидовић Меша Рање, Ђилић Аљо Хусеина, Диздаревић Шећан Махмута, Ђозић Екрем Турабија, Ђозић Сеад Сенусија, Дудић Абаз Салчина, Дураковић Здравко Слободана, Ђурић Жељан Фрање, Џанановић Асим Расима, Џанановић Нарис Расима, Џанић Мерсад Латифа, Џанић Нурија Нурифа, Џенановић Џевад Џемала, Ефендић Мехо Мехмеда, Ефендић Менсур Мехмеда, Ефендић Решад Ибрахима, Ефендић Сакиб Механа, Галушић Слободан Боже, Гаврановић Мирсад Бегана, Грачанлић Џемо Рагиба, Гргић Анто Рудолфа, Гргић Ненад Крешимира, Гушић Емин Сеада, Хабибовић Азиз Сабита, Хаџић Сабахудин Џемаила, Хакић Нермин Меде, Халагић Енес Есада, Халчић Халчо Суље, Халиловић Далија Изета, Халиловић Халил Шабана, Хамидовић Мевлудин Абдула, Хамзић Нихад Хасана, Харбаш Ениз Ахме, Хасановић Азиз Реше, Хасановић Дахмо Хасиба, Хасановић Елвир Алије, Хасановић Фахрудин Дахме, Хасановић Самед Салиха, Хасановић Сенад Хусе, Хасић Ахмо Мује, Хашић Рифет Касима, Хасић Сакиб Сафета, Херљевић Мирослав Мире, Хоџић Мирсад Рифата, Хоџић Омер Ибрахима, Хрустић Касим Ибрахима, Хурић Адил Рагиба, Хурић Шабан Авде, Хусеиновић Хамдија Ибре, Ибрахимовић Амир Хамеда, Ибрахимовић Џевад Шемсе, Ибрахимовић Фахрудин Џемала, Ибрахимовић Харис Џемала, Ибрахимовић Хазим Џемала, Ибрахимовић Јасмин Бедрине, Ибрахимовић Мехо Алије, Ибрахимовић Шевко Салке, Ибрић Муниб Нецада, Ибришевић Хасиб Сафера, Исаковић Шамика Хакије, Јахић Авдија Пашана, Јахић Фикрет Османа, Јакић Чедо Мије, Јурић Пејо Мате, Јурић Вјенцеслав Лоренца, Јусић Фадил Хајрудина, Јусић Касим Асима, Јусић Охран Хусеина, Јусуфовић Јусуф Јакова, Јусуповић Нусрет Хасима, Јусуповић Шефик Суље, Кадрић Кадрија Хасана, Кадрић Нидхат Фикрета, Кахрић Исмет Алије, Каљевић Рифет Мехе, Каменица Муниб Идриза, Карабеговић Есад Џемала, Карић Ахмо Хасана, Ковачевић Фикрет Хасиба, Ковачевић Садик Смаила, Крлић Назиф Бјелкана, Куртић Азем Хакије, Левећ Енвер Смаила, Ловрић Петар Иве, Махмутовић Азем Хамдије, Махмутовић Бајро Сенахида, Малагић Нуфик Нурифа, Малкић Абдурахман Рушида, Малкић Хамдија Рушида, Малкић

Хамза Хакије, Малкић Исме Мухаре, Малкић Суљо Хасана, Мањић Шефик Шефика, Машић Салко Мехмеда, Матузовић Мијо Томе, Механовић Хасмир Назифа, Мехић Менсур Мехе, Мехић Салчин Хамида, Мехичић Самир Исмета, Мехиновић Нермин Хајрудина, Мустафић Бешир Узеира, Мустафић Хусеин Даута, Мустафић Мешан Мехмеда, Мустафић Невзет Сулејма, Мустафић Заим Селмана, Некић Зекеријаш Едхеме, Никић Мирко Боже, Нукић Даут Мује, Окановић Мухамед Исмаила, Окановић Самир Расима, Омеровић Расим Абдура, Омеровић Садик Миралема, Османовић Хеди Кадрије, Османовић Кадир Алије, Османовић Назиф Нурифа, Османовић Рамо Рамиза, Османовић Вахид Камала, Овчина Фадил Фехима, Питаревић Сенахид Азиза, Рамић Омер Адема, Рамић Садо Адема, Реџић Мухамед Смаје, Ризвановић Енвер Мехмеда, Ризвић Хасудин Хасана, Ризвић Мерсудин Сафета, Шабановић Шахбаз Изета, Садиковић Мустафа Османа, Салчиновић Един Алије, Салчиновић Хамид Авдула, Салчиновић Мирсад Шахима, Салић Есад Сабрије, Салиховић Алија Рање, Салиховић Бефир Беге, Салиховић Хасан Хасе, Салиховић Решад Решида, Салиховић Селвид Лутве, Салиновић Вахидин Рање, Салкановић Мевлудин Јусуфа, Салкић Абдулах Мехмеда, Салкић Арис Асима, Салкић Јусо Нурифа, Салкић Рамо Јусуфа, Шарановић Сакиб Шефије, Шехић Халид Абида, Шехић Шевко Мехмеда, Селимовић Един Ибре, Селимовић Исмет Ибрахима, Селимовић Садик Бајре, Селимовић Шефик Ениза, Шиљковић Мурат Едхеме, Синановић Абид Касима, Смаиловић Идрис Јусуфа, Смаиловић Мухамед Мехе, Смаиловић Смаил Зухдија, Станковић Бранко Милорада, Субашић Игор Анте, Сулејмановић Екрем, Сулејмановић Хасиб Химзе, Сулејмановић Хусеин Сулејме, Сулејмановић Муниб Мује, Суљагић Елведин Садика, Суљагић Већаб Хасана, Суљић Ибро Асима, Табаковић Емин Хусеина, Табаковић Мехмед Мехе, Табаковић Реуф Химзе, Табаковић Шукурџа Хусејина, Табаковић Зеид Асима, Тадић Драган Стјепана, Тадић Стјепан Тадије, Тахић Мухамед Ибрахима, Тихић Већбија Мустафе, Томић Бендо Нике, Турбић Мирко Иве, Вејзовић Гадафи Сабудина, Вејзовић Самир Салиха, Вејзовић Севлудин Хасиба, Велић Хајрудин Шећана, Вилић Садик Идриза, Зејниловић Рефик Смаје, Зукановић Бего Хусеина, Зукић Џемо Тахира и Зукић Муниб Хусеина.

P. J.

СПИСАК ПОГИНУЛИХ ПРИПАДНИКА 28. ДИВ

1. Абдурахмановић Мирсад	81. Бегихи Исмет	160. Зухрић Абид	239. Лемеш Авдија
2. Авдагић Дамир	82. Бегихи Хидајет	161. Ибишевић Ремзија	240. Љењинац Мустафа
3. Авдић Ахмет	83. Беговић Бекир	162. Ибишевић Асим	241. Лилић Јусо
4. Авдић Енвер	84. Беговић Мустафа	163. Ибишевић Исак	242. Љесковица Ахмет
6. Авдић Исмет	85. Беговић Незир	164. Ибишевић Муниб	243. Љесковица Дурмо
7. Авдић Кадрија	86. Беговић Сабахудин	165. Ибишевић Рамиз	244. Љесковица Рамиз
8. Авдић Махмут	87. Бекрић Јусуф	166. Ибишевић Сенад	245. Малагић Елведин
9. Авдић Махо	88. Бектић Кемал	167. Ибишевић Сенахид	246. Малагић Зијад
10. Авдић Мухамед	89. Мектић Мујо	168. Ибишевић Фазлија	247. Малагић Наил
11. Авдић Рамо	90. Бектић Наил	169. Ибишевић Хајрудин	248. Малагић Нурија
12. Авдић Сабахудин	91. Бектић Осман	170. Ибишевић Хидајет	249. Малагић Осман
13. Авдић Самир	92. Бектић Рамо	171. Ибрахимовић Алија	250. Малагић Хидајет
14. Авдић Сеад	93. Бектић Сенад	172. Ибрахимовић Енвер	251. Малагић Џафер
15. Авдић Сенахид	94. Бектић Суљо	173. Ибрахимовић Јусуф	252. Малић Дилавер
16. Авдић Фахро	95. Бектић Хајрудин	174. Ибрахимовић Мехо	253. Малић Неџад
17. Авдић Халид	96. Бектић Џевад	175. Ибрахимовић Мустафа	254. Малић Шафир
18. Авдић Халид	97. Бектић Шабан	176. Ибрахимовић Накиф	255. Малкић Омер
19. Авдић Шехад	98. Бећировић Абдулах	177. Ибрахимовић Нермин	256. Малкић Сафет
20. Адемовић Мунир	99. Бећировић Бакир	178. Ибрахимовић Рамиз	257. Малкић Селман
21. Адемовић Рамиз	100. Бећировић Екрем	179. Ибрахимовић Сабахудин	258. Малкић Хајро
22. Ајишић Сабрија	101. Бећировић Менсур	180. Ибрахимовић Салих	259. Малкић Хусеин
23. Ајишић Самир	102. Бећировић Салко	181. Ибрахимовић Сенад	260. Маловић Сифет
24. Ајшић Сабрија	103. Бешировић Бехадиљ	182. Ибрахимовић Смајо	261. Манџић Хазим
25. Ајшић Амир	104. Бешић Абдурахман	183. Ибрахимовић Шефик	262. Манџић Шефик
26. Алемичић Ибро	105. Бешић Јасмин	184. Ибрић Мехо	263. Манџић Јусо
27. Алемичић Ибро	106. Битићи Шафир	185. Ивојевић Абдулах	264. Манџић Орхан
28. Алемичић Хамед	107. Бићић Омер	186. Имамовић Ибрахим	265. Манаџић Фахрудин
29. Алемичић Хамед	108. Будић Мухарем	187. Имшировић Вахдет	266. Машић Есад
30. Алемичић Шабан	109. Будовић Неџад	188. Имшировић Мујесира	267. Машић Мевлудин
31. Алиспахић Азем	110. Бухић Назиф	189. Имшировић Орхан	268. Машић Рифет
32. Алиспахић Узеир	111. Вејзовић Муло	190. Имшировић Зијад	269. Машић Сенад
33. Алић Ахмо	112. Вејзовић Сулејман	191. Јакубовић Касим	270. Машић Фахрудин
34. Алић Бахрија	113. Вејзовић Хајрудин	192. Јахић Авдо	271. Мејрић Јусо
35. Алић Заим	114. Габељић Расим	193. Јахић Амир	272. Мекановић Исмаил
36. Алић Кијашич	115. Габељић Садик	194. Јахић Зијад	273. Мемичић Месуд
37. Алић Кирам	116. Габељић Хасиб	195. Јахић Мирсад	274. Мемичић Мирсад
38. Алић Мидхат	117. Гараљевић Намир	196. Јахић Семир	275. Мемичић Расим
39. Алић Мирсад	118. Голић Рамо	197. Јахић Сенад	276. Мемичић Сакиб
40. Алић Муриз	119. Голубовић Сенад	198. Јахић Хасо	277. Мемичић Хабиб
41. Алић Мурсал	120. Грачанлић Кемо	199. Јахић Шабан	278. Мемичић Хабиб
42. Алић Рамо	121. Делић Алмаз	200. Јашанревић Ибро	279. Мемичевић Азем
43. Алић Салих	122. Делић Зијад	201. Јашаревић Изет	280. Мемичевић Бекто
44. Алић Суад	123. Делић Мехмед	202. Јашаревић Незир	281. Мемичевић Идриз
45. Алић Фахро	124. Делић Нусрет	203. Јашаревић Халид	282. Мемичевић Нурија
46. Алић Џевад	125. Делић Реџо	204. Југовић Авдо	283. Мерајић Реџеп
47. Алихоџић Реџо	126. Делић Салко	205. Јусић Ибрахим	284. Мерџић Мухамед
48. Алихоџић Суљо	127. Делић Сејад	206. Јусић Јаско	285. Механовић Медо
49. Алихромић Хајдар	128. Делић Сенад	207. Јусић Јусо	286. Механовић Џевад
50. Алић Илијаз	129. Дервишевић Бекир	208. Јусић Кемал	287. Мехиновичић Мехамил
51. Алић Сабахудин	130. Дервишевић Фикрет	209. Јусић Садудин	288. Мехиновичић Сулејман
52. Алић Сејудин	131. Диздаревић Мухамед	210. Јусић Смајо	289. Мехић Решид
53. Алић Хамед	132. Диздаревић Рамо	211. Јусуфовић Аљо	290. Мехић Суљо
54. Аљкановић Хусо	133. Диздаревић Синан	212. Јусуфовић Вахдет	291. Мехић Хариз
55. Ахметовић Ермин	134. Дугоњић Вехбија	213. Кабиловић Мујо	292. Мехмедовић Ахмет
56. Ахметовић Кабил	135. Дугоњић Хамдија	214. Кабиловић Муниб	293. Мехмедовић Вахид
57. Ахметовић Кадрија	136. Дудић Кемал	215. Кабиловић Муниб	294. Мехмедовић Екрем
58. Ахметовић Мевлудин	137. Ћанић Вахдет	216. Кабиловић Незир	295. Мехмедовић Есад
59. Ахметовић Мехмедалија	138. Ћанић Јасмин	217. Кабиловић Омер	296. Мехмедовић есед
60. Ахметовић Мехо	139. Ћанић Неџад	218. Кадрић Енис	297. Мехмедовић Касим
61. Ахметовић Селим	140. Ћанић Сеад	219. Калић Един	298. Мехмедовић Мевлудин
62. Ахметовић Харис	141. Ћанић Сеид	220. Калић Мујо	299. Мехмедовић Мехо
63. Ахмић Менсур	142. Ћанић Хусеин	221. Каменица Минас	300. Мехмедовић Мирсад
64. Ахмић Сафет	143. Ћекић Мевлудин	222. Капиџић Вафид	301. Мехмедовић Мурат
65. Бајрактаревић Адил	144. Ћогаз Зухдија	223. Капиџић Хасан	302. Мехмедовић Муриз
66. Бајрамовић Азим	145. Ћогаз Мустафа	224. Карић Зуријет	303. Мехмедовић Салих
67. Бајрамовић Мубин	146. Ћозичић Ирфан	225. Киверић Адил	304. Мехмедовић Сеад
68. Бајрамовић Нурија	147. Ћозичић Муфид	226. Кланчевић Џевад	305. Мехмедовић Смајил
69. Бајрамовић Сабахудин	148. Ћозичић Мујо	227. Кланчевић Ибрахим	306. Мехмедовић Хамдија
70. Бајрамовић Хамдија	149. Ћулановић Суљо	228. Клемпић Сакиб	307. Мехмедовић Хусеин
71. Бајрић Јасмин	150. Ејубовић Бајро	229. Клемпић Суљо	308. Мехмедовић Шефик
72. Бегановић Абдулах	151. Емкић Мехмед	230. Кошпић Адем	309. Мехмедовић Шефко
73. Бегановић Мехмед	152. Емкић Мидхат	231. Кошпић Таиб	310. Мешановић Бехадил
74. Бегановић Мујо	153. Емкић Хајро	232. Крџић Исмет	311. Мешановић Ејуб
75. Бегановић Сафет	154. Ефендић Рефик	233. Крџић Неџад	312. Мешановић Рамиз
76. Бегановић Селим	155. Ефендић Шефко	234. Крџић Хабиб	313. Мешић Мевлудин
77. Бегановић Сенад	156. Захировић Амер	235. Крџић Џевад	314. Мујановић Несиб
78. Бегановић Суад	157. Зилдић Шефик	236. Куртић Зуријет	315. Мујић Алија
79. Бегановић Хасан	158. Зукановац Алија	237. Куртић Ибро	316. Мујић Алија
80. Бегихи Незир	159. Зукић Фадил	238. Куртић Идриз	317. Мујић Ћемаил

ИЗИЈЕ ИЗ СРЕБРЕНИЦЕ ДО 31.1. 1994. ГОДИНЕ

318. Мујић Едхем	397. Османовић Хајрудин	476. Смајловић Омер	555. Хасановић Јусо
319. Мујић Ибро	398. Османовић Химзо	477. Смајловић Смајо	556. Хасановић Мевлудин
320. Мујић Изо	399. Османовић Неџад	478. Смајловић Фахро	557. Хасановић Мевлудин
321. Мујић Кадрија	400. Османовић Џемал	479. Спахић Едхем	558. Хасановић Мехмедалија
322. Мујић Мехо	401. Отановић Мидхат	480. Сулејмановић Есед	559. Хасановић Мешо
323. Мујић Мустафа	402. Пашалић Ајет	481. Сулејмановић Есудин	560. Хасановић Неџиб
324. Мујић Мустафа	403. Пашанлић Сабит	482. Сулејмановић Исмет	561. Хасановић Нијаз
325. Мујић Рефик	404. Пашић Вахид	483. Сулејмановић Сакиб	562. Хасановић Нихад
326. Мујић Ризво	405. Петинић Менсур	484. Суљагић Суљо	563. Хасановић Сабахудин
327. Мујић Сеад	406. Петинић Нуфик	485. Суљић Азем	564. Хасановић Самед
328. Мујчић Мехмед	407. Петинић Шефик	486. Суљић Алија	565. Хасановић Субхија
329. Мулалић Хабиб	408. Пилав Сулејман	487. Суљић Ахмо	566. Хасановић Шабан
330. Муминовић Менсур	409. Питаревић Суљо	488. Суљић Дахмо	567. Хасић Кемал
331. Муминовић Веказ	410. Питаревић Џемал	489. Суљић Зурјет	568. Хасић Суфрет
332. Муминовић Хасан	411. Поробић Мирсад	490. Суљић Мехмедалија	569. Хаскић Мурат
333. Муминовић Хусеин	412. Рамић Мирсад	491. Суљић Несиб	570. Хафизовић Мехмед
334. Муминовић Џевад	413. Рамић Сабит	492. Суљић Решо	571. Хаџић Сафет
335. Муратовић Мурат	414. Рамић Хамед	493. Суљић Ризво	572. Хоџић Бећар
336. Муратовић Омер	415. Рамић Сабит	494. Суљић Сабахудин	573. Хоџић Мехмед
337. Муратовић Фахрудин	416. Рахмановић Салих	495. Суљић Сејад	574. Хоџић Мујо
338. Муратовић Хамед	417. Риђић Елведин	496. Суљић Сејдалица	575. Хоџић Мухамед
339. Муратовић Хидајет	418. Ризвановић Адам	497. Суљић Таиб	576. Хоџић Рамиз
340. Мусић Азем	419. Ризвановић Мујо	498. Суљић Хамид	577. Хоџић Реџеп
341. Мусић Мирсад	420. Риџић Мефаил	499. Суљић Хасиб	578. Хоџић Решид
342. Мусић Муниб	421. Салиовић Хамед	500. Суљић Џевад	579. Хоџић Садик
343. Мусић Рамиз	422. Салиховић Енвер	501. Суљић Шукрија	580. Хоџић Сафет
344. Мусић фадил	423. Салиховић Енес	502. Табаковић Бедрија	581. Хоџић Сеад
345. Мусић Хајро	424. Салиховић Захир	503. Табаковић Наил	582. Хоџић Сидик
346. Мустафић Ахмо	425. Салиховић Ибро	504. Табаковић Шукрија	583. Хоџић Хамед
347. Мустафић Салих	426. Салиховић Мехмед	505. Тахић Амир	584. Хрељић Мехо
348. Мустафић Салко	427. Салиховић Мидхад	506. Тахић Мунир	585. Хрен Иван
349. Мустафић Ферид	428. Салиховић Мустафа	507. Тиро Мехмед	586. Хрустановић Хајро
350. Мустафић Хазим	429. Салиховић Незир	508. Тихић Сабахудин	587. Хрустић Салих
351. Мустафић Шахбаз	430. Салиховић Нермин	509. Турсуновић Шабан	588. Хукић Есад
352. Мустафић Шахбаз	431. Салиховић Решид	510. Ћатић Абаз	589. Хукић Есад
353. Мухаремовић Изет	432. Салиховић Рифад	511. Ћатић Неџад	590. Хукић Сабахудин
354. Мухић Рамо	433. Салиховић Сабахудин	512. Ћатић Сакиб	591. Хукић Сабид
355. Нукић Едхем	434. Салиховић Тале	513. Ћомић Веказ	592. Хукић Садидин
356. Нукић Садо	435. Салиховић Фаир	514. Ћосић Мустафа	593. Хукић Хајро
357. Нукић Ферид	436. Салиховић Фахрудин	515. Узуновић Мехмед	594. Хуремовић Јахија
358. Нумановић Абдурахман	437. Салиховић Хабиб	516. Устић Е. Акиф	595. Хусеиновић Аљо
359. Нумановић Сенахид	438. Салиховић Хидајет	517. Устић Акиф	596. Хусеиновић Исмет
360. Нумановић сенахид	439. Салиховић Хусеин	518. Устић Акиф	597. Хусеиновић Незир
361. Нумановић Хамид	440. Салиховић Џевад	519. Фејзић Мевлудин	598. Хусеиновић Незир
362. Нухановић Хајрудин	441. Салиховић Шевал	520. Фејзић Хана	599. Хусић Авдо
363. Нухановић Хамдо	442. Салкић Изет	521. Хабибовић Рамиз	600. Хусић Аљо
364. Омеровић Абид	443. Салкић Меммиш	522. Хабибовић Самир	601. Хусић Ибрахим
365. Омеровић Амир	444. Салкић Мирсад	523. Хајдаревић Хасан	602. Хусић Јасмин
366. Омеровић Бего	445. Салкић Осман	524. Хајдаревић Мевлудин	603. Хусић Мевлида
367. Омеровић Есад	446. Салкић Хедиб	525. Хајдаревић Самед	604. Хусић Нехман
368. Омеровић Зухрија	447. Салчиновић Бешир	526. Халиловић Амир	605. Хусић Рахман
369. Омеровић кадрија	448. Салчиновић Хајрудин	527. Халиловић Ахмо	606. Хусић Реско
370. Омеровић Нурија	449. Сејфић Салих	528. Халиловић Вахид	607. Хусић Сабахудин
371. Омеровић Сабрија	450. Селимовић Есед	529. Халиловић Вахид	608. Хусић Салих
372. Омеровић Салих	451. Селимовић Ибрахим	530. Халиловић Менсур	609. Хусић Сејад
373. Омеровић Сејдалија	452. Селимовић Мевлид	531. Халиловић Мирзерт	610. Хусић Сенад
374. Омеровић Хакија	453. Селимовић Мирсад	532. Халиловић Мухамед	611. Хусић Хајро
375. Омеровић Хакија	454. Селимовић Мустафа	533. Халиловић Назиф	612. Хусић Шевал
376. Омеровић Шабан	455. Селимовић Несмир	534. Халиловић Рамо	613. Цврк Мушан
377. Омеровић Шафир	456. Селимовић Теуфик	535. Халиловић Рефик	614. Цврк Фехим
378. Омић Месуд	457. Селимовић Хамед	536. Халиловић Решад	615. Цврк Хајрудин
379. Омић Хакија	458. Селимовић Шефик	537. Халиловић Хасан	616. Чамџић Амил
380. Омић Хидајет	459. Синановић Јунуз	538. Халиловић Хасан	617. Чандић Веказ
381. Орић Енез	460. Сирчић Јусо	539. Халиловић Хиђан	618. Ченгић Мухарем
382. Орић Исмет	461. Снајловић Фехим	540. Халимановић Исмет	619. Чивић Хуснија
383. Орић Сејад	462. Смајић Акиф	541. Хамидовић Ахмо	620. Џанановић Мурадиф
384. Османовић Бериз	463. Смајић Дика	542. Хамидовић Рамиз	621. Џанановић Сенад
385. Османовић Вахидин	464. Смајић Јусуф	543. Ханђић Незир	622. Џанановић Шахин
386. Османовић Вехидин	465. Смајић Сенад	544. Ханђић Алија	623. Џикановић Сенад
387. Османовић Кадрија	466. Смајић Хусеин	545. Харбаш Ибро	624. Џогаз Азиз
388. Османовић Кадрија	467. Смајић Џемал	546. Хасановић Атиф	625. Џогаз Субхија
389. Османовић Неџад	468. Смајић Шефик	547. Хасановић Адил	626. Шакић Махмут
390. Османовић Омер	469. Смајловић Бекир	548. Хасановић Алмаз	627. Шахмановић Хајрудин
391. Османовић Омер	470. Смајловић Ениз	549. Хасановић Бекир	628. Шећић Омер
392. Османовић Рефик	471. Смајловић Зијад	550. Хасановић Зухрија	629. Шпиодић Бего
393. Османовић Реџеп	472. Смајловић Идриз	551. Хасановић Ибрахим	630. Шпиодић Садик
394. Османовић Реџо	473. Смајловић Мехмедалија	552. Хасановић Изет	
395. Османовић Рифет	474. Смајловић Мехо	553. Хасановић Изет	
396. Османовић Садик	475. Смајловић Мујо	554. Хасановић Јасмин	

ПОСТ ФЕСТИМ ИБРАНА МУСТАФИЋА

-СРЕБРЕНИЦА- “ПЛАНИРАНИ ХАОС”

Прије анализе књиге, због њеног бољег разумјевања, потребно је дати кратку биографију Ибрана Мустафића. Мустафић је рођен у Поточарима код Сребренице, 1960. године. Основну школу завршио је у Поточарима, средњу у Сребреници, а Машински факултет у Сарајеву.

Политичку активност почео је 1990. године, један је од оснивача СДА, заједно са Изетбеговићем и неколицином других људи, њих четворицом или петорицом. Након вишестраначких избора у БиХ 1990 године, постао је посланик у Вијећу општина Скупштине БиХ, а изабран је и за предсједника Извршног одбора СО Сребреница. У књизи јасно описује да је био један од кључних људи у “одбрани Сребренице”, јер је прије рата (и то детаљно описује у књизи) са Насером Орићем и још неким људима илегално наоружавао муслимане у Сребреници. Почетак рата (мај 1992.) га је затекао у Сарајеву, у које је отишао на засједање Скупштине БиХ и у Сребреницу се успјешно поново вратити тек 12. децембра 1992. године тајним преласком преко планина и шума (планина Гребак-Горажде-Жепа-Сребреница) кроз српске територије.

Међутим за седам мјесеци његовог боравка у Сарајеву потпуну контролу над Сребреницом је преузео Насер Орић и његови блиски сарадници (нпр. Зулфо Турсуновић), тако да је Мустафић, (бар он тако пише)

мјестима (нпр. допремање муниције), не због тога што он није жели ратовати, него због тога што је био изопштен из друштва и свих токова, због тога што Насер Орић и његови људи нису допустили Мустафићу да се укључује у било шта, бојећи се његовог пријератног угледа код србеничких муслимана и евенуалног уплитања у њихове послове. Након пада Сребренице Мустафић доспјева у “четничко” заробљеништво гдје остаје девет мјесеци, односно до размјене. И данас живи у Сребреници.

Кроз Мустафићеву књигу се може видјети да је он муслимански националиста, тачније екстрем, Србе назива четницима, за њега су сви Срби четници, нпр. на једном мјесту каже “да је змија болм сусјед од Србије”, или описује како је путујући кроз Кладањ у јесен 1992. године видио много спаљених и срушених кућа (Кладањ је био муслимански а куће српске), па онда каже “Кладањци су хероји и у овом рату су обавили лавовски посао”, дакле драго му је због спаљених српских кућа. У књизи оштро критикује Орића и његову клику, сматра да су лоше водили рат и да су продали Сребреницу. Собом се хвали, наводећи да су му неки људи у Скупштини БиХ дали надимак “Газија”, непрекидно истиче своју важност и величину.

(Међутим у његовим наступима на ТВ-у (БН ТВ и РТРС), не држи се онога што пише у књизи, него стално у својој причи бјежи од директног одговора на

постављена питања и намјерно одговара неодређено, непрецизно и нејасно. Дакле, дволичан је, а вјероватно због непрекидног истицања своје важности и величине, има и неки комплекс, али то су ствари за стручне анализе друге врсте.)

Током рата на њега су у Сребреници непозната лица покушала три атентата, једном је чак и тешко рањен и како каже право је чудо што је остао жив, јер му је један од метака прошао кроз главу (ушао код лијеве јагодичне кости, а изашао иза лијевог уха). Том приликом убијен је његов најбољи пријатељ, а други је такође рањен. Мустафић каже да је оваквих ликвидација и међусобних муслиманских обрачуна у Сребреници током рата било много и да је у њима убијено доста људи. (свако ко је представљао нешто у Сребреници а није био сарадник Орићевих властодержаца могао је бити ликвидиран- каже Мустафић)

У књизи не крије да је националиста, каже да је одрастао служујући приче и легенде о усташама (“јединој војсци која је штитила и није убијала муслимане, па су јој се зато муслимани приклонили”), у којима су током Другог св. рата били његови најближи рођаци, да су прве пјесме које је научио у дјетињству биле о “усташким подвизима”, нпр. Јуре Францетића. Због свог национализма имао је каже и проблема и у ЈНА. Мустафић ипак највише простора у књизи посвећује догађајима у Сребреници током рата, записујући шта се све тамо дешавало, па књига у одређеном смислу представља његове мемоаре из тог времена, а повремено су у описе дешавања utkани његови политички и животни ставови, односно размишљања о стању у Сребреници и БиХ и узроцима таквог стања.

У књизи Мустафић, укупно

гледајући, поставља следећу тезу: све што се дешавало током распада бивше Југославије било усмјерено на уништење муслимана, све је био пројекат УДБЕ и Србије, у планираном уништењу учествовао је чак и Алија Изетбеговић, а први на листи за одстрел су били муслимани Подриња, односно Сребренице.

Анализа

У књизи “Планирани хаос”, Мустафић поставља двије суштинске тезе:

- 1) хаос у БиХ и на простору бивше Југославије је планиран, у њему су учествовали домаћи и страни планери,
- 2) хаос у Сребреници и страдање муслимана у њој су планирани у њему је учествовало муслиманско руководство на челу са Алијом Изетбеговићем, Насер Орић је активно радио на Изетбеговићевом плану, истовремено испуњавајући властите интересе (стицање новца и славе) а кад се Србима пружила прилика они су то вјешто искористили и направили геноцид.

Планирани хаос на простору Југославије и БиХ:

Подршка овој врсти хаоса дошла је и извана, али Мустафић не говори у књизи превише о њој, него прије свега криви актуелне политичаре (и БиХ и Југославије) из тога доба. Каже да му се тек касније, након много година ситуација апсолутно разјаснила, па поставља следећу тезу: “сценарио Милошевић, Туђман, Изетбеговић око разрешења БиХ је апсолутно идентичан. Како је Косово било под апсолутном окупациом Милошевићевог режима, његов стратешки план био је, преко Јована Рашковића дићи прве буне у Хрватској, на простору Книнске крајине, Туђман

је своје прво експонирање тражио у ровитој Херцеговини, а Изетбеговић је своју промоцију видио у угроженом Санџаку". Дакле Мустафић каже да су ова три политичара планирала хаос на простору бивше Југославије, да је то све тројци одговарало, а да је Алија Изетбеговић производ југословенске УДБЕ, те да је Алијин циљ био уништење и потпуни нестанак муслимана.

Рат у БиХ карактерише као агресију Србије. Каже да у Подрињу, кад је почео рат, нису били повлаштени ни муслимани који су Србима читав живот носили скуте. Каже да су повлаштени били само они (мисли на муслимане) који су директно учествовали у издаји Подриња, а касније су награђени од стране "новопечене елите у Сарајеву". Мустафић каже да је прва "народна политичка партија на простору БиХ - СДА била строго планирана акција КОС-а чији је основни задатак био разоткривање најбољих босанскохерцеговачких синова који ће у прве јурише ићи срцем. СДА је била само лакмус-папир који ће многе добронајерне и наивне муслимане дефинитивно оголити до голе коже. СДА је била плански припремљена машина за жетву најљепших босанскохерцеговачких цвјетова". Мустафић за "планирану издају домовине" оптужује и Омера Бахмена којем су у глави биле само паре.

(из књиге се, иначе, може сазнати и више занимљивих података, као нпр. да су једни од оснивача СДА били и Расим Љајић и Сулејман Угљанин, које је Мустафић упознао у Сарајеву 1990, на истом састанку, на којем је упознао и Алију Изетбеговића).

На Оснивачкој скупштини СДА упознао је и Мухамеда Шафирбеја дугогодишњег емигранта у САД, па је повјеровао да муслимани у БиХ имају и подршку муслиманске емиграције, али је Шафирбеј такође, каже Мустафић, био производ КОС-а, чији је циљ био одвођење муслиманског народа и државе у пропаст. Каже да су муслимани из Подриња много вјеровали у Туђмана, али очито нису знали да је он само генерал ЈНА у пензији, са зетом Србином. Мустафић још каже "знао сам да и без рата, као начина доласка до власти, треба користити метод сукоба, али ја сам био убеђења да је дошло вријеме истинских сукоба и ја сам се истински сукобљавао. Како се до данас није за длаку промјенила изборна

стратегија, убијеђен сам да је у БиХ до данашњих дана на снази тзв. договорни сукоб, који само треба бити средство да се намами народ, као што се стока мами на клање".

Каже да сукоб унутар СДА који се десио 1990. године и довео до изласка Адила Зулфикарпашића и Мухамеда Филиповића из СДА и оснивања МБО (муслиманско-бошњачка организација), је била још једна планирана подвала чији је "циљ био провјера истинских патриота који су јуришали срцем, а које је требало уклонити јер је њихово уклањање најбољи начин за за уништење једног народа и његове домовине". За Алију Изетбеговића каже да је "мало коме вјеровао, у сваком човјеку у ком би могао осјетити било какву снагу која је могла засјенити његово аутократизам и лични его, није давао било какву шансу да се осили и постане јак". Каже да је СДА била машина за мљевање најбољег муслиманског меса, да су сарајевској алки СДА најбољи муслимани били само за једнократну употребу, а циљ сарајевске алке је био познат само уској групи људи и њиховим менторима. За Изетбеговића каже да "Алија је знао шта се муслиманском народу спрема, али он народ није спремао за рат, он је народ успављивао и припремао за покољ и геноцид до капитулације". Мустафић каже да је Патриотска лига највећа подвала истинским патриотима РБиХ и да је врло вјероватно производ КОС-а. Патриотска лига је била паравојна формација КОС-а, да би имала задатак да свједочи да су се муслимани припремали за напад на српски народ, а за неке људе Патриотска лига је била параван за шверц оружја.

Тakoђе Мустафић каже да је по самом односу људи у Сарајеву очито је било да су Подриње и Подрињци жртвовани и прије него што је званично "пукло". Мустафић каже да је планирани хаос (барем у Федерацији током рата) производила владајућа клика у Сарајеву, како би лакше владала и испуњавла властите интересе.

Планирани хаос на простору Сребренице:

Овом "планираном хаосу" Мустафић посвећује много више пажње. Током рата, према његовом свједочењу Сребреница је била зона беззаконја попут дивљег запада, концентрациони

логор њених становника, зона у којој су појединци, на челу са Насером Орићем, испуњавали искључиво властите интересе и самоубилачка наређења из Сарајева и једноставно, другачија судбина Сребреницу није ни могла снаћи.

Мустафић каже да је Сребреница у периоду пред рат била под упадима ДБ Србије која "подмеће прве пожаре" оптужујући муслимане да под притиском исељавају српски живаљ из Сребренице. Каже да је за страдање Сребренице криво муслиманско ратно руководство и СДА јер нису помогли у одбрани, већ напротив, "својим односом, допринјеше да Сребреница буде град геноцида над Бошњачким народом, а након геноцида потписао тапију да је Сребреница древни српски град". Каже да је током рата неким прије рата виђенијим муслиманима "било теже преживјети сребреничку банду од самих четника". Такође каже, да је прије рата Сребреница била колонија Србије, да је комплетна сировина Сребренице, руде олова цинка и сребра завршавала у Трпчи и Шапцу. Највећи хидропотенцијал Дрине користила је Србија.

У књизи Мустафић још врло детаљно описује како је набављао оружје за сребреничке муслимане од Сенада Шахинпашића Шаје, из Фоче, још од љета 1991. (данас је Шаја један од најпознатијих бизнисмена у Сарајеву, близак пријатељ Бакира Изетбеговића и Фахрудина Радончића) Прво је оружје набављао сам, а послје су му помагали још неки сребреничани, а међу њима и Насер Орић.

Господар живота и смрти у Сребреници је током рата био Насер Орић, он је био директни креатор сребреничког "Планираног хаоса", а радио је по директиви и у сарадњи са сарајевским руководством.

Мустафић овдје наводи једну анегдоту гдје каже да кад се током рата у Сребреници за неког говорило "да је отишао у Горажде", то је значило да је отишао у смрт, да је убијен од стране руководства Сребренице, односно Орићеве екипе. Током рата Сребреницом је владала, наводи Мустафић, "војна хунта" на челу са Орићем. Они су укинули све цивилне полуге власти, направили тотални хаос, тако да нпр. нису функционисали ни тужилаштво ни суд, а чак ни војска није била стационарна у касарнама.

"У Сребреници је владао хаос,

али ником није стало да утиче на хаос. Знам да у Сарајеву влада прави хаос. Опет, знам да је са Сарајевом комуникација из Сребренице редовна и нико из сарајевског хаоса не реагира на сребренички хаос. Што би. Па, ово је у цјелој БиХ планирани хаос" - говори Мустафић.

У Сребреници је војна хунта (до средине 1993.) била забранила чак и рад СДА свих осталих странака и уопште сваког облика политичког дјеловања. Дакле у Сребреници је на почетку рата био прави хаос, није се знало ни ко пије ни ко плаћа, али то је изгледа било у нечијем интересу. У једном дјелу књиге о стању у Сребреници Мустафић каже "Поред гранатирања, које је свакодневно односило животе, дошло је вријеме да скапавамо и од глади. Никад не могу одговорити себи на питање, да ли је то и нашој хунти било стало да скапавамо од глади? Вјечито ме мучила дилема да ли је њихова логика била да требају уновчити своје новостворене залихе или је била присутна логика да глад нема очију, па да је гладног лакше мотивисати за нова освајања. Ни данас не знам, али са обзиром да сам свјестан коначног исхода, лако је закључити која би од најбројаних размишљања имала највалиднији одговор. Ипак, дефинитивно мислим да је народ, кроз свјесно планирани хаос, био припреман за геноцид" - говори Мустафић.

Он такође каже "истина о Сребреници је пуно тежа од Велике Кладуше и Бихаћа али се цјела политичка елита до данашњих дана трудила да Сребреницу прекрије велом тајне и заборав".

Истовремено Мустафић наводи и следећу ствар - "Алија је доведен да заврши посао са БиХ и остане забиљежен акао њен последњи председник. Све што се дешавало у БиХ, било је дио пројекта. Гарашанин је први творца пројекта, а након више од 200 година Милошевић је предзадњи, док је Изетбеговић најаутентичнији завршни извођач ових редова. Агресија и рат, као вјешто планирани хаос, додатно су му послужили да цјелим свијетом проси на патњи бошњачког народа, којег треба свести на некаку вјерску скупину, а свом принцу, принцезама и његовим женским и мушким снахама, коначно у вене убризгати плаву крв. Алија Изетбеговић, као највећи гробар у повјести бошњачког народа и његове

домовине, уједно се претворио у највећег издајничког "Ал Калонеа" чији лик и дјело, након што се упокојио, сија највишим сјајем. Опстанак бошњачког народа је једино могућ, ако се његов сјај претвори у таму. Његова ватра мора се угасити јер људи прије ослијепе од великог сјаја, него од реалне таме".

У Сребреници се током рата отворено види да је војна хунта и власт и полиција и суд извршила. Поједина премлаћивања су ствар индивидуалног одлучивања оних који располажу о животу и смрти. О томе Мустафић (мислећи на период од проглашења Демилитаризоване зоне - пролеће 1993. па даље) говори: "стекао сам дојам да су четници били у стању и мало захмирити и пуштати да народ полагано цури из Сребренице према Тузли, али дојучерашњи хероји и букације су знали да би то био њихов пораз, тако да је у том моменту народ најбоље било држати као таоце". Још наводи - "Ми смо имали јако добре стратеге. Њихова дугорочна стратегија била је нестанак Сребренице, јер су им народ и територија Сребренице у рату били само средство за веће циљеве. Сребреница је била у апсолутној информативној блокади, тако да су радио станицу могли користити само они који су имали апсолутну Насерову сагласност". Пошто је био у Орићевој немилости, Мустафић то није могао.

Ибран Мустафић такође каже да су људи из Сарајева почетком рата послали Насера у Сребреницу. - "По којем задатку, он то најбоље зна, али највише о свему говори исход у Сребреници који се зове геноцид. Насер је био добар са предатним шверцером оружја из Фоче - Шајом, Шајо је био пријатељ са Алијом Делимустафићем, тада министром МУП-а, а након рата Насер је постао јаран са Бакиром Изетбеговићем. КОС је чудо. И то није случај са Сребреницом то је био случај са читавим дјелом БиХ коју је контролисала власт из Сарајева. И у политичким и у цивилним и војним структурама постојао је паралелан систем командовања и одлучивања. То је било посебно присутно у срединама гдје владајућа алка из Сарајева није имала одане људе. КОС-ова копилад је имала задатак да највеће патриоте проглашава издајницима као би само што дубље зацементирала сопствену издају. Њихов задатак је био у прилично организованим срединама сијати раздор и

немир. Крајњи задатак је био произвести планирани хаос, јер планирани хаос, зостављање народа, масовна пљачка, стање гдје се не зна никакав ред, само може довести народ до таквог психолошког стања да почне наглас изговарати кованицу смишљену у издајничкој алки "дијели Алија, нек је ко авлија".

Стање у Сребреници описује на овај начин: "У Сребреници Насер је свјесно убацивао своје сијаче планираног хаоса, чији је основни задатак био разваљивање јединица. Насер је имао очигледно паклени план, све елиминисти и успоставити хаос, највише ради властитих интереса. Ако Срби око демилитаризоване зоне не би узнемирљавали и убијали Сребреничане, мафија је била задужена да их својим провокацијама изазове, јер је сваког тренутка требало сијати планирани хаос и дизати тензије. Страх од четника је најбољи чувар власти - мафије, а хаос је стање у којем најбоље пиввају". Овдје Мустафић додаје да је било очигледно да је Орић преко неких посредника шверцовао са Братунцем, те тако набављао, између осталог, пиће за свој кафић у центру града.

Узрок сребреничког хаоса било је више. Прије свега сребреничка владајућа гарнитура, хунта на челу са Насером Орићем, свјесно је производила овај хаос, јер им је одговарао због искључиво личних, профитерских, мафијашких интереса. Сребреница је била под директном диктатуром Насера Орића. Сребреницом је владала војна хунта, јер нису постојале никакве институције цивилне власти, све су биле укинуте и Скупштина општине и Суд и сви слични органи. Народу је судила хунта око Орића, по систему, кадија те тужи, кадија ти суди. Све је и у војним акцијама било стихијски и класична импровизација.

Други разлог због којег је владао хаос у Сребреници био је неуост и неспособност власти да било шта систематски организују, почев од живота у Сребреници па чак до оружаних акција, све се то радило импровизовано. Власт у Сребреници су држали људи из Орићевог окруења, нешколовани за посао који раде. На примјер, Зулфо Турсуновић је био команданата једне бригаде, а био је потпуно неписмен човјек, али пријератни криминалац и убица, који је током 70-их и 80-их година служио казну због двоструког убиства. Комадант једне друге

бригаде имао је четири разреда основе школе и по занимању је био приучени зидар. Дакле, Мустафић каже, такви људи и да су имали добру вољу, нису могли направити ништа квалитетно ни у Сребреници ни од Сребренице.

Трећи разлог хаоса је, каже он, била незаинтересованост власти у Сарајеву за успостављање било каквог уређеног стања у Сребреници. Мустафић каже да је ту било ненамјерног стварања хаоса због једноставне неспособности да воде народ и у рату и у миру, али и намјерног стварања хаоса, јер им једноставно није било стало до Сребренице него до остварења властитих интереса, а Сребреница је била и предмет трговања. Једном приликом му је, каже Мустафић, Хакија Мехиљ (Мустафић иначе у књизи каже да је Хакија Мехољич чак подлији и од Насера Орића) причао да је Алија Изетбеговић говорио о могућности мјењања Сребренице за Вогошћу, како би се мало скинула блокада са Сарајева. Говорило се послје рата да је Изетбеговић рекао да му је Клинтон нудио да Срби уђу у Сребреницу, побију пет хиљада људи, а да би послје тога Запад интервенисао. Мустафић наводи да је информацију о Клинтоновој понуди сазнао из повјерљивих извора. Зато каже да "разлике између Сарајевске и Сребреничке мафије није ни било".

Мустафић зато стање у Сребреници описује на следећи начин - "коме је требао ред у Сребреници, кад је Сребреница била тор стоке спремне за клање". Да је мафија из Сребренице, односно ратно руководство Сребренице било у дослуху и сарадњи са руководством у Сарајеву, Мустафић поткрепује чињеницом да су многи из круга сарадника Насера Орића успјели здрави и читави стићи до територије Тузле, иако су неки од њих били слабо покретни или старији људи, док су други који су током рата били супротстављени Орићу, у огормној већини изгинули на путу до Тузле. Он каже "као да су четници и кроз шуму били на пропусној рампи".

Чак су многи од Орићевих противника који су читави стигли у Тузлу, након тога умирали напрасном смрћу, најчешће у саобраћајним несрећама.

Један од таквих људи је Азем Бајрамовић, посланик у СО Сребреница који је убијен оног тренутка када је ступио "на слободно тло". Мустафић каже да вјероватно никад неће сазнати ко

је убио Бајрамовића, али да зна да га "четнички метак сигурно није убио".

Након успостављања демилитаризоване зоне у Сребреници, (април 1993. године) почела је све више преко УНПРОФОР-а стизати храна и хуманитарна помоћ, али је народ и даље био гладан, стваране су вјештачке несташнице да би се од народа извукла и последња пара. Било је и много међумуслиманских сукоба. Кад је једна група обичних људи успоставила трговину са Жепом, почела је представљати конкуренцију Орићевим људима, онда им је направљена засједа и ликвидирани су. Постављене су двије такве засједе, а у једној засједи је убијено чак седам људи. "Један од преживјелих ампутираца је у сребреничкој болници отворено почео причати кога је препознао од починилаца овог злочина. Мафија је чинила све да сребренички концентрациони логор држи под својом контролом" - наводи Мустафић.

Такође чиновање из Сарајева људи у Сребреници било је стварање војске послушника. "Било ми је јасно да је и то игра планираног хоса јер када војску заборите чиновањима, реакције су додатна незадовољства, ликовидација конкуренције, убијање борбеног морала, јер је многим истинским борцима постало јасно да добијамо нову војну елиту послушника којима је добијање рата тривијална ствар у односу на личне амбиције и привилегије. Након свега чиновани команданти постали су пирати који дјеле олпљачкане бисере, не гледајући да је брод јако оштећен пред потонућем" - каже Мустафић.

У пролеће 1995. године Насер Орић је напустио Сребреницу и отишао на војно дошколовавање у Тузлу. У Сребреницу се више није ни вратио. (Сарајево је 2000. године објавили податак да је Орић напустио Сребреницу самоиницијативно или на свој захтјев, али то није потврђена информација)

Мустафић каже да је одвођење Орића у пролеће 1995 из Сребренице у Тузлу било планирано и да је официјелна држава и политичка и војна клика то урадила само са једним циљем. "Основна њихова замисао била је од тога гилптера правити још јачу харизматичну личност, како се наводно ето догодило геноцид, али све би било другачије да је он био у Сребреници. Савршена подлост".

Мустафић наводи да је током

1994. године и у првој половини 1995. много особа покушало пребјећи из Сребренице ка Тузли, али да се многим од њих губи сваки траг, што значи да су вјероватно настрадали од засједа приликом проласка кроз шуме. Међутим било је и случајева да муслиманско руководство својим противницима за које чују да ће покушати бјег до Тузле, постављају засједе и они их убијају, а једном приликом док су постављали мине, погинуо је један, а рањен други

занимате, радите шта хоћете, само вас молим, да ме одавде пустите да изађем. Нити ме занимају ви, нити Сребреница, само ми је у интересу да дођем тамо гдје себи могу обезбиједити даље лијечење”.

На то му је Зулфо Турсуновић, као Орићев замјеник одговорио - “Не можеш ти нигдје без нас! Ти ћеш са нама, кад кренемо сви, онда ћеш и ти”! То је Мустафића запрепастило, јер је како каже сазнао, да очигледно постоји неки план о одласку, да

и упитао да ли су нормални, да ли знају шта су урадили, да су овим чином убили муслимански народ, Мрки Манџа му је затечен овим питањем рекао - “Нисмо ми самоиницијативно отишли у акцију, ми смо добили наредбу из Сарајева”. Мустафић овдје каже - “Остао сам без текста. Сарајево и државна и политичка и војна власт је дефинитивно активно почела радити на нестанку Сребренице и Сребреничана. Више нисам имао дилеме. Ми смо жртвовани.

од основних задатака био да сопствени народ измрцавре стјећи у строју цијелу ноћ. Умјесто да снагу троше на што бржем походу, своју су снагу изгубили до момента кретања, а за то вријеме банда је дефинитивно скривила план за свој безболан поход до слободних територија” - наводи Мустафић.

Иначе због рана од атентата које су га још бољеле Мустафић није кренуо са колоном према Тузли, него је остао са народом у бази УПРОФОР-а у Поточарима.

Насер Орић био господар живота и смрти у Сребреници - У српском селу Кравица послје крвавог пира

сарадник (Мрки Манџа) Насера Орића. Мине су постављене са циљем да убију Мустафића и његове сараднике за које се сумњало да ће покушати бијег из Сребренице за Тузлу и то управо овим путем.

Иначе Мустафић наводи да је током рата у Сребреници на њега покушано три атентата. Последњи је покушан 19. маја 1995. године, и тада је Мустафић тешко рањен (у ноге, врат и главу).

Након седам дана сав у завојима, дошао је уз помоћ неких пријатеља на засједање СО Сребреница (од половине 1993. поново је у Сребреници оживио политички рад, али је био опструисан од Орића и његових људи), и тада га је запрепастила једна ствар. Рекао је окупљенима, прије свега мафији “Уопште ме не

се ближи вријеме да сви иду из Сребренице. Био је то отприлике 25. мај 1995. године

Такође у мају 1995. муслимани из заштићене сребреничке зоне су изашли и напали српско село Вишњицу у којем су убили неколико Срба, село је спаљено, екстремисти су га опљачкали и вратили се у заштићену зону Сребренице. Мустафић каже да је био шокиран овим чином, јер војнички то није ништа значило, а знао је да ће код Срба то изазвати гњев и жељу за осветом. Он каже “одмах ми је било јасно да је Сребреничка мафија одлучила да заврши са Сребреницом, и да се комплетно становништво сребреничке енклаве трпа под четнички нож. Када је након акције учеснике овог чина срео у Сребреници

Сарајево тражи преко својих издајника у самој Сребреници алиби за напад на недужни народ Заштићене зоне. Они директно стављају до знања да Сребреница није демилитаизована. Заиста након свега сазнајем у Сарајеву, да је наредбу за нападе око Сребренице потписао генерал Енвер Хаџихасановић”.

Након што је Сребреница пала, Мустафић још упозорава на неке чињенице које поткрепљују његове тврдње. Нпр. колона муслиманских војника умјесто да одмах након пада Сребренице 11. јула, одмах увече крене у пробој према Тузли, држана је читаву ноћ постројена на Јаглићима, док је сребреничко руководство у кући Садика Ахметовића читаву ноћ расправљало куд је најбоље да крену. “Очито да им је један

Ту је ухапшен, одведен на саслушање у Братунац, гдје је провео једну ноћ у полицији, а потом у Бијељину, гдје је у затвору провео следећих осам мјесеци. Након тога је размјењен. Он овдје наводи још једну чињеницу која је и за њега како каже, занимљива. Каже: “Послије мог изласка из ропства, Алијина тајна полиција АИД једино што ми је, преко тадашњег директора, сугерисала да не отварам питање које се зове Сребреница, јер ће ме ликвидирати. Нико никад се и у шали није сјети да обави било какав разговор на тему што би сваку нормалну власт на свијету интересовало. Њих злочини нису ни интересовали. Љубиша Савић Маузер (којег је Мустафић видео на једном пункту код базе УПРОФОР-а) је у Поточарима

уредно радио свој посао на који је имао и Алијин пристанак. Он је био само извршитељ договореног пројекта који се зове геноцид”.

Мустафић каже да је такође од инспектора који су га ислијеђивали у Бијељинском затвору сазнао да је су магацини у Сребреници, кад је ВРС ушла у њих били препуни хране добијене у хуманитарној помоћи. а народ у Сребреници је, читаво вријеме рата, говори он, скапавао од глади.

Након Бијељинског затвора у априлу 1996. пребачен је на Пале, гдје је дочекао размјену. Приликом једног обиласка затвора, са Мустафићем је разговарао Драган Булајић, председник Комисије за размјену српских ратних заробљеника, а том приликом Булајић му је, кунући се у своју породицу, рекао: “Кад сам био свјестан у шта се Сребреница може претворити, с обзиром да сам био у честој комуникацији са Амором Машовићем и Хасаном Муратовићем, покушао сам све. С обзиром да је Муратовић био министар у Влади за односе са међународним организацијама и институцијама, Хасану сам рекао да под хитно идемо у Сребреницу и да се стављам на располагање да заједно уђемо у Сребреницу. На мој спомен Сребренице, Хасан Муратовић уопште није хтио дискутовати, рекавши да њега Сребреница уопште не интересује”.

Књига завршава следећом причом: након свега сједим са једним познатиком, који је своје уточиште нашао у Холандији, а он ми исприча следеће: “Мени је моја мати након одласка из Сребренице рекла да је видјела кад су те четници одвели и убили. Послије тога, кад сам једном срео Насера у Теочаку, испричао сам му шта ми је мати рекла. Насер ме је загрли, извадио 1.000 ДМ и рекао - Никад ми нико није саопштио радоснију вијест”.

Резиме

У својој књизи “Планирани хаос” Мустафић детаљно описује хаос који је током рата владао Сребреницаом и људе који су у њему учествовали. Према Мустафићевом свједочењу исти је хаос владао и на нивоу БиХ (али му у књизи посвећује много мање пажње), а њега су производили исти људи који су правили и сребренички хаос. Сребреница је била један, микрохаос, који показује како је функционисао дио БиХ који су контролисали муслимани. Може се следеће закључити: да

колико год су ужасне околности изазване опсадом српских снага и војним нападима на Сребреницу погађале обично муслиманско становништво, толико су те исте околности погодиле Насеру Орићу и његовој екипи као и свим оним каомадантима који нису хтјели или нису смјели да му се супротставе.

Аперисујући свој сусрет са извјесним америчким пуковником Мекејном у Сребреници, Мустафић схвата да и међународни званичници знају шта се све дешава унутар енклаве. Мустафић преноси ријечи америчког пуковника “Овдје је дјеловала једна прилично јединствена мафија која је била под ингеренциом Насера Орића. Сада су овдје евидентне три мафије. Једном руководи Насер Орић, друга је под контролом Зулфе Турсуновића, (Орићев замјеник), а трећа је под контролом Хакије Мехловића (шеф полицијске станице). Њихов главни задатак је контрола црног тржишта”. (стр.306)

У циљу расвјетљавања дешавања у БиХ и Сребреници и разоткривања планираног хаоса, Мустафић у епилогу књиге поставља следећа питања и каже:

Сребреница је још увијек мистерија, али да би се утврдила истина мора се потражити одговор на низ питања као што су
- Ко је истински управљао Републиком БиХ од 1990. до 1996. године?

-Зашто је Сребреници до избијања рата, ускраћен било који вид помоћи?

- Ко је истински радио на организацији одбране Сребренице?

- Ко је цијело вријеме, док је требало радити на одбрани, радио као деструктивна опозиција, на разбијању и деградирању најбољих синова Сребренице?

- Зашто је у Сребреници извршен државни удар на Устав и законе Републике БиХ?

- Ко је био стварни командант одбране Сребренице?

-Зашто је у Сребреници цијело вријеме рата “убијана памет” Сребренице?

- Зашто су за командире нижих формација у Сребреници бирани кадрови који су били неписмени, склони криминалу и послушници?

- Ко је у Сребреници и другим територијама радио на разбијању војних формација, да би преко нових, инсталираних људи држао контролу над тим јединицама?

- Ко је у Сребреници држао све конце криминала, убистава и других неморалних радњи?

- Ко је цијело вријеме одржавао контакте са четницима?

-Зашто у Сарајево није могао отићи ни једини посланик на засједање Скупштине РБиХ (Ибран Мустафић у прољеће 1993.)

- Зашто су се народу тајили сви разговори који су вођени у Сарајеву до нестанка Сребренице?

- За шта су у Сребреници појединци ратовали, пролијевајући туђу најбољу крв Сребренице, за себе или због државе и народа?

- Због чега је ликвидиран Нуриф Ризвановић? (бивши официр ЈНА, који је на почетку рата дошао на простор Сребренице са 450 муслиманских бораца, комплетно опремљених и обучених у Хрватској. Убрзо га је ликвидирало сребреничко руководство.

Мустафић претпоставља да је разлог страх од конкуренције)

- Због чега су чињени злочини у Сребреници над којима нема никаквог оправдања?

- Ко је има право да у име Сребренице потпише демилитаризацију Сребренице?

- Ко је имао право да послједије демилитаризације Сребренице формира VII Одрбрамбену групу, касније 28. дивизију ?

- Ко је имао право да наоружава такву демилитаризовану Сребреницу?

- Ко је слао наредбе за изласке војника из демилитаризоване зоне и да праве неђела, како би створили алиби за напад четника на Сребреницу?

- Због чега је из Сребренице извучен Насер Орић? (у прољеће 1995.)

- Због чега се Насер, након изласка из Сребренице није хтио вратити у Сребреницу ни за живу главу?

- Због чега је организован атентат на мене и моје најближе пријатеље и сараднике?

- Због чега је из Сребренице кренуо поход на Тузлу, без адекватног пружања отпора?

- Због чега су се неким људима у Сребреници дјелиле по двије-три униформе, а други нису могли добити ни једну?

- Шта је прије пробоја договорено у кући Садица Ахметовића у Шушњарима и ко је би присутан на том састанку?

- Због чега су људи, прије кретања са Буљима, цијело ноћ држани постројени на ногама, иако су за то вријеме могли доћи до Удрча?

- Како се догодио феномен “буква”?

- Ко је први запуцао на огромну групу народа, одмах након кретања са Буљима?

- Ко је пропуштао оне који требају проћи, а ко је враћао неподобне на крај колоне?

- Ко је константно био на вези са четницима?

- Ко је наређивао ликвидацију неподобних на путу из Сребренице?

- Ко је наредио ликвидацију Ибре Дудића, команданта Осачке бригаде?

- Како бојни отрови шкоде свима само не банди?

- Како су способнији за пута поједини старци из Сребренице од сребреничке младости?

- Ко је носи новац из Сребренице у руским зољама, опљачкан од народа?

- Како је и када договорено отварање четничких линија на Баљковици да би прошли повлаштени?

- Зашто су и послједије пробоја на слободну територију убијани свједоци, дилери хуманитарне помоћи и неподобни?

- Зашто се Мрки Манца, након изласка на слободну територију, вратио поново на окупиране просторе?

- Зашто је послједије тога уследило затварање коридора, а на Баљковици остало преко 3.000 људи у четничком окружењу?

- Због чега је на Дубравама већ био припремљен камп за прихват народа, много прије него је пала Сребреница?

- Због чега су, осим групе појединаца, многима сметали преживјели честити Сребреничани?

- Ко је по иностранству скупљао паре за народ Сребренице?

- Које су паре предаване и у чијим џеповима су завршавале?

- Због чега се из Сребренице ликвидирани дјеца третирају као војници?

-Зашто су исти они који су народ одвели у геноцид и у којем су учествовали, наставили у Тузлу и Сарајеву да пљачкају, теревенце и уживају на рачун геноцида, итд.

Злочини

Иако злочини над Србима из Сребренице и њене околине нису били централна тема ове анализе, немогуће је неспоменути их, јер усвојој књизи Ибран Мустафић више пута спомиње злочине над Србима, наводи имена злочинаца и жртава, а неки од ових злочина (према писању медија из РС) били су чак и непознати истражним органима у Републици Српској (можда чак и БиХ).

Мустафић наводи злочин над српским заробљеницима побијеним у љето 1992. године на

простору села Залазје, након што су муслиманске снаге опљачкале и спалиле село.

Ибранов стричевић Мирсад Мустафић показао му је списак српских бораца који су у Залазју ликвидирани. Међу њима су били Бранко Симић и његов брат Перо, судија Слободан Илић, аутопревозник Мијо Ракић и медицинска сестра Рада Милановић. (МУП РС наводи да су у групи убијених били још и Драгомир Вујадиновић, Миладин Тубић, Иван Цвјетиновић, Милисав Илић и Марко Јеремић. Посмртни остаци нити једног од ових људи нису још пронађени). Мустафић у књизи чак наводи, да му се Насер Орић, приликом једног састанка у Насеровом стану, лично хвалио како је убио Слободана Илића и то следећим ријечима “Кад смо ону екипу заробљених из Залазја из затвора поново повели према Залазју и кад је почело клање, мени је допао Слободан Илић. Попео сам му се на прса. Био је брадат и чупав као животиња: Гледао је у мене и није проговарао ни ријеч. Извадио сам бајонету и директно га ударио у једно око а затим провртио ножем. Није ни запомагао. Затим сам га ножем ударио у друго око. Нисам могао да вјерујем да не реагује. Искрено речено, тада сам се први пут уплашио, тако да сам га одмах послјије тога преклао”.

Причу о покољу употпуњује и прича Мустафићевог стрица Ибрахима који је био очевидац овог злочина, он каже: “Дошао ми је Насер и рекао да одмах кренем са “заставом” пред затвор у Сребреницу. Одмах сам се обукао и кренуо. Кад сам дошао пред затвор извели су све заробљене са Залазја и наредили ми да их повезем према Залазју. Када смо дошли до депоније, наредили су ми да зауставим и паркирам камион. Измакао сам се на пристојну даљину. Али, кад сам видео њихово дивљање и кад је почело клање, преблиједио сам као крпа. Када је Зулфо Турсуновић, низ груди саставио болничарку Раду, при том је питајући гдје јој је радио-станица, више нисам имао храбрости да то гледам. Пјешке сам са депоније дошао у Сребреницу, а они послјије довели камион, а ја сам са камионом наставио кући у Поточаре. Каросерија је била сва крвава”. (стр.289.) Иначе Рада Милановић је била медицинска сестра у Сребреници и у њој је остала са муслиманима након што је њена породица напустила овај град, те била распоређена од

стране Штаба ТО Сребреница у санитет и локалну болницу. Мустафић наводи да је послјије напада на село Жежестицу “Кемо са Пала (село код Сребренице) носио по Сребреници неку одсјечену главу и плашио људе”. (стр.187.) Он још каже “Не знам да ли је тачно, али се прича да је Кемо умјешан и у ликвидацију Бате из Сребренице и његове мајке. Цвили ли су, каже, као гује. Изгледа да су поклани”. (МУП РС иначе о овом поседује следеће податак - ријеч је о убиству Михаила (50) и Анђелије Стјепановић (74), за ове злочине истражни органи РС терете Кему Мехмедовића, блиског сарадника и саборца Насера Орића, којег иначе по злу помиње неколико Срба који су преживјели заточеништво у Сребреници, наводећи да их је застрашивао доносећи им одсјечену људску главу. Мустафић наводи да је за убиство Крсте Димитровског (инвалид у колицима) и његове супруге Велинке 10. маја 1993. године, одговоран Ејуб Голић, командант самосталног брдског батаљона из села Глогова. (стр.291.) (Голић никад није процесуиран за овај злочин). Уопште за ликвидације Срба у Сребреници се током рата није ником судило. Није се такође судило ни за убиства неподобних муслимана. Мустафић то описује следећим ријечима “Једна ужа група команданата, која је била блиска Насеру дословно је могла радити све. Они су власт, они имају право и да убијају. Највећа санкција била је укор од горег него што су они”. (стр.257.) Он још каже да је након третмана Орићевих сарадника била “лутрија изаћи жив из сребреничког затвора”. (стр.339) Сазнања о терору над заробљеницима и заточеницима Мустафић је добијао и од свог блиског пријатеља Хемеда Салиховића, који је као шеф Војне полиције у сребреници био одговоран за српске затворенике у периоду 27.12.1992 - 20.03.1993. године. Једном је Мустафић упитао Салиховића шта је било са три заробљеника, међу којима је била и једна дјевојка, а који су требали да буду пребачени из Коњевић Поља у Сребреницу. Салиховић му је одговорио “Не знам ни ја праву истину, али изгледа да су побијени” (стр.253) Мустафић је такође сазнао да су три заробљена српска војника који су уредно спроведени из Скандеровића у сребренички

затвор - убијена. (стр.293). Од локалног команданта, Фахрудина Алића, Мустафић је сазнао да је један заробљени учитељ из околине Тегра урено предат Војној полицији, а онда у затвору убијен. (стр.292) (према извјештају МУП-а РС, ријеч је о највјероватније о Божидару Ковачевићу (53), његови посмртни остаци ни до сада нису пронађени) Према Мустафићевим рјечима, Хамед Салиховић није контролисао радње у затвору, иако је званично био на његовом челу. Све у својим рукама у стварности су држали Орићеви људи. Мустафић каже “Да је Салиховић требао одговарати за ратне злочине, сигурно не би био у атентату убијен”. Салиховић је иначе убијен 19. маја 1995 када је изведен атентат на Мустафића, који је он чудом преживио. Мустафићев рођени брат Самед (нестао послјије пада Сребренице у јулу 1995.) причао му је како су Орићеви људи 1992. године дале ултиматум српском селу Сјемово да преда оружје. Међутим кад су се сутрадан Орић и његова екипа вратили у село да виде да ли испуњен ултиматум, десило се следеће: “сви становници са наоужањем напустили су село, само је у кући остао стари Милош Зекић. Из србије због лоше обављеног посла, глупани су опљачкали село, убили Милоша, а послјије пљаче запалили село” (стр.214) Мустафић је иначе требао бити свједок тужилаштва на суђењу Насеру Орићу у Хагу, јер је имао два дуга разговора са представницима Суда: Он то описује овако: “Након тога дао сам и писану изјаву Хашком трибуналу. Ја сам уистину позван на свједочење пред Хашким трибуналом као свједок оптужбе и мислим да сам требао да будем последњи свједок оптужбе. Након три дана проведена на пријемном поступку, дошло је до великих мимоилажења између мене и заступнице оптужнице. Као прво, оптужба против Насера била је смјешна. Друго, оптуживан је за нешто што није крив, а није за оно за што је крив. Треће, Хашки трибунал интересују злочини према Србима, Хрватима, Бошњацима, а не интересују га злочини против човјека као људског бића. Четврто, Хашки трибунал није апсолутно исправним именом називао стране у сукобу. Пето, Хашки трибунал је све више личио на једну парадерску приредбу Карле дел Понте, те је многе процесе одвео до нивоа циркуса. Након

свега, кад сам дошао пред судницу, чекао сам два сата, али након другог засједања судског вијећа коначно су ми саопштили да је судско вијеће донијело коначну одлуку да се ја не појављујем на свједочењу и да се могу вратити из Хага”. Мустафић наводи да је након проглашења демилитаризоване зоне (април 1993. године), “четничких провокација било веома ријетко” (стр.341) а ипак су касније, на очиглед холандског батаљона УН копане траншеје око Сребренице, а у заштићену зону у је уз хуманитарну помоћ допремано и оружје. Мустафић каже “Јасно ми је било да се зло тражи да би се рјешило проблем Сребренице” Директор Бошњачке тајне службе АИД, Кемал Адемковић му је непосредно након рата, кад је Мустафић хтио отворити питање Сребренице рекао: “Ибране отварај најтеже питање на земаљској кугли, које се зове Сребреница. Не чини то. Убиће те”. Ратна власт Алије Изетбеговића жртвала је Сребреницу, па зато Изетбеговића назива “државним издајником и кољачем сопственог народа у Сребреници, који је исти као и Караџић, Милошевић и Младић, само што се од ових бољем нисмо ни надали”. А тадашњег америчког предсједника Била Клинтон крунише као “ратног злочинца над народом Подриња”. Мустафић наводи да је Орић из првог континента хуманитарне помоћи за Сребреницу издвојио три тоне браћна које је касније продавао уз помоћ извјесних Еснафа и и Мује Манџића из Дугог Поља. Орић је преко Кадире Хафизовић, Хасибе са Будака и једног Рома са надимком Двица, на локалнотету Жуги мост куповао робу од Срба из Братунца, коју је касније препродавао у Сребреници. Убијени су још у међусобним муслиманским сукобима: извјесни Дилавер, затим Ејуб Голић (командант батаљона Глогова) је на неком сјелу убио двојицу људи-муслимана. Убијен је и неки Билал, којем је право име било ваљда Мирсад, а због кокуреније у шверцу убијен је Мујко са Осмача. (у књизи за неке од наведених лица нису дата пуна имена и презимена, па је овдје пренијето оно што пише у књизи) Први атентан на Мустафића је изведен 25.маја 1993. Каже, да због сједочења неких људи, нема никакве сумње да је атентат на њега организовао Насер Орић.

СВЈЕДОЦИ ИДЕНТИФИКОВАЛИ МУСЛИМАНСКОГ КОМАНДАНТА КОЈИ ЈЕ ПРЕДВОДИО МНОГЕ НАПАДЕ НА СРПСКА СЕЛА

ЗУЛФО РЕЦКАО НОЖЕМ

Према казивањима свједока ратни командант једне од сребреничких муслиманских бригада, који је био главни управник затвора, одавно се вратио у Републику Српску, у своје село Сућеску, гдје несметано живи од крађе државне шуме. Према казивању мјештана, Зулфо у Сућески и даље има наоружану групу која га чува, а његово село Срби заобилазе у широком луку

Ратко Николић из Кравица - Зулфо би нас поклао да нисмо размијењени

Најкрвавија медаља четворогодишњег рата у БиХ-Сребреница-сасвим сигурно, има двије стране. Подизањем оптужнице и малом казном против Насера Орића, ипак је учињен корак напријед. Нажалост, за разлику од оптужница против српских официра, у Орићевом случају нису оптужени његови помоћници, мада су преживјели свједоци подрињског страдања као једног од потенцијалних хашких оптуженика жељели видјети и Зулфу Турсуновића, команданта муслиманске бригаде "Сућеска", носиоца највећег муслиманског ратног признања „Златни љићан“. Зато они оптужницу очекују од Суда БиХ. Овај, како су га често његови саборци, у жељи да му издејствују ратна признања, представљали врхушки тзв. Амиеј БиХ - најстарији борац Сребренице, који је рођен 1933. године, према тврдњама свједока скоро цијели рат провео је на командном мјесту муслиманске војске.

- Зулфо Турсуновић звани "Турсун" је живио у сребреничком селу Превије између Виогора и Сућеске гдје се доселио са браћом из села Жеданског. За предратно убиство браће Липовац у "Којиној

кафани" у Сребреници осуђен је на 20 година затвора. Поклао их је ножем, на изузетно свиреп начин. Прије неколико година вратио се из избјеглиштва у своје село у РС. Кућа му је направљена донаторским средствима. У његов засеок веома ријетко ко смије да уђе сем његових ратних другова, јер кружи прича да има и даље наоружану групу која га чува. Други наш саговорник, Ратко Николић из села Кравице који је био заробљеник у сребреничким казаматима каже:

- Запамтили смо га и те како јер је долазио у затвор и хтио нас поклати што би му и успјело да нисмо били потребни за размјену заробљених муслимана. Тада нас није поклао, али нас је рецако ножем, у пролазу сваког кога би стигао.

У службеној забиљешци коју су 14. августа 1992. године у станици јавне безбједности дали Милан Суботић, Милован Андрић и Петар Гагић, бивши заточеници сребреничких казамата, ангажман Зулфе Турсуновића овако је описан:

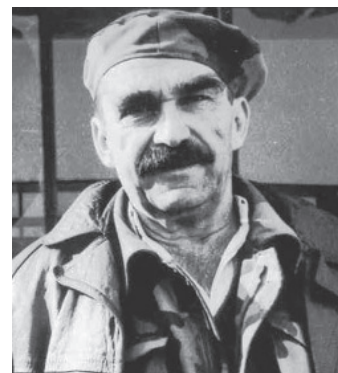
- Главни за саслушавање био је Зулфо Турсуновић. Он је долазио, тукао нас свим и свачим и пријетио да ће нас све поклати. Највише је зостављао Љубицу Гагић, по коју је долазило десет дана заредом и негдје је одводио. Била је сва унакажена и када није могла више издржати, попила је живу ексенцију. Пошто јој је ексенција нагрисала грло, молила је за помоћ, али нису хтјели довести доктора, па је у највећим мукама умрла у затвору.

Још 5. јуна 1993. године, 17. јуна исте године и 24. јуна 1994. године центри јавне безбједности Зворник и Власеница поднијели су три одвојене кривичне пријаве (извјештаја) против Зулфе Турсуновића Основном тужилаштву у Зворнику, а због убистава, нехуманог поступања према затвореницима, као и паљења кућа и уништавања

српске имовине.

Један од муслиманских ратних заробљеника Хајдаревић Шукрија "Албахари" (46) приликом испитивања потврдио је да је од самог почетка цивилну власт у Сребреници преузео Зулфо Турсуновић, а истовремено је био и командант у Сућеској.

- Насер се бавио само војним стварима. Поставио је свог човјека Мирзу, не знам му презиме, за командира војне полиције. Мирза је заједно са Зулфом био главни за увођење реда у војсци, а Ахмо и Зулфо су били главни у затвору и они су саслушавали затворенике, одлучивали о њиховој даљој судбини. Главни за тучу затвореника били су војни полицајци који су и чували затвор заједно са цивилном милицијом. На Петровдан су наши војници напали и заузели Залазје. Нападом је руководио Насер, а учествовали су и други команданти са својим добровољцима. Са Залазја су доведени заробљени српски борци, њих осам, међу њима је био Илић Слободан, судија, један од Ракића, а имена других нисам сазнао. Они су затворени у затвору у Сребреници, били су ту два до три дана и онда их је како сам чуо Зулфо одвео у Сућеску. Причало

Зулфо Турсуновић - Монструм из Сућеске мирно живи од крађе државне шуме

се да су побијени, а чуло се да су размијењени. Тада је са њима доведена и медицинска сестра Рада, и о њој не знам ништа више. Приликом напада на село Рупово Брдо (општина Милићи), које је бројало 125 становника, а од тога 116 српске националности, 10. јуна 1992. године у раним јутарњим часовима, формација Зулфе Турсуновића имала је „запажену“ улогу. Том приликом убијено је пет лица српске

националности: старица Ковиљка Жугић (1922), Реља (Маринка) Милинковић (1941), Радоје (Петра) Милинковић (1952), брачни пар Војислав (Максима) Милинковић (1938) и његова супруга Мирјана Милинковић (1939). Посмртни остаци брачног пара Мирјане и Војислава Милинковића пронађени су угљенисани у њиховој кући. Приликом напада теже су повређени старица Вукица Милинковић и Миломир Жугић, а нестали су, највјероватније ухваћени и убијени, мјештани Владо (Милета) Милинковић (1948), отац и син Комљен (Милоша) Жугић (1925) и Тривко (Комљена) Жугић (1954). Несталим лицима од тада се губи сваки траг. Село је опљачкано и спаљено. Том приликом изгорјело је 25 кућа новије градње, основна школа, радионица и управна зграда ДП "Бирач", Власеница.

У нападу на Залазје, заселак у непосредној близини Сребренице, приликом напада 12. јула 1992. године усмрћено је 39 лица. Страдале су цијеле породице Ракића, Благојића, Цвјетиновића, Глигића, Лазаревића, Вујадиновића... Свједоци су послје потврдили да су напад извршиле локале муслиманске јединице формиране од мјештана сусједних села под командом Насера Орића. Од осталих учесника препознати су Турсуновић Зулфо, Устић Акиф, Мехољић Хакија...

Наредни напад догодио се у селу Подравање у сребреничкој општини. Ово је било етнички чисто српско село са 413 становника. Послије више провокативних насртаја током љета, пресудан напад муслиманске снаге су извршиле 24. септембра 1992. године и том приликом убијено је 29 Срба, међу којима је најмлађи Душан Шарац имао 28, а најстарији Радо Лазаревић 75 година.

Многе од ових жртава су убијене на најсвирепји начин: спаљивањем, сјечањем стомака, одсијецањем главе, ударцима тупим предметима или клањем. Мртви српски цивили пронађени су без дијелова тијела, а слике масакрираних пренијеле су многе телевизије.

Међутим, до данашњег дана против Зулфе Турсуновића није подигнута оптужница Хашког трибунала или Суда БиХ за ратне злочине.

П. Васовић

Породица Вујадиновић - Преживјели пакао у муслиманском логору у Горњим Поточарима

СВЈЕДОЧЕЊЕ СРБА О СРЕБРЕНИЧКИМ ЛОГОРИМА

Мучење у пилићарнику

Мјештани сребреничких села, претежно настањених Србима, као што су села Чумавићи, Студенац и Осредак, били су 10. маја 1992. године код својих кућа и обављали свакодневне послове када су муслиманске наоружане групе упале у ова села и све њихове становнике, који нису успјели да се сакрију и побјегну, заробили и похапсили.

- Нисмо ни слутили шта нам се спрема, јер никаквог повода није било да нас неко нападне. Они су опколили село, похапсили сво становништво и почели нас тући, пљачкати и палити нашу имовину - присјећа се Милинко Вујадиновић, један од тада заробљених Срба из Чумавића. Уз дубок уздах и презнојавање, Милинко се присјећа батина и мучења које су преживели, јер ожиљке на тјелу и души не може да избрише ни вријеме ни медицина.

- Повезали су нас и као стоку дотјерали у Горње Поточаре гдје су испразнили дотадашњу

фарму пилића Азема Хаџовића. Ђубре нису склонили а ту су нас затворили. Пилиће су експресно поклали како би ослободили простор за логор о коме се мало зна и нигдје се не помиње, наставља Милинко. Он додаје да је у пилићарнику било затворено тридесетак Срба међу којима је била најмлађа шестогодишња дјевојчица Љиљана, кћерка Радована и Радинке Вујадиновић.

Према његовом свједочењу комплетне породице су биле у логору. Дјеца, жене и старци. Са Милинком су у логору били његова супруга Мара, родитељи

Микајло и Милојка те брат Томо. Мара је била у поодмаклој трудноћи.

На мукама су преживјели ову голготу чије трауме још носе и не могу их избрисати, јер о правди се само прича, а њих нико не примјеђује и не позива да свједоче о патњама које су претрпјели у Орићевим логорима.

Братуначки кабадахија Хајро Бешић одводећи Милинка прозивао је његове родитеље говорећи да их одводи на клање. То се неколико дана дешавало, јер су га одводили са ножем на врату, тукли и иживљавали се

мучећи га до бесвјести.

-Не могу вам испричати како је мајчиној души кад јој одводе сина на клање или га обарају тукући га ногама и шарају ножевима. Призивала сам смрт и молила Бога да ме узме да те страхоте не гледам, али Бог је хтио да преживим, прича Милинкова мајка Милојка и пита, зашто нико не помиње и нико не одговара за тај логор, и мучење у њему невиних људи.

-Снаха ми је била у трудноћи, како је душа издржала ни дан данас ми није јасно. Сам јој је Бог помогао, констатује Милојка и каже да јој се родио унук Александар после обављене размјене, а касније је добила још двоје унучади, Мирка и Бојану. Микајло Вујадиновић и данас има видљиве ожиљке од батина у логору у Горњим Поточарима. Иако није причљив, каже да је препознао комшије и радне колеге из Бање «Губер» међу онима који су га хапсили и тукли. -Нико од њих није хтио ни ријеч да ми каже, ни да се поздраве, а камоли да ми донесе воде или хране. Свједочио бих у Хагу и

пред самим Богом, али нико не пита за наша страдања - каже Микајло.

Након 45 дана патњи и мука, батина, глађи и жеђи, после два неуспјела покушаја, трећи пут су размијењени у Скланима где су доведени измучени, испребијани и полумртви. Неки су били у бесвјесном стању, исцрпљени мучењима.

Прича о њиховим патњама и претрпљеним мукама је дугачка. Испричали су је и многим званичницима и показали трагове тортуре који су и данас видљиви после дванаест година од стравичног догађаја у Горњим Поточарима. Они поименично знају многа имена али нико до сада није покренуо питање одговорности за невиђене тортуре и мучења цивила Срба из ова три сребреничка села и због тога их како истичу Вујадиновићи ране више боле.

-Ако их не стигне земаљска, стићи ће их Божја правда, а наша свједочења остаће за историју и поуку покољењима - кажу Вујадиновићи.

Перица Васовић

СВЈЕДОЧЕЊА
ДРАГО МИЛАДИНОВИЋ

Ранама душе нема лијека

Страшно је кад плачу дјеца. А још је страшније кад плачу старци, који су од дјетињства заборавили слани укусу суза.

- Проклет да сам, опет саме кређу... А, зарекао сам се да више нећу за дјецом да заплачем - каже старина Драго Миладиновић. И онда, кад сам их овим својим рукама у комадима купио, ево, овде на кућном прагу, нисам плакао. Само сам једном јаукнуо. Видим, не могу тијела да им саставим. Одсјечена глава тамо мом Бибету, ребра овамо. Руке, ноге...

Драги Миладиновићу из Жежестице на Божић 1993. године у нападу муслиманских војника, под командом Насера Орића, побијени су синови. И измасакирани.

- Таман се печеница охладила, жена припрема чесницу, кад су одозго ударили - сјећа се Драго. Дјеца покушавају да одbrane

село, вичу нама: "Склањајте се". Кад смо се вратили, имали смо шта и да затекнемо. Дједа Драго свједочио је у Хагу.

- Све сам испричао. А правде нема. Још је нема. Жежестица, општина Братунац, на Божић 1993. године, жртве цивили, побијено седамнаесторо Срба. Злочин - други чин. Први се догодио 8. августа 1992. године - побијено деветоро. Не зна се који је напад на ово село био свирепији.

- Анђелку Млађеновићу, тог проклетог августа, одсјекли главу, па је носали по Сребреници - говори старина. Не знам да ли је Анђелку имао и тридесет година.

Миливоје Иванишевић у књизи "Злочини над Србима у Босни и Херцеговини од 1992. до 1995. године" о нападу на Божић записао је: "У походу на Жежестицу, као и у време Првог и Другог светског рата предњачили су муслимани суседног села

Јаглићи, а са њима и становници осталих околних муслиманских села који су још од пролећа 1992. године били сврстани у оружане формације познате као патриотска лига, Зелене беректе и остале јединице оружаних снага Армије Босне и Херцеговине. После овог њиховог похода Жежестица је спаљена, скоро савњена са земљом, опљачкана и опустошена не само од војника, већ још више од чланова њихових породица, односно муслиманских цивила са подручја Јаглића, Церске, Глогове, Побуђа, Коњевић Поља, Касабе..."

- Не знам шта да мислим, а само мислим на синове - каже Драго Миладиновић. Сањам и никако да се ослободим тих слика. Купим дјецу у вреће. А знао сам да је Ђаво однио шалу, кад су у мају ту, око нас, пукле прве пушке. Жежестица наслоњена на Кравицу. Истога дана, исто зло.

- А туга, иста дванаест и по година дуга - вели дједа Драго. Шта нам би? Стално се питам. У Кравици, на Божић 1993. године побијено неколико десетине Срба.

- Увек су ударили на неки светац - каже Драго. Пред Хашким трибуналом Насер Орић, командант напада на Кравицу, између осталог је казао: "И једни и други су гинули ту... Сељане нико није помицао, остављени су да труну, нико се није обзирао на унакажене лешеве који су лежали око пута и између кућа. Данима мушкарци и жене из Сребренице и Церске враћали су се у Кравицу, носећи све што се могло употребити". Исприча се злочинац пред судијама, а они ништа. Као да је крао кокоши по Подрињу. И то је правда Хашког трибунала...

П.В.

СТЕФАН КАРГАНОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТОРИЈСКИ ПРОЈЕКАТ СРЕБРЕНИЦА

РЕЗОЛУЦИЈА ПОГРЕШАН ПОТЕЗ

Оптужница за геноцид у Сребреници не би прошла ни на једном суду у САД - сматра Стефан Каргановић, амерички адвокат српског поријекла, оснивач и председник невладине организације Историјски пројекат Сребреница. Он наглашава да се излаже становиште само једне стране, засновано највећим

дијелом на фалсификатима и искривљеном тумачењу малобројних чињеница, и додаје да би било који амерички судија буквално избацио из суднице тужиоца са оваквим доказним материјалом. Овај правни стручњак каже да ни прије десет

година ни данас нигдје не постоје осам хиљада тијела којима би се доказало да је у Сребреници стрељано толико људи, а посебно не геноцид. Он је изненађен и иницијативом за доношење резолуције о Сребреници. - Многи виђени људи у Београду посипају се пепелом по глави иако појма немају о

чињеницама о Сребреници. Своје "знање" заснивају на површним медијским извјештајима и пропаганди искључиво једне стране. Грађане Србије, послје евентуалног усвајања декларације, чека мултимилionска тужба од стране Федерације БиХ, која декларацијом добија оно што није могла да оствари пред Међународним судом правде у Хагу - наглашава Каргановић. Бањалучки форензичар др Љубиша Симић наглашава да се у Сребреници сигурно догодио страشان злочин јер је стрељано неколико стотина муслиманских заробљеника. Међутим, он наглашава да је то ратни злочин, а не геноцид, односно покушај да се једна заједница збрише са лица земље. Овај форензичар истиче да сврха утврђивања тачног броја стрељаних заробљеника нипошто

није минимизирање злочина, већ спречавање његове политичке злоупотребе.

- Цифру од 7.300 жртава даје сарајевски документациони центар на челу с Мирсадом Токачом, који је у списак мртвих и несталих од 1992. до 1995. убацио чак и Србе, само да број буде већи. Иако тај центар негира многе српске жртве, чак и масакр у Кравици, кад се оне одбију, остаје око 6.500 бошњачких жртава. А кад се одумку и погинули до јула 1995, а по Токачи их је око 2.500 и око 2.500 несталих, види се да је у Сребреници могло да буде убијено укупно око 1.500 људи. Међутим, по подацима муслимана, војничке жртве у повлачењу 28. дивизије биле су веће од хиљаду људи, тако да се поново добија реална цифра стрељаних од неколико стотина - каже Симић.

КВАЗИНАУЧНЕ ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА

„АТЛАС ЗЛОЧИНА У БИХ“ АУТОРА МИРСАДА ТОКАЧЕ ЗАОБИШАО СРПСКА СТРАДАЊА

КЊИГА БЕЗ ОБРАДЕ СРПСКИХ ЖРТАВА СРЕБРЕНИЦЕ

Иако се на неким одржаним презентацијама тзв. „Атласа злочина у БиХ“ аутора Мирсада Токача могло чути и позитивних ријечи, јер се ради о озбиљном покушају, ипак је све више оних који мисле да је ово само још један из низа покушаја да се као жртве искључиво прикажу Бошњаци, а Србима је остала теоретска могућност на нивоу ребуса да бајаги "дописују" своје жртве. Само нико не објашњава ни када ни како и ко ће за то добити тапију, ко обезбиједити новац и слично. Зато Срби из Сребренице, Организација породица погинулих, Борачка организација Сребреница, одборници и српски представници власти у општини Сребреница не мисле да поменути рад има правни и научни карактер иако је аутор користио највећа достигнућа од форензичара до ДНК анализе

сваке жртве -Сматрамо да се ради о дефектној књизи која има задатак да у појединим општинама прикаже реална страдања становништва, а у Сребреници страдање само муслиманског народа јер су српске жртве веома мало обрађене, спорадично и са доста пропуста- каже Милош Миловановић председник Борачке организације Сребренице.

Миловановић истиче да је циљ Токаче био да покаже како у Сребреници није било планског етничког чишћења српског народа и протјеривања преко ријеке Дрине током 1992. и 1993. год.

- Данас, као резултат тога, нема повратка српског становништва у МЗ Крњићи, Радошевићи, Ратковићи, Осат са којих је протјерано неколико хиљада Срба, а сада се вратило

мање од 10 породица на све четири мјесне заједнице. Токача није обрадио ни судбину Срба из Сребренице који су остали лојални бошњачкој власти у Сребреници, а сви до једног су убијени, а тијела им још нису пронађена.

Токача мора објективно и аналитички да прикаже страдање Срба и Бошњака из Сребренице на принципу пописа из 1991. гдје се тачно зна колико је било Срба а колико Бошњака. Колико је убијено и нестало Срба, а колико Бошњака са подручја општине Сребренице од 1992-1995, а посебно колико је убијено и нестало Срба и Бошњака из других општина на подручју

Мирсад Токача

општине Сребренице. Токача није имао никада састанак са представницима Српских жртава па његове информације у овом атласу су непотпуне. Једноиставно аутор књиге има политички циљ а то је да се прекине даље истраживање и истина о страдању српског живља на подручју Сребреница -каже Миловановић .

П.Васовић

ПОДСЈЕТНИК ЗА СУДИЈЕ ХАШКОГ ТРИБУНАЛА

Мајка Добрина

Априла 1993. године објављена је фотографија на којој је Српкиња Добрина Продановић у црнини што уз образ привија избледјелу лобању свог сина непосредно послје ексхумације тијела из масовне гробнице откривене на лијевој обали Дрине, поред Факовића. Био је то догађај који је први пут збунио Европу неспремну да прихвати трагичну истину да су и српски цивили били жртве балканског пакла. Тринаест година касније, Међународни суд за ратне злочине је донио срамну пресуду којом је Насер Орић, бивши београдски полицајац и главнокомандујући муслиманских снага у источној Босни, осуђен на само двије године затвора.

Сваког јутра, у праскозорје, испијена жена забрађена црном марамом долази до споменика у центру села. На постаменту тог монолита пише да је обиљежје посвећено жртвама фашистичког терора из 1942. године. Под каменом плочама испред покопано је двјеста петнаест лобања. Не пише, међутим, да је ријеч о Србима које су током Другог свјетског рата по околним врлетним брдима побиле комшије муслимани. Свако село на лиевој обали има неко слично обиљежје...

Али, испијена жена се не задржава крај њега, већ прилази низу дрвених крстача које су, види се, недавно пободене над још свјежим хумкама. Неки крстови су закићени пешкирима, неки кошуљама, а понеки тек цвијећем: то је стари српски обичај да се покојницима прате дарови. На половини крстова нема ничег сем имена и презимена покојника што почива под њим. У првом реду их је једанаест, у другом десет. Жена с црном марамом

прилази петом здесна у другом реду, клекне крај њега, загрли га, па се кроз бистра јутра међу брдима што су одредила ток Дрине тада зачује лелек, тужна нарицаљка. Тај крик бола већ мјесецима буди пијетлове по селима с ове, босанске, и оне, србијанске стране.

Добрини Продановић оплакује сина Живана и седамнаест година послје погибије. Посљедњи пут га је видјела живог 21. јуна 1992. године у зору, у тренутку када су муслимани напали њихово село Ратковиће. Без икаквог разлога и повода, више од хиљаду војника, такозване "босанске армије", напало је и до темеља разрушило мирно српско село и убило двадесет једног његовог житеља. Међу њима је био и Живан Продановић. Погинуо је неколико метара од родне куће.

Видела је мајка Добрина још једном свог Живана: препознала га је у хрпи избјељелих костију, трулежи, дијелова одјеће и увелог лишћа 10. априла 1993 године, приликом ексхумације тијела жртава из једне од

дванаест масовних гробница пронађених дуж лијевог обале Дрине. Зграбила је лобању, једну од многих, привила је уза се, пољубила, па залелекала над њом. Чуло се до неба. У селу Ратковићима „камен на камен није остао“. Све срушено и спаљено. На Брежуљку код старе липе гордо стоји споменик на коме су исписана имена жртава последњег рата.

- Све до тог Ђурђевдана било нам је лијепо - сјећа се измучена Добринина. Живјело се некако. Долазио је код нас Бекир Салијевић из Дедића, муслиманског села, да у Ратковићима сије кукурузе. Говорио нам је: не брините се, они тамо не ратују, а ми ћемо овдје живјети као и до сада. Већина их је повјеровала комшијској слаткорјечивости као да су заборавили шта се и како догодило током прошлог рата, када су Срби с ове стране Дрине буквално били десетковани, и то на истовјетан начин. Тако је у тренутку напада муслимана, тог 21. јуна 1992. године, у 5 часова и 10 минута, у цијелим Ратковићима било тек петнаестак пушача, а у рукама људи невичних оружју.

- Бранили смо се п'о сата, а можда и краће - казује Петар, Добринин муж. А како смо се одбранили, видјели сте по оним крстачама и по нама што смо изнијели живу главу без игдје ичега. Током самог напада погинуло је можда петеро. Остали су рањени или заробљени. Наш Живан је био тешко рањен у ногу, видјела га комшиница Раденка гдје сједи под једном јабуком и моли да га не остављају ондје живог. Ех, знамо да им је, ипак, жив допао у руке.

Прегорио у болу Петар прича готово равнодушно како је приликом обдукције остатака тијела извађених из гробнице у којој је био покопан и Живан, установљено да је на њима било трагова мучења. Вјерује у то чврсто.

- Па, Живан је осто жив, а послје вађења пола његове лобање је било смрскано од кундака или маља. Признали нам неки да су их мучили "моторком", да су им њоме сјекли тијело, комад по комад. А зашто, ја не знам. Питајте оног Насера Орића, или прије Џевада Малкића из Познаногића, који је и предводио усташе; они су

им били вође у свему, па ваљда и у мучењу заробљеника. А навраћао је Џевад код нас у Ратковиће, никада га нисмо испратили без кафе и ракије и без пријатељске приче, чак смо се некад и испомагали, кумовали једни другима...

"Српски агресор" је, дакле, у Ратковићима потучен до ногу: списак је освануо на крстачама у Факовићима 10. априла, када су ту покопани остаци погинули

Ранкић (1930), Ранко Ранкић (1934), Раденко Станојевић (1943), Живан Продановић (1967), Зора Продановић (старица, не зна јој се година рођења), Милован Павловић (1919), Драгомир Максимовић (1948), Обрен Божићевић (1931) и Видосава Ђурић (1933).

- Ми смо, у Ратковићима, по традицији грађевинци - прича Петар. Земље је толико мало да је може обрађивати и женско

Ратковића. Нема ниједне а да неко њен није покопан под низом крстача. Остали су прешли Дрину, и свој страх, тугу и немоћан бијес скрасили у Србији. Они су сада избјеглице. Били су Добринина и Петар у Србији од покоља до априла ове године. Имају тамо три кћери, три зета и седморо унучади. Код сваке кћери су били помало и одлазили од њих кад осјете да су на терету. Онда су ријешили да се врате на своје. Само, своје су одавно изгубили, па их је судбина довела овамо, у Факовиће, на дванаест километара од разорених Ратковића. За Факовиће их је, прије свега, везао синовљев гроб, гробови комшија и пријатеља. Одатле немају куда, нити желе да оду. Остаће, па шта буде. Шта год да се догоди, кости ће оставити крај Живановог гроба. Министарство им је помогло недавно да изграде кућу на Грабовачкој ријечи у близини Факовића. Начула је Добринина да је неко фотографисао ексхумацију и сахрану жртава масакра у Ратковићима, те да је на једној слици и она са Живановом главом, како нариче држећи је у наручју. Слику, каже, никад није видјела, а вољела би, јер је и то некаква успомена.

- Боли, пече, а' ваља се сјетити свега - каже док поправља мрамору. Ех, што и мене не стиглоше злотвори. А за главу, познала бих је између хиљаду. Да ја мог Живана не познам, куку мени. Па, им'о је два плава зуба у глави. Баш плава. Болест их је нека тако обојила. Тај зуб само да су ми показали, познала бих да је његов. Онда, и по одијелу сам га познала. Им'о је на себи некакве војничке панталоне, добио их од комшије Радета. Казао ми тада за њих: гле, како ми стоје, к'о да су кројене за мене. Џемпер сам познала, што сам му га ја саштрикала. Натруо, али познат. А најприје, срце га је моје познало, срце мајчино...

Петар клима главом и потврђује тако Добринине ријечи. Не говори ништа прибојавајући се, ваљда, да би неком неодмијереном рјечју, поново изазвао провалу суза и лелек, а неће и он да јој слама срце. - Само, толико смо се свикли на смрт, да нам је и умријети постало свеједно-каже Петар. - Што прије, то боље - одхукује Добринина.

Некажњени свирепи злочини

У Ратковићима, чисто српском селу са 338 становника, 21. јуна, 1992. године, десио се стравичан злочин. Насеље су напали бојовници Насера Орића, тада припадници Патриотске лиге и "Зелених беретки" и мржњом опијени мјештани сусједних села. Све куће су спаљене, а у некима и укућани. Не може се још сазнати тачан број убијених. Село је већ 18 година пусто.

Тијела су ексхумирана (свега 17), а обдукцију су 11. јула 1993. године обавили др Зоран Станковић, тада патолог на ВМА, и медицински техничар Момчило Вучковић.

- Поново ми се враћају све те слике. Ишли смо 10 километара од једне до друге разрушене и спаљене куће, вадили тијела у поодмаклој фази распадања, а друге налазили успут и поред рушевина. Неки лешеви су имали трагове животињских угриза.

ЖИВОТИЊСКИ УЈЕДИ

Ф-С-6: Продановић Живан, радник, рођен 1967. године у селу Ратковићи. Обдукција у селу Факовићи.

- Нађене су само кости људског поријекла - лобања, слабински и кичмени пршљен, три ребра, лијева лопатица, цјевасти дио обе лактице и десне жбице, карличне кости, оглодане бутне кости... - пише у обдукционом налазу који је потписао др Станковић. На костима су регистрована оштећења настала од животиња.

"српских четника". Њихова имена ваља објелоданити због домаће и свјетске јавности. То су: Десанка Станојевић рођена 1920. године, Радомир Максимовић (1944), Славко Петровић (1946), Никола Станојевић (1958), Десанка Павловић (1933), Новка Павловић (старица, не зна јој се година рођења), Новица Станојевић (1991), Љубо Гајић (1967), Станимир Станојевић (1949), Борка Милановић (1919), Винка Максимовић (1927), Милутин Ранкић (1943), Видо

чељаде, а таман тол'ко да не може да прехране породицу. Одувијек су мушке главе далеко од куће, по градилиштима гдје за њих има посла. Тако се догодило да када су нас усташе нападе, није било превише младића. А што се затекло, међу њима и нашег Живана, побили су. Једино нама сина јединца. Наша је несрећа зато већа. Име нам се затрло. И име села ће се, слутим, заборавити.

У Факовићима, Скланима и Братунцу уточиште је нашло петнаестак породица из

СРЕБРЕНИЧКЕ ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА

Људски скелет завршио у смећу!

Екхумираним костима из села Познаногића нема ни трага ни гласа, пошто их је наведено „неупућена“ чистачица из Дома здравља бацила у смеће! Још се није ушло у траг гдје су нестали екхумирани дијелови људског скелета који су нестали из сребреничког Дома здравља почетком јануара, а које је пронашла екипа Оперативног

тима за тражење несталих РС на челу са Слободаном Шкрбом у селу Познаногићима. Све претпоставке указују да су то кости једног убијеног Србина из села Ратковића. Кости су биле предате на чување сребреничком Дому здравља а по тврђњи одговорних једна од чистачица их је бацила у смеће, тврдећи да није знала шта се налази у видно

обљеженој кеси коју је оставила екипа оперативног тима. -Кости су највероватније од једне жртве која је заробљена и убијена приликом напада муслимана на село Ратковићи у јуну 1992. године. У том злочиначком пиру је учествовао и предходни начелник Абдурахман Малкић и све су индикације да је намјерно уклоњен један од битних доказа-

кажу у Општинској организацији породица погинулих и несталих у Сребреници, не кријући разочарење што се ништа озбиљно не предузима да се истражи овај несвакидашњи скандал који је разочарао српске породице које још од 1992. године траже своје најмилије.

П.Васовић

СУДБИНЕ

МАЈЧИНСКЕ РАНЕ НЕПРЕБОЛНЕ

Мира Живковић

Братунац, спомен-соба српских жртава, 800 имена и фотографија и још 400 у припреми. МИРА Живковић, док живи, не може пребољети сина Драгомира, студента шумарства. Убили су га војници Насера Орића, у љето 1992. године. - Ни да преболим, ни да опростим - каже Мира, заглавана у фотографију сина. - Данас су ми ране још теже. Питам се, има ли правде, док је Орић на слободи? Субота је, Срби кренули на своја гробља. Братунац и околина, а 3.500 гробова. Немјерљива туга, на овако малом простору. Недалеко су Поточари, поље зелених пирамида. На сваком име жртве "која је овде нашла смирај", 3.214 хумки у мезарју, да "трајно подсећају на јул 1995. године", када је према тврдњама Бошњака "од руке војске Ратка Младића страдало између 8.000 и 12.000

укопаних, а то никоме не пада на памет, можда бисмо тек тада дошли до правичних података, можда послје тога не би тако страшно оптуживали једни друге за злочине - каже нам Сретен Стајић. Мезарје, мраморни споменик, биљег жртвама. Овдје је уклесана порука, коју је, прије седам година "у име Бога милостивог, самилосног" изговорио реис ул улема Мустафа Цериф: "Нека туга постане нада. Нека освета буде правда. Нека мајчина суза буде молитва да се ником никада не понови Сребреница". А онда су одборници Скупштине општине Сребреница усвојили и ову декларацију: - Да осуда буде правда - каже нам Радомир Павловић, председник општине. Осуда или освета? Вријеме које је протекло

потврдило је - свако је остао у свом рову. - Овдје мало ко жали људе, мало ко саосјећа са гробовима - каже Винка Јојић. - Срби жале Србе, Бошњаци - Бошњаке. Овдје су исти ровови и борба као прије, само у другачијим околностима. А потребно је да се сви злочини осуде. О мјерама злочина, нека суд донесе стручњаци, а не лаици и не политиканти. Како до договора и помирења? Могу ли се Срби и Бошњаци договорити? Могу ли да нађу праву мјеру истине и суда? Могу ли да опросте једни другима? - И кад бисмо могли, сваког јула из Поточара стижу оне поруке: "Нека освета буде правда - каже Миловановић. - Да ли је то у духу договора и помирења? Полом, српско село на обали Дрине, недалеко од Сребренице. Кућа Симића уз саму ријеку, три читуље не блиједе. 15. маја 1992. године војници Насера Орића убили су Митра (30), Ненада (25) и Љубишу (18). Мајка Љубинка је недавно преминула у болу за синовима. - И овај ми син, несретник, полудио кад су му браћа убијена. Остало ми ово дијете и куд ћу без њега. А, знала бих куд. Дрина би знала. Мајке да су се питале, никад овог зла не би било. - Сад, гдје год кренем, они су ми пред очима. Свака мајка исто пати. Није важно којој нацији припада. Бол нема ни вјеру, ни нацију-говори Славка Матић мајка убијене двије кћери и супруга Радивоја. Могу ли мајке да опросте? - Кажу да је човјек велики колико може да опрости. Али, мене бол

за синовима не попушта - каже Славка. - О томе мислим увијек, а чини ми се, полујаећу. Срце

РЕПУБЛИКА СРПСКА ОСУДИЛА ЗЛОЧИН

Влада Републике Српске у јуну 2004. године осудила је злочине који су почињени у име српског народа. Формирана је тада и државна комисија, у којој су били и Бошњаци, а чији су рад надгледали представници међународне управе и суда у Хагу... - Нико не спори да је то био злочин - каже нам Милош Миловановић, председник Борачке организације Сребренице. - А, питам вас, када сте чули из Сарајева да је почињен злочин и над српским народом. Ко спомиње српске жртве, осим нас самих?

ми говори да издржим. И кад помислим зарашће рана, а она расте. Сваким даном - све више...

Перица Васовић

ЗЛОЧИНЦИ СА ГЛОЋАНСКОГ БРДА
УЖИВАЈУ НА СЛОБОДИ

ТУГА ЗВОРНИКА И ШЕКОВИЋА

Парастосом и полагањем вијенаца на спомен-чесму у мјесном гробљу у Каракају, те прислуживањем свијећа на Глоћанском брду код Зворника, обиљежена је седамнаестогодишњица страдања 126 бораца Војске Републике Српске и цивила које су 6. новембра 1992. године на Глоћанском брду поубијали припадници Армије БиХ. Припадници Армије БиХ 6. новембра поубијали су војнике из састава Зворничке и Шековачке бригаде Војске Републике Српске, од којих се још осам воде као нестали

-Најбоља илустрација за ову констатацију је да је сачињена спомен-књига у којој је наведено 38 српских породица са три и више погинулих бораца, али да ниједан случај још није процесуиран - рекао је Драган Милошевић предсједник општинске борачке организације. Према његовим ријечима, то довољно говори о раду Хашког трибунала, са чијом су праксом наставили и Тужилаштво и Суд БиХ.

- Једноставно, Срби су жртве протеклог рата, а породице убијених и несталих бораца изгубиле су повјерење у Тужлаштво БиХ и уопште у правду у БиХ- нагласио је Милошевић. Општи став бораца, породица погинулих и несталих бораца и цивила као и ратних војних инвалида је да су ови злочини над српским народом показали

да Република Српска мора да има своја тужилаштва и судове, јер још нико није одговарао за злочине над српским народом.

- Свједоци смо да сарајевски суд процесуира само Србе и понеког Хрвата за ратне злочине - рекао је Милошевић, наводећи да неће бити процесуирања Бошњака који су одговорни за ратне злочине све док странци постављају тужиоце и дају им огромне плате, Милошевић је рекао да је доказ за то и злочин на Глоћанском брду, од којег је прошло 17. година.

Он је упитао колико времена треба да прође да неко подигне бар једну оптужницу за ратне злочине на Глоћанском брду. Милошевић је рекао да је већина од 126 људи на Глоћанском брду било заробљено.

- Имам информацију да је ДНК анализом утврђено да су су два ексхумирана тијела из гробља Трновац у Тузли нестала на Глоћанском брду, али се та истина још не објављује - рекао је Милошевић и додао да се на том питању стално инсистира, али да одговора нема.

Он је навео да су ти људи заробљени живи на Глоћанском брду и одведени у Тузлу, гдје је извршена егзекуција. Милошевић је рекао да је, нажалост, имао ту

несрећу да буде један од првих људи који је послје овог злочина дошао на Глоћанско брдо и видио стравичан приказ - бодљикаву жицу у коју су људи везани и мучени, разбацане дијелове тијела и слично.

Спомен-чесму у Каракају урадила је породица Недић у знак сјећања на Миладина Недића, који је нестало на Глоћанском брду и води се као нестало.

Парастосу је присуствовала и Мила, кћерка Миладина Недића, која није била рођена када јој је отац нестало.

-Имамо информацију да је заробљен, али његово тијело још нисмо пронашли - рекао је Миленко Недић, Миладинов брат. На Глоћанском брду на мјесту страдања војника и цивила два пута је постављана спомен - плоча с натписом: "Овдје је убијено 126 бораца Војске Републике Српске", али су их оба пута непозната лица разбила.

Парастос на спомен-чесми у Каракају и стратишту на Глоћанском брду служио је мјесно свештенство, а вијенце су положили породице погинулих и заробљених бораца, представници општинске борачке организације и општине Зворник.

Перица Васовић

Глоћанско брдо - породице прислужују свијеће

ЛЕГЕНДА У СЈЕНЦИ ИДЕОЛОГИЈЕ

Легендарни вођа устанка у Источној Босни, лик из књиге доктора историје, ЗДРАВКА АНТОНИЋА »Устанак на Дрини«, неоправдано је остао у сјенци идеолошких српских подјела ... Умро је у Београду у 94. години живота (1892-1986), као непризнати вођа устанка коме није било стало до тога хоће ли Партија и када донијети одлуку (4. јула 1941. године) и под чијим (политичким вођством) ће народ да се брани од злих налета муслиманско-хрватских и њемачких србомрзачких хорди

Ма колико да смо до сада, овом и другим листовима, писали о бројним, из историје неоправдано изостављеним именима српскога рода свега тога ето никад довољно није, па и овај свијетли лик вође српскога народа, ПЕРЕ ЂУКАНОВИЋА, нека буде само дио истине о Србима, у ратовању и у историји.

Збуњујуће честе подјеле и расцјепи међу устаницима у граничним подручјима Источне Босне и Србије, подјеле српских устаника на четнике и партизане, све више су антифашистичку борбу српског народа против свих чувених и нечувених зала чињених од стране усташа, муслимана и Хрвата, усложњавале и отежавале, па и до братоубилачког рата водиле и доводиле!

Када је доктор историјских наука, ЗДРАВКО АНТОНИЋ, својевремено радио на необјављеном Дневнику Родољуба Чолаковића, сазнао је да је ПЕРО ЂУКАНОВИЋ, покретач и вођа устаничких Срба у подручју Сребренице, Братунаца, Зворника и Власенице, имао шта вриједно и историјски важно оставити историјски мотивисаним Ијудима (као

што је и сам Антонић), да се зна и да се памти истина о току и развоју оружане борбе српског народа у Подрињу. Драгоцијене дневничке записе Пера Ђукановића нудио је Родољубу Чолаковићу, неспорно уважаваном хроничару Другог свјетског рата. Добио је Чолаковић рукопис Пера Ђукановића 27. децембра 1971. године.

- Прочитао сам рукопис-сећање Пера Ђукановића, сељака из Доње Кравице код Братунаца, нашег ратног друга и личног пријатеља. Писао сам о њему у "Записима". Своја сећања Пера је написао поштено, без улепшавања ... Он је аутентично вођа сељачке устаничке масе, која се дигла против усташке страховладе - храбар и поштен патриота, без шовинистичких натруха... - новоди, између осталог Чолаковић Антонићу.

Извјесни аутор писма листу "Политика", Миодраг Максимовић 20. марта 1974. године, писао је Пери Ђукановићу да је помно читао његове (Перине) мемоаре, те да је одабрао неколико цјелина и доставио главном уреднику "Политике", Војиславу Ђурићу ... Вјероватно је Чолаковић учинио колико је

могао да Ђукановићеви записи буду доступни "Политици", ради објављивања. Али, свједоче неки писани трагови, жеље Ђукановића нису остварене иако је Чолаковићево мишљење ишло у прилог томе, но и са извијесном резервом (?) која је била и довољна да се одустане од објављивања, из простог разлога што је Пера Ђукановић, судбоносне 1948. године, остао досљедан и вјеран темељним принципима (...), уосталом какав је био и сам Чолаковић (пр.а.) Наравно, све Чолаковићево је било довољно речено када је рекао да сматра да би рукописе требало објавити, али не у тако тиражном листу као што је "Политика" ПЕРО ЂУКАНОВИЋ је рођен у селу Кравици, срез сребренички, 12. јула 1892. године, а умро је 20. јануара 1986. године. Бијаше угледни Србин Подриња и више и даље од тога, а солунски добровољац који је с мукама и ризиком живота избјегао служење војног рока у аустроугарској војсци, против Србије, те стигао на Солунски фронт. До избијања Другог свјетског рата припадао је сељачкој странци, Земљорадничкој странци,

борећи се свим својим бићем за права сељака. До почетка рата био је на челу (дугогодишњи председник Среског одбора) Удружења добровољаца Балканског и Првог свјетског рата. Нађен је списак са 45 добровољаца, само за подручје Кравица, што га је лично он сачинио. Многи од 45 добровољаца између два рата су помрли, живећи у биједи и неимаштини, а многи од њих, који су живи дочекали Други свјетски рат, доспјели су у злогласни усташки логор Јасеновац. Што је остало све је кренуло у устанак, да би многи од њих, старији и немоћни, убрзо изгинули у рату. Судбина је "хтјела" па је њихов одани председник, Пера Ђукановић, наставио свој крвави пут, не само свој, него пут бораца за слободу, против усташког злочина у ровитом и горовитом Подрињу.

Усташки притисак и зла крв против српског народа испољили су се у Бирчу и Подрињу уочи Видовдана, 28. јуна 1941. године, српског Видовдана, симбола српскога отпора побјешњелом исламу на Косову, 1389 године. Србе је неустрашиво водио и предводио смјели и одважни Пера Ђукановић и међу првима је он ухапшен од стране усташа и спроведен у жандармеријску касарну у Дрињачи. Подносио је и поднио све муке, да се, седам или осам дана потом, успио ослободити и вратити својима у Кравице, полазишту своје, те је у селу, са синовима, Павлом и Ђоком, бројним рођацима, комшијама и пријатељима, наставио организовани отпор народа Подриња. Пера је извршио окупљање људи одлучних да се боре свим средствима против све страшнијих нартаја удружених србомрзаца, муслимана, Хрвата и њемачких снага. У Кравици се огласило црквено звоно, "с вјером у Бога", 8. августа 1941. године, за одбрану вјере и слободе рода и народа. Десетине, водови и чете, Перини борци, кренули су одлучно у прве оружане акције, те су убрзо постигли и прве борбене успјехе. Нападнута су непријатељска бројна упоришта, да би 15. августа била ослобођена Дрињача, снагама око 1500 наоружаних и ненаоружаних устаника. Осим Дрињаче - убрзо враћене у руке непријатеља- устаници су ослободили Сребреницу и Братунац, па су опет, 24. августа 1941. године заузели Дрињачу, а од њемачких

снага заплијенили много шта - два пољска топа, седам митраљеца, неколико стотина пушака и огромне количине разног материјала и хране. Била је то једна од највећих акција вођених у Босни и Херцеговини, по начину вођења и постигнутим успјесима, што је морално и политички учврстило покрет отпора у Подрињу и битно позитивно утицало на даље борбе Срба, не само у том крају. Перо Ђукановић шири фронт, повезује се са устаницима у сусједној Србији, што је довело у тај дио ратишта и чувеног жандармеријског мајора из Србије, Јездимира Дангића, рођеног у Братунцу, а изасланика Драже Михајловића за Источну Босну. Имао је Перо повјерење у Дангића као познатог и школованог официра и повјерава му команду над устаницима у Дрињачи. Али, нешто са Дангићем није ишло како се Перо надао, јер је Дангић убрзо поклекнуо пред јачим непријатељским ударима (!) од Зворника и - напустио је Дрињачу, те пребјегао у Србију (!) Наравно, било је то врло пресудно за касније све односе Ђукановића и Дангића. Перо Ђукановић је и поред свега тога, кренуо даље - ослободили су Сребреницу, Братунац и Дрињачу, те низ других упоришта, раније су били ослобођени Шековићи, Милићи, Хан-Пијесак и Власеница, од стране тамошњих устаника... Крајем септембра у Дрињачу су стигли Светозар Вукмановић Темпо и Родољуб Чолаковић, већ угледни војни и политички актери устанка, повјериоци Главног штаба НОВЈ за БиХ. Са њима су стигле и идеје да се преговара са четницима и то је ишло доста тешко. Почели су преговори у Дрињачи, те у Милићима и Власеници. Перо се суочава са различитим схватањем даље борбе, за очување јединства редова отпора "његових" устаника, а долази у сукоб у вези с тим са неким од четничких официра, па и са Вукмановићем и Чолаковићем.

Примјетно је да се Перо Ђукановић понашао доста локално, бранећи уске интересе свога народа, али никако из каквих личних побуда. Зато је Перо постао и врло омиљен у својем крају и "својем" народу је омогућавало да успјешно води устанак. Одбацити тако угледног и врло маркантног човјека мало коме је падало на ум, што га је очувало у даљем току устанка. Дангић је, преко

Драже Михајловића, испословао да Ђукановића (чак) прогласе и за четничког војводу, с именом "Војвода од Лудмера", јер се тако звао његов крај... На преговорима у Дрињачи, 1. октобра 1941. године, формиран је заједнички штаб - Команда босанских војних и партизанских одреда и - Ђукановић је један од шест потписника тога споразума и то - на четничкој страни (!) Наравно, као и многи други покушаји споразумјевања четника и партизана, овај споразум није давао очекиване резултате. Партизанско-четнички односи у Источној Босни су се све више заоштравали. Заправо сви ти споразуми и преговори и нису били искрени, нису били ништа друго до пука рефлексија раније склапаних споразума између Тита и Драже Михајловића, у Србији, у Брајићима и Струганику. На партизанско-четничкој конференцији у Власеници, 16. новембра 1941 године, сукоби су ескалирали до распада Команде босанских војних и партизанских одреда. Сукоби до крвопролића, до братоубилаштва, ређали су се широм Источне Босне, а, у свему је била идеологија у питању, јер чисто ослободилачки карактер ратовања, конципиран планом и програмом КПЈ, све се више развијао у социјалну револуцију, социјалистичку револуцију, до које није ни случајно било стало многим актерима ратовања, прије свега четничком ослободилачком покрету ...

Овај дјелимични осврт на ток устанка у Источној Босни и на много шта непризнатог искреним ратницима, какав је био и Перо Ђукановић, са обадва своја сина и са многим својим устаницима из Источне Босне, свједочи о малим сличностима вођења устанка и, с друге стране о великим, суштинским различитостима у приступу и односима према циљевима вођења рата, од чисто ослободилачког до идеолошки дијаметрално различитог, па ето и до крвавих сукоба. Лик великог борца за слободу и за народ свој, српски народ, лик Пера Ђукановића је само једна од многих истина о историјски занемареним и непризнатим борцима Србима, па је и обимна књига др. Здравка Антонића "Устанак на Дрини", као, уосталом, и овај новинарски чланак, прилог за нову историју истине, истине о Србима.

Митар Пејић

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ ГОДИШЊИЦА ПОКОЉА У ДРАКУЛИЋУ

У храму Светог великомученика Георгија у Дракулићу код Бањалуке 7. фебруара су служени заупокојена литургија и парастос у знак сјећања на више од 2. 300 Срба, које су на овај дан 1942. године побиле усташе Анте Павелића у Дракулићу, Шарговцу, Мотикама и руднику Раковац код Бањалуке

Парох дракулићки протојер-ставрофор Остоја Вуковић рекао је да су се кроз историју десили многи тужни догађаји које православна црква обиљежава, међу којим је и овај, који се из године и годину, па и данас молитвено обиљежава у знак сјећања на страдалнике.

- Сјећамо се данас наших правосланик страдалника који су мучки у овим селима настрадали, на необјашњиво непримјерен начин за људски род, у сред мркле ноћи од злочинаца наоружаним сјекирама, вилама, ножевима - рекао је Вуковић обраћајући се вјерницима и потомцима жртава.

Он је подсетио да су злочинци ушли у српске куће и побили све - од новорођенчета до старца, не остављајући никога међу живима.

- То страдање свједок је зла и страдања у људској историји и зато треба да буде опомена. Треба да се приведу правди они који су криви, али важно је да сви ми будемо у молитви и праштању - поручио је парох Вуковић. Он је истакао да су Срби увијек бранили свој народ и част због вјере и да ће тако увијек и чинити, уз "молитву Богу, који је једини правда и истина".

У знак сјећања на покољ мјештана ових села сваке

прве недеље у фебруару служи се заупокојена литургија и парастос невиним жртвама Дракулића, Шарговца, Мотика и рудника Раковац. У овим селима 7. фебруара 1942. године Павелићеве усташе из такозваног "Тјелесног здруга", уз помоћ бањалучких усташа, побиле су, без иједног испалењеног метка - сјекирама, ножевима и крампомива, више од 2. 300 Срба међу којима је било и 551 дијете.

Покољ је организовао усташки стожерник за "Хрватску крајину" Виктор Гутић, а предводио га је и у њему активно учествовао жупник бањалучког самостана Петрићевац фра Мирослав Мајсторовић Филиповић звани "фра сотона".

Боро Брковић из Мотика, чијих је осморо чланова породице на кућном прагу побијено 7. фебруара, присијећа да се је преживио захваљујући томе што је, са једним братом био сакривен иза врата штале, али да су му друга два брата, заједно са родитељима и родином убијена.

- Чуо сам брата како јауче и побјегао сам на таван у штале, док усташе нису отишле. Када сам се вратио сви у кући су били побијени. Мајка је давала знаке живота, али је умрла - сјећа се Брковић кроз сузе.

Десет милиона за запошљавање бораца

Акција хапшења вехабија у селу Горња Маоча била је површина и њен циљ није био откривање и хапшење најопаснијих вехабија, већ само "мазање очију јавности", закључило је Председништво БОРС-а на сједници одржаној у Бањој Луци почетком фебруара. Након што су чланови Председништва изнијели своја сазнања о постојању вехабија и њиховим активностима широм РС, што је посебно изражено на истоку Српске, закључено је да је опасност која пријети Републици од вехабија много већа него што је то представљено у јавности

Зато је Председништво упутило писмо институцијама Републике Српске у којем је упозорило на проблем безбједносне ситуације у Републици са захтјевом да институције истраже све ове наводе, те да тужилаштва и судови казне све који угрожавају безбједност грађана. Важно питање о којем се на Председништву расправљало било је и samozapošljavanje демобилисаних бораца. Наиме, Борачка организација је љетос постигла договор са Владом РС да се покрену пројекти за samozapošljavanje демобилисаних бораца и Председништво је добило

информацију да ће се ускоро кренути са њиховом реализацијом. О овом пројекту говорио је и помоћник министра рада и борачко-инвалидске заштите Радомир Граонић. На недавно одржаном састанку о овом питању, којем је присуствовао и председник БОРС-а Пантелија Ђургуз, Министарство финансија је потврдило да су за реализацију програма samozapošljavanja демобилисаних бораца обезбјеђена средства у висини од десет милиона марака, и да ће током марта бити дефинисани критеријуми за њихову подјелу. Пласман ових средстава би ишао преко Инвестиционо-развојне

банке, и за ове потребе би се направила посебна кредитна линија. Оно што ће свакако бити услов је то да борац мора бити регистрован као пољопривредни произвођач или лице које се бави самосталном занатском или услужном дјелатношћу. То ће бити повољна средства, јер ће бити одређен велики рок отплате и најмања могућа камата коју ИРБ може дати. Борачка организација ће правити тријажу, односно биће гарант да ће средства отићи у праве руке, односно људима и борцима који ће та средства намјенски корисити. Реализација овог програма могла би почети током марта. Расправљајући о стамбеном збрињавању борачких категорија, Председништво је упозорило на чињеницу да Уредба о стамбеном збрињавању није квалитетно урађена и да због тога постоје бројни проблеми. На примјер, у одређеним општинама РС станове прво добију све породице погинулих, чак и даљи рођаци

погинулог борца уколико није имао своју породицу, па тек онда на ред долазе ратни инвалиди. То јесте по закону, али је и неправедно, па због тога, оцијенило је Председништво, треба мијењати Уредбу, а у одређеним општинама убрзати завршетак радова јер се неоправдано и безразложно касни са завршетком послова. Представници надлежног министарства су најавили да се мора извршити ревизија корисника стамбених јединица и да ће се формирати централна ревизиона грађевинска комисија која ће сагледати све ове проблеме и уклонити их. Председништво је усвојило и оперативни план рада за 2010. годину, приједлог Календара за обиљежавање значајних догађаја у 2010 години, као и Одлуку о лицима којима ће бити додијељена признања поводом обиљежавања Дана бораца одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске.

Т. М.

ИЗ РАДА СКУПШТИНЕ БОРАЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

РАСПИСАНИ ИЗБОРИ

Одлуком Скупштине Борачке организације Републике Српске, одржане 10. децембра 2009. године, расписани су нови избори у БОРС-у који ће бити provedени на свим нивоима организовања у БОРС-у, а трајаће до 30. јуна 2010. године. Скупштина бира 141 члана, у Председништво ће бити изабрано 19 а у одборе породица погинулих и ратних војних инвалида по 15 чланова

Овом одлуком практично су започели избори за нове представнике у мјесним борачким организацијама, борачким организацијама у предузећима и установама, општинским и Градској борачкој организацији Бања Лука. Као и до сада, бирају се нови чланови Скупштине - укупно њих 141, затим чланови Председништва - укупно 19, те кандидати за чланове Одбора породица заробљених и погинулих бораца и Одбора РВИ.

Избори се проводе у складу са Статутом БОРС-а, Статутом градске/општинске борачке организације и одлуком о провођењу избора у општинским, односно градској борачкој организацији. Одлука о расписивању и провођењу избора у БОРС-у достављена је свим поменутих борачким организацијама - укупно на 68 адреса, а избори ће бити обављени у складу са чланом 6. поменуте одлуке којим је одређен

начин бирања представника у поменуте органе. Тако ће највише представника у Скупштини имати Градска организација из Бање Луке, укупно шест, ОБО Приједор ће у Скупштину бирати четири представника, Требиње, Прњавор, Зворник и Добој даће три а сви остали по два представника, с тим што ће Борачка организација Жељезница РС, Пошта РС, Телекома РС те Отаџбинског и Равногорског покрета РС дати по једног представника. Чланови Председништва се бирају по изборним јединицама с тим што ће два представника по положају бити бирања испред Одбора ППБ те два испред Одбора РВИ. У свим осталим јединицама бираће се један члан Председништва, изузев Бање Луке која ће бирати три, те изборних јединица Бијељине, Приједора и Мркоњић Града које ће бирати по два представника. На исти начин, биће изабрани и нови чланови Одбора ППБ и Одбора РВИ с тим што у изборној јединици регије Мркоњић неће бити два већ

само један кандидат. Борачка организација РС позива све борачке организације да у својим срединама предложе најбоље, најчеститије и најквалитетније кадрове из реда бораца, РВИ и породица погинулих бораца и очекује да ће на списку предложених, више него до сада, бити истинских бораца и команданата ратних јединица. У БОРС-у очекују да ће бити испоштовани утврђени рокови за провођење избора и да ће избори протећи у фер и центалментској атмосфери. Разумије се, очекивања су да ће предложени кандидати достојно репрезентовати своје средине и Борачку организацију у целини како би још више афирмисали и унаприједили рад БОРС-а, а самим тим још упорније и квалитетније се борили за остваривање права свих борачких категорија у складу са законом и Статутом, односно важећим одлукама и закључцима Председништва и Скупштине БОРС-а.

ОДБОР ПОРОДИЦА ПОГИНУЛИХ БОРАЦА

Уредба “дозволила” злоупотребе

Чланови Одбора породица погинулих бораца, на сједници у Бањој Луци, указали су на проблеме у стамбеном збрињавању ове категорије и нагласили да је неопходно хитно измијенити Уредбу о стамбеном збрињавању

- Проблем је што се овом уредбом људима избјеглим из ФБиХ омогућава да добију стан у Српској, ако се изјасне да се неће враћати у Федерацију. Ти људи, према садашњој уредби, имају предност при стамбеном збрињавању у односу на породице које живе у РС, и које никад нису живјели у Федерацији, јер на ранг листама за стамбено збрињавање добијају 50 бодова више. Они то често злоупотребљавају. Своје куће и станове у Федерацији продају или изнајмљују, а овдје добију стан прије него, на примјер, мајка погинулог борца, која је стара, болесна и као подстанар живи у муслиманској кући - нагласио је Јован Делић, члан Одбора из Билеће.

Говора је било и о ревизији учешћа у рату, гдје је речено да је БОРС-у добио незахвалну улога

када му је дата могућност да даје мишљења у поступку ревизије. БОРС, као невладина организација, не може ефикасно долазити до свих информација неопходних за давање мишљења у поступку ревизије. О ревизији су говорили представници Министарства рада и борачко-инвалидске заштите Љиља Бошњак и Душко Милуновић. Они су појаснили да она није завршена прошлогодишњим обиласком свих општина Републике, него да је ревизија сталан процес који је прошле године само убрзан. Речено је и то да ће се тек ове године видјети прави резултати. Одбор је усвојио план рада за 2010. годину у коме је наглашено да ће приоритет бити активно учешће одбора у остваривању права које породицама погинулих бораца гарантује закон.

Т. М.

ОДБОР РАТНИХ ВОЈНИХ ИНВАЛИДА

Ревизија под лупом

Одбор ратних војних инвалида затражио је на сједници одржаној почетком фебруара у Бањој Луци да им надлежно министарство до сљедеће сједнице у писаној форми достави информацију о ревизији права по основу учешћа у рату, спроведеној лани у свим општинама Српске, како би Одбор сагледао њене резултате. Задужена је стручна служба БОРС-а да за потребе овог одбора сачини анализу права која уживају РВИ у РС да би могли направити поређење са правима које ове категорије остварују у окружењу

У расправи о измјенама закона о пензијско - инвалидском осигурању наглашено је да БОРС није учествовао у измјенама закона а да сада борци, којима су измјенама одузета одређена права, откривљују БОРС. О проблемима насталим измјенама поменутог закона говорио је и Жарко Радовановић, члан Одбора РВИ из Невесиња.

- Био сам и у филијали Фонда ПИО у Невесињу и Требињу, и видио да они имају много проблема са обрачуном пензија. Велики је проблем неусаглашеност више закона који се односе на област пензијско-инвалидског осигурања и због тога многи закони долазе у колизију једни са другима. Обични људи, па чак и правници, често се не сналазе у свим овим

измјенама. Можда је најбоље рјешење да се овим законима позабави Законодавни одбор Народне скупштине РС - рекао је Радовановић.

У оперативном плану Одбора РВИ наглашено је да ће приоритети рада у 2010. години бити активно учешће одбора у остваривању права која инвалидима даје закон. План подразумијева наставак стамбеног збрињавања РВИ, ревизије околности страдања у рату, а оперативним планом је предвиђена и анализа рада првостепених и другостепених љекарских комисија. Одбор је донио и одлуку да се у оквиру одбора оснује секција најтежих ратних инвалида под називом “Колица”.

Т. М.

ПИСМО ИНСТИТУЦИЈАМА СРБИЈЕ

НЕ УСВАЈАЈТЕ РЕЗОЛУЦИЈУ!

Поштовани, Борачка организација Републике Српске је невладина организација која окупља ветеране Војске Републике Српске, борце који су у одбрамбено - отаџбинском рату од 1992. до 1995. бранили и одбранили Републику Српску. Као најмасовнија невладина организација у Републици Српској и као њени директни ствараоци осјећамо потребу и обавезу да Вам се обратимо због покретања иницијативе за усвајање резолуције о Сребреници у Народној скупштини Републике Србије. Ми, као директни учесници протеклог рата у БиХ најбоље знамо праву истину о рату и свему што се дешавало у њему. Знамо и праву истину о Сребреници. Она није онаква каква је широј јавности приказана. Истина је да су тамо појединци починили масовни злочин, који Борачка организација осуђује и тражи да сви они одговарају, али злочин није ни приближних размјера као што то Бошњаци покушавају представити, а поготово је непримјерен термин геноцид, јер то није ни по дефиницији ни по постојању намјера. Ријеч је о покушају ко зна које по реду манипулације властитим жртвама. Истина је, међутим да се прије 11. јула 1995. године десио злочин размјера геноцида који је непрекидно трајао од 1992. до 1995. године. У том времену су снаге босанских муслимана под командом Насера Орића убили 3600 Срба из Сребренице, Братунца и других села и насеља у Подрињу. Стога вас молимо и упозоравамо да планирану резолуцију не усвојите, јер би она била додатно искривљавање истине о протеклом трагичном сукобу у БиХ, а истовремено би и озбиљно штетила Републици Српској. Наводимо вам разлоге због којих сматрамо да планирану резолуцију не треба усвојити.

1. Узимајући у обзир свеукупност догађаја на простору бивше Југославије од 1991. до 1995. године сматрамо да је непримјерено издавати само неке догађаје и о њима доносити скупштинска акта занемарујући све остале догађаје. Доношење резолуције само о трагедији у Сребреници током јула 1995. године ставља хиљаде других (српских) жртва у други план, а фаворизује само бошњачке жртве.

2. Непримјерено је доносити коначан суд о догађајима чије истраживање и процесуирање

још није завршено и које је на више начина протеклих година онемогућавано и спречавано од стране најмоћнијих институција и појединаца у БиХ и међународној заједници укључујући и неколицину високих представника за БиХ, попут Педија Ешдауна. Зато би свако одређивање Парламента Србије према догађајима у Сребреници значило прејудуцирање коначне истине и обезвриједило би свака даљња истраживања и напоре да се дође до истине.

3. Непримјерено је да се посланици српског парламента „уцјењују“ да у име „виших интереса“ прихвате нешто с чиме су у души не слажу. Ако су свјесни одговорности према сопственом народу, правди и истини а прихвате да учествују у наметнутом чину, суочиће се осудом будућих генерација које ће исплатити због непромишљености, кукавичлука и неодговорности српских парламентарца.

4. Доношење резолуције угрожава постојање Републике Српске, јер отвара простор Бошњацима за нове нападе и негирање Републике Српске коју стално зову “геноцидном творевином”.

5. Уосталом да су злочини и правда мјерљиви и да нису усмјерени и дириговани до сада би било много резолуција којима се осуђују злочини почињени на Блиском Истоку, Ираку, Авганистану и Пакистану. Зашто су онда само Србија и Срби одабрани да се посипају пепелом и зашто свјетски душебрижници новог Вилјама Бранта не потраже на неком другом мјесту гдје за извињавање и те како има потребе.

Стога, позивамо највише законодавне и извршне органе Србије да одбаци ову иницијативу без обзира од кога она долазила и без обзира на евентуалне уступке који се тиме некоме нуде, јер би последице које може произвести евентуална резолуција биле трагичне не само за Републику Српску, већ и за српски народ у цјелини. Предлажемо да уместо резолуције о Сребреници Скупштина Србије покрене иницијативу о усвајању декларације о осуди свих злочина у протеклом рату на подручју бивше Југославије а да истовремено донесе декларацију о стогодишњем миру, коју би поред парламента Републике Србије ратификовали и парламенти осталих земаља бивше Југославије као и Савјет Европе.

СЛАВКО ЈОВИЧИЋ, ПОСЛАНИК У ПРЕДСТАВНИЧКОМ ДОМУ ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БИХ

Силос-велико мучилиште за Србе

Славко Јовичић, посланик у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ, који је и сам био затворен у муслиманском логору Силос током цијелог рата у БиХ, истиче да у транскриптима са 247 сједнице ратног предсједништва БиХ из априла 1994. Алија Изетбеговић под тачком 7. говори да је Силос “концентрациони логор”. Концентрациони логор Силос, у коме су били затварани Срби цивили и 11 припадника ЈНА, најдуговјечнији је лорог те врсте у БиХ - распуштен је неколико мјесеци после потписивања Дејтона, 27. јануара 1996. године!?

- У том логору, потврдили су стручњаци на основу исказа свједока, на 167 начина мучени су логораша. Кад кажем логораша, желим да кажем да је осим 11 војника који су били резервни војници, и ухапшени су на линији у Хаџићима, остали били цивилна лица - напомиње Јовичић. Кроз логор Силос, који је отворен 11. маја 1992. године, према Јовичићевим сазнањима и евиденцији, прошло је више од 600 српских цивила, углавном са подручја Пазарића и Тарчина. Он описује Силос као “бетонски скелет који је направљен 1953. године по руском моделу који је предвиђен намјенски за складиштење житарица.

- У том логору били су углавном мушкарци од 14 до 90 година, а било је затворено и 11 жена. Чак је била затворена и жена у шестом мјесецу трудноће - каже Јовичић.

Логор Силос формирала је прво 9. брдска бригада тзв. Армије БиХ, која је била на подручју Тарчина, и муслиманске полицијске снаге. При самом крају рата надлежност над логором имала је 14. дивизија чији је командат био Заим Имамовић, који је погинуо у сукобу са српском војском.

- Наиме, муслиманска војска тада је имала план по коме је 20.000 војника сарајевског корпулуса, мостарског (четвртог) корпулуса и зеничког корпулуса требало да изврши, како је наведено, “деблокаду Сарајева”, односно да потпуно уништи преостали живаљ са подручја општина Хаџићи, Вогошћа, Илијаш и Илиџа и Трново

- објашњава Јовичић.

Јовичић је написао књигу о том логору и препричао оно што је сам видио. Према његовим сазнањима, 24 српска логораша су убијена - усљед тортура и физичког свакодневног злостављања и пребијања, мучења и глади.

- За прва 63 дана, а ја сам затворен 26. маја 1992. године, смршао сам 43 килограма. А имао сам 78 када су ме увели у логор. Тако сам 8. августа имао свега 34 килограма. Да није било коже - кости би се саме растављале - прича Јовичић.

Затвореници су мјерили тежину на вагама које су служиле за вагање жита. Хигијенски услови у Силосу били су невјероватно лоши. Тек након шест мјесеци пружена је могућност да се логораша купају - и то водом која је директно долазила из цијеви, а зна се како је вода хладна - као на Бјелашници!

- Храна је посебна прича. Сваки дан смо добијали по пет кашика неке текућине и по дванаестину или петнаестину хљеба који није био предвиђен нити је задовољавао било какве норме него га је био 300 или 400 грама, тако да се кроз њега могло видјети - свједочи Јовичић и додаје: - Сви су доведени у оскудној одјећи - одијелу или пиџами, како су већ нађени у кући или на њиви. Више од осам мјесеци спавали смо на бетону на коме није било ни картона. Тек 2. новембра дошли су људи из Црвеног крста, донијели су храну да преживимо и гардеробу, али су нам већину тога

на Пољопривредном институту и добру према Илиџи. Затим уз саму аеродромску писту радили смо све трансхеје.

Тек касније ћемо сазнати за фамозни тунел како га данас муслимани зову “тунел спаса”. То је био тунел српског страдања, јер је, према мојим сазнањима и евиденцији, око 50 логораша ту убијено, од чега шест из Силоса, а остали су сви били цивили из Храснице...

Дакле, напомиње Јовичић, Силос, посљедњи концентрациони логор током грађанског рата у БиХ, затворен је (коинциденција или не - нека историчари

Славко Јовичић - Славј:Тортуре у Силосу оставиле бројне посљедице

покрали муслиманских стражари и муслиманске власти.

Он истиче да 1993. године из Силоса почињу прва одвођења на прве борбене линије у Храсницу. Прва екипа је отишла 29. јануара.

- У другој екипи од 30 логораша био сам и ја и провео сам такође у злогласном логору у Храсници 198 дана од 15. априла 1993. године до 30. октобра исте године. Копали смо све могуће траншеје, бункере, прилазне ровове, правили смо утврђења, даноноћно смо били на првим одбрамбеним линијама муслиманске војске према фирми - бившем гиганту “Фамосу”, затим

утврђују) на исти дан када је у Другом свјетском рату затворен и злогласни фашистички логор Аушвиц.

- Постоје транскрипти, до којих сам касније дошао радећи професионално у Предсједништву БиХ (начин на који сам дошао до тих докумената није битан), али оно што је важно - документација о Силосу је била предата тужиоцу Хашког трибунала Карли дел Понте - истиче он.

- Бранислав Дукић, као предсједник логораша, ја као потпредсједник, и покојни Саво Ивановић предали смо сву ту

Силос - "најдуговјечнији" логор у БиХ

документацију. Предали смо 13 огромних фасцикли у Бањалуци, али смо на позив Дел Понтеове то предали и у Хагу. Потпуно је јасно да је Карла дел Понте, што сам ја касније директно сазнао и рекао јој у очи, монструм и да је имала само један задатак: да сатанизује Србе у претходном рату и да не подигне ни једну оптужницу против људи који су починили стравичне злочине над српским цивилима, што се касније, нажалост, показало као тачно - наводи Јовичић.

Он истиче да ратни злочини не застаријевају, али да је проблем бивших логораша то што су многи логораша од стравичних тортура по логорима преминули.

- Према мојим сазнањима, од преживјелих - 70 логораша је умрло у међувремену. Дакле, и кад дођу ти процеси, ако икада дођу, неће имати ко свједочити на суду - сматра Јовичић.

Он истиче да неки не желе да процесуирају евидентне злочине за које постоје докази.

- Ја сам их навео у књизи и свједочићу на суду да сам сретао у логору начелника безбједности првог сарајевског корпуса Неџада Ајнагића, који је улазио у сваку ћелију. Сретао сам команданта Првог сарајевског корпуса генерала Вахида Каравелића, који нас је тјерао да радимо даноноћно на изградњи хелидрома одакле је Алија Изетбеговић путовао по свијету. Направили смо зграду 14. муслиманске дивизије само десетак метара од Силоса, и то од украденог српског материјала, у зимском времену када, не да нисмо имали топле гардеробе, него већ смо били обучени као да је лето. Просто је невјероватно да је ико успио да преживи такве тортуре у Силосу - истиче Јовичић.

Многи затвореници који су преживјели, након стравичних мучења и тортура имају тешке здравствене посљедице. Јовичић је, како каже, имао срећу да је преје три године на ВМА био 20 дана и да се изборио да преживи.

- Данас имам безброј проблема - без десног сам бубрега, поломљених ребара, не могу на ногама да стојим. Све су то посљедице мучења и даноноћног рада на борбеним линијама у "живом штиту", гдје су нас муслимански војници истурали да на отвореном копамо и да за њих освајамо линије - то се десило у Храсници и Бутмиру гдје смо за муслиманску војску освојили више од четири километра територије, јер је српска војска видјела да ми копамо и повлачили су се, тако да је у једном моменту линија разграничења била на 30 метара - сјећа се Јовичић. Он објашњава да су затвореници злоупотребљавани у првим борбеним штитовима "везани сајлама и тјерани да раде даноноћно најтеже физичке радове".

- Оно што желим да нагласим - само код Основне школе "Алекса Шантић" у Храсници изабројао сам 126 "мотки", а само на некима је писало - НН. То је било гробље специјално отворено за Србе" - истиче Јовичић.

Српски логораша по ноћи су врло плитко закопавали убијене. Када је Славко Јовичић 1997. године отишао тамо да види постоји ли још то гробље - затекао је ледину.

- Неко је, односно муслиманске власти, свјесно извршио ексхумације и дан данас се не зна гдје се налазе ти људи који су тада били сахрањени, као и ко је извршио премјештање и измјештање гробница, ни гдје се налазе кости тих људи. Нажалост, нисам успио да дођем до података, јер друга страна неће да призна да један једини Србин било гдје био затворен и настрадао - прича Јовичић и закључује: - Неки су имали срећу да буду размјештени у приватним размјенама, јер су тада људи продавани. Ко је имао паре успио је да свог ближњег купи...

Перица Васовић

ОБИЉЕЖЕНА ТРИНАЕСТОГОДИШЊИЦА
ФОРМИРАЊА ПЕТОГ КОРПУСА ВРС

СРПСКА КРВЉУ ПЛАЋЕНА

Служењем парастоса за погинуле борце Војске Републике Српске и полагањем цвијећа на спомен - крст на Војничком спомен-гробљу Мали зејтинлик на Сокоцу, 30. јануара је обиљежено 13 година од формирања Петог корпуса ВРС. Парастосу, који је служен у манастиру Светог великомученика Георгија на Равној Романији, присуствовали су, између осталих, Раде Ристовић, министар рада и борачко-инвалидске заштите Српске, Михајло Парађина, председник Предсједништва Борачке организације РС, породице погинулих бораца и други гости

Подсјетивши да су Пети корпус ВРС чинили славни сарајевско-романијски, дрински и херцеговачки корпуси који су овековјечили отаџбински рат на овим просторима Српске, Ристовић је нагласио да је Република Српска светиња и да је изнад свих политичких опција.

- Данас славимо и одајемо помен свима који су погинули на просторима источног дијела Републике Српске. Влада РС формирала одбор за обиљежавање оваких и сличних датума и интензивно помаже породицама погинулих бораца, који су су за Републику Српску дали оно највриједније што су имали - живот - нагласио је Ристовић.

Овакви и слични датуми, додао је он, биће обиљежавани и у наредном периоду, а Влада РС ће финансијски помоћи да се овакви датуми никада не забораве. У име команде Трећег пјешадијског РС пука бригадир Рајко Кнежевић рекао је да овај пук његује традиције ВРС, али и да је то велика обавеза, јер, како је нагласио, "треба наслиједити велику и часну ВРС и сачувати њене традиције".

- Захваљујући мудрости, одлучности и храбрости најчаснијих синова Војске РС, крајем 20. вијека спријечен је трећи планирани геноцид над српским народом. РС је плаћена крвљу више од 30. 000 припадника ВРС и цивилних жртава, али је она историјска тековина и одраз жеље и воље српског народа у БиХ - истакао је Михајло Парађина и подсјетио да је више од 500. 000 Срба протјерано са својих вјековних огњишта, да је 38. 000 дјеце остало без родитеља, да је неколико хиљада родитеља изгубило дјецу, а више

од 1. 900 српских насеља етнички очишћено и попаљено. На унутрашњим зидовима манастира Светог великомученика Георгија на Равној Романији, умјесто фресака, уписана су имена 4. 000 бораца са простора сарајевско - романијске регије погинулих у протеклом одбрамбено-отаџбинског рата.

Вијенце су положили и делегације Министарства рада и борачко-инвалидске заштите РС, Борачке организације РС, Савеза логораша РС, Организације породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила РС и Трећег пјешадијског РС пука.

Вијенце су положили и делегација Борачке организације Града Источно Сарајево, Црвеног крста РС, општина Соколац, Пале, Источна Илиџа и Хан Пијесак, као и општинске организације породица погинулих и заробљених бораца и несталих цивила општине Соколац. Пети корпус, као мирнодопска формација ВРС, формиран је 31. јануара 1997. године указом председника Републике Српске.

Г. К. - П.В

ГНУСНЕ ЛАЖИ ВОЈИСЛАВА ДАБИЋА

Пред Хашким трибуналом у поступку против Војислава Шешеља, као свједок Тужилаштва, недавно је свједочио Војислав Дабић 27. и 28. јануара 2010. године. У исказима које су пренијеле све медијске куће у Републици Српској, свједок Војислав Дабић изнио је големе неистине и лажи на рачун невесињског народа, Невесињске бригаде, Одред "Карађорђе", Борачке бригаде и припадника ове јединице. С поносом истичемо да је Невесињска бригада и њени борци прва у Републици Српској одликована Орденом Немањића за заслуге у рату за заштиту народа, који је то кроз буне и устанке увијек часно чинио.

Истине ради, Одред "Карађорђе", кога помиње свједок Тужилаштва Војислав Дабић, формиран је у вријеме када ни војне ни безбједносне снаге у БиХ нису хтјеле да заштите све конститутивне народе и остале. Одред је формиран када се видјело да ће доћи до мајоризације - прегласавања, како је то чињено вијековима и што се показало и у посљедња два рата. Одред под вођством часног човјека Арсена Граховца је дјеловао до доласка Ужичког корпуса и до успостављања ратних јединица под командом Оружаних снага СФРЈ и касније оружаних снага Републике Српске.

Ово говори да изјаве свједока Тужилаштва Војислава Дабића, а које се односе на тобожња злодјела Одред "Карађорђе" и његовог команданта покојног Арсена Граховца су неутемељена, лажна и уперена против свијетле

Рајко Кузмановић, председник Српске, одликовао Невесиње Орденом заставе Републике Српске са сребрним вијенцима

традиције Невесиња и његовог народа. Треба да се зна да је Невесиње показало сву своју братску љубав и одређене у априлу и мају 1992. године када је примило више од 25.000 Срба, који су од Неума до Сарајева под егзодусом и фашистичким прогомом протјерани са вјековних огњишта, немогавши да заштите ни голе животе, а камоли имовину о којој тада нико није ни мислио. Зашто се не говори о логорима Ђеловина, Дретељ, Силосу и другим стратиштима недужног српског народа?

Борци и народ Невесиња, у двије бригаде, Невесињској и Борачкој, бранили су и одбранили линију фронта

дужу од 130 километара, од Стоца до Коњица, у четири године ратовања, свијетла образа, свијетлим оружјем и дали велики жртву - преко 600 погинулих и преко 3.000 рањених бораца, те тиме дали немјерљив допринос нашој држави Републици Српској.

Не могу, нити смију ничије зле мисли, неистине и лажи да затамне величину, људскост и достојанство невесињског човјека и његове свијетле вјере, културе и традиције. Борачка организација Невесиње се оградају од свих оних, а за које се докаже, група и појединаца, ако су починили неко кривично дјело или злодјело и даје подршку да одговарају пред Богом, народом и законом.

Још једном најоштрије осуђујемо све оне који неаргументовано, по систему рекла - казала, хоће да пониште вјековну историју и праведну борбу српског народа, вјековну борбу за своје достојно мјесто у БиХ. Па, зар није најбољи доказ да смо водили праведну и свијетлу борбу за очување народа, вјере, културе и традиције то што смо одликовани Орденом заставе Републике Српске са сребрним вијенцима, који је народу Невесиња додијелио председник Републике Српске Рајко Кузмановић за несебичан и немјерљив допринос у отаџбинском рату?

Жарко Радовановић,
председник ОБО Невесиње

ЗАШТО БОРЦИ БУТЕ О РЕЗОЛУЦИЈИ О СРЕБРЕНИЦИ?

Овим писмом хоћу да вам кажем да нисте никаква организација, можда сте организација која остварује личне интересе, а уопште не дјелујете у правцу остваривања права бораца нити питања српства. Сама чињеница да се ваши борци одричу вас као организације и сматрају вас скупиним оних

који немају ни Б од Борца, а то се дешава вјероватно што не вршите своју дужност или не знате то да радите или вам уопште то није циљ, јер сте ту ради личних интереса а не ради интереса бораца који се налазе у катастрофалној позицији. Као син борца прве категорије срамота ме је да се то дешава онима који су се жртвовали за ову земљу. Наиме, не шаљем вам ову поруку да бих вас нападо, али једно питање ми никако не излази из главе. **ЗАШТО БОРЦИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЖУСТРИЈЕ НЕ РЕАГУЈУ НА ТО ШТО ЋЕ СРБИЈАНСКЕ ВЛАСТИ ИЗГЛАСАТИ РЕЗОЛУЦИЈУ О СРЕБРЕНИЦИ?!!!**

Па зар не схватате да то испада да за све зашта сте се борили омаловажавају па вас још проглашавају злочинцима! Нећу наводити српске жртве и остала недјела муслимана, то ви боље знате од мене, али не знам зашто ви не реагујете?! Зашто борци не устану, изађу на улице, зашто ви не шаљете писма србијанским властима и не изађете у јавност па и на улице? Ово прећутати и допустити је стварно срамотно од вас, од ваше организације на коју се прије свега ово све и односи. Зар то да нам уради наша матица Србија? Има ли онда више сврхе негирати било какве геноцидне осуде?! Али иза

брда се, у ствари, ваља нешто друго- србијанске "демократе" у ствари припремају јавност за хапшење вашег председника, вашег генерала, који вас је водио кроз рат -Ратка Младића и слиједи његово спровођење у Хаг, а затим сигурна осуда чиме ћете ви поново индиректно бити осуђени. Зар вас није срамота синова, унука који ће чути, а за то ће ево имати и доказ, да сте, у ствари, били учесници геноцида?! Надам се да ћете ви као одговорна организација оно схватити крајње озбиљно и предузети одређене мјере!

Дејан В.

НАША ПРИЧА

ОПУШЦИ СРЦА

Шума је ћутала. Неки се мир таложио по долинама, увалама и низинама, притискао у слојевима, умртвљену шумску тишину. Стравичан мук. Ни звјери да се огласе. Само вјетар који је по брдима вијао магу и загоњено из стрме стране, збијајући је у већ пренаслану тишину и својим сивилом згушњавао мрак између дрвећа. Врхови узвишења остали су чисти, док су сунчеве зраке, као обли мачеви сјекли ведрину и дугим сјенкама клизили из освјетљених врхова.

Владо остави посјечено дрво, загрну бунду, носећи сјекиру на рамену, журним корацама, сиђе низ брдо и неравним путем стиже кући.

Жена Душанка сузних очију дочека га на прагу, скоро загушена, не рече му ништа. Он прође поред ње, скину бунду објеси на вјешалицу, сјекиру прислони поред ње на дирјек. Види нешто има. Жена се снуждила, укпила се, гледа у таму која се која се све више увлачи, дјеца му прилазе ћутљиво као да је други човјек ушао у њихову кућу.

Жено, прилазећи рече Владо Душанки која још стоји и гледа неку свијетлост која ће јој отоплити душу. Душанка се окрену, погледа га, сјај јој је у очима помућен навалом суза, сјетан, а у грлу нешто је стеже невидљивом руком која не може да се одгурне.

-Шта се десило, говори?
-Добио си позивницу да се одмах јавиш у команду.

-Нека сам, и други добијају,

рече Владо, а ријечи му застале у гркљану, неће ни горе ни доље, а нема снаге да их сломи.

-Ако је наређено "одмах" снађе се Владо, пакуј ми чисту преобуку и хране за неколико дана. Душанкин поглед му рече све. Владо Гајичић упрти пуну торбу и погледа жену и дјецу и изађе у ноћ пуну неизвјесности.

На Купресу се водила огорчена борба: грували су топови, штектали митраљеви и пуцњи пушака и језивом буком испуњавали послјијепоноћне сате. Владу и групу придошлих бораца уведоше одмах на прву линију, као појачање у своје групно прво крштење. Ту се водила повремено борба, окршај за окршајем, понекад са прекидима, али појединачна пуцњава никад није дала мира.

Послије годину дана на купрешком ратишту Владу и неколицину бораца пребацише на бихаћки плато и ту уз нека затишја одвојише двије чете и пребацише једну на Влашић, другу на Озрен. Зима снијевна и дуга. Снијег висок, а вјеторви хладни и оштри сјеку и бришу голетима Влашића, помало загушују канонаду топова. До прољећа водиле се спорадичне битке, а положај наизмјенично прелазило из једних у друге руке. Сунце је шкртим, блиједим зракама отапало снијег са влашићких страна. Прољеће је долазило непримјетно. Оживјели су потоци, развигорац се поиграва са тек пролисталим листовима. Напад непријатеља појачавао се, надирао јаким снагама кроз

проријеђену и пролисталу шуму. Владо остаде на узвисини крешући митраљезом, у заштитиници повлачења, своје јединице под командом капетана Остоје Проле. Наједном га, у застрашујућем налету, опколише непознати војници. Владо се укочи. Његов помоћник на митраљезу, Спасоје Ђелетовић потрча и паде покошен хицима из аутоматске пушке. Завлада тајац. У даљини се чула слаба пуцњава и непријатељско оргијање.

-Руке увис! Повика непријатељски војник.

-Не мрдај, дрекну други подмичући му пушку под браду. Владо стоји, на трен погледа мртвог саборца Спасоју. Страх му прожима кости, низ кичму клизнуше крупне капљице хладног зноја.

-Ухватили смо ћетника загрми крвник.

Поведите заробљеника у команду, одмах, чу се глас који стравично одјекну дубодолинама. Владу спороведоше под оружаном пратњом, угураше га у већ освојену траншеју.

-Одакле си из која влашићке јединице, упита један.

Владо, не разнаде му чина, помисли како ће бити страшног мучења и глупих питања, ћути, тек тада схвати да је непријатељски заробљеник.

-Како се зовеш, име и презиме и шта си по чину, цикну разјарени убица, на Владино упорно ћутање.

-Лези, заповједи му мало стиснутим гласом. Владо и даље стоји пренеражен, а ријечи му нијеме и празне, топе се у издисају из груди. Оборише га и обојица притискоше блатњавим чизмама. Пију и пуше, вјероватно залијевају освојену коту на влашићкој

висоравни.

Владо лежи на леђима, укљештен између тешких непријатељских ногу. Један угаси опушак у његовом оку. Цврку око као разбијено птичије јаје, исцури сузава крв у сузи у којој се угаси последња свијетлост виђена из тог ока.

Онај други му зали ископано око ракијом коју проли из полупразне боце.

Ја сам му једно спржио, спржи и ти друго, да нас ћетник не гледа крвничким очима. Други повуче још два-три дима и принесе здравом Владином оку догорјелу цигару и нагло је угаси у зјеници. И сину прејакно свијетло у одсјају сунца које је залазило иза црвене завјесе облака на обронцима далеких планина.

Ускоро се Владо Гајичић, српски борац, са другим заробљеним рањеницима нађе у травничкој болници, праћен дрским и мрским погледима болничког особља.

-Овај, погледавши Владу у првој визити, није за наш третман, пословично поспрдно нагласи доктор Асим. Мало га залијечити и послати за размјену-нареди он завршавајући визиту престрашеним и измасакрираним рањеницима.

Владо се вратио без очију из којих сузе никад неће капати, које неће ни писати ни читати, нити гледати драгу жену и дјецу. Остао су измилевне у сјају оног задњег сунца на Влашићу, посљедњег које се задњим зракама усјекло у његову свијест и тупу празнину. Вјечну као ноћ у којој крвници гасе опушке своје мржње и страх свог крвавог подлог срца.

Ђуро Стипановић

РАТНИ ВОЈНИ ИНВАЛИДИ - СПОРТИСТИ

МИЛАДИН ЦВИЈИЋ МЕЂУ НАГРАЂЕНИМ СПОРТИСТАМА ПРИЈЕДОРА

Недавни избор спортисте године на подручју општине Приједор, када су у питању спортисти инвалиди, био је у знаку Миладина Цвијића, ратног војног инвалида прве категорије, иначе председника Одбојачког клуба инвалида „Козара“. Њему је, по ријечима Радована Рајића, председника Борачке организације Приједор, ове године као појединцу уручено признање и новчана награда за резултате постигнуте у области сједеће одбојке.

- Драго нам је да је Цвијић добио једно овако признање. Он то заиста и заслужује, јер се већ годинама посветио овоме спорту гдје се истакао и као играч и као аниматор и организатор, али и као омиљен другар и позитивна особа- каже Рајић и подсја да је у неколико наврата приједорска борачка организација новчано помагала два одбојкаша клуба сједеће одбојке (одбојка за инвалиде) која постоје на подручју Приједора.

Миладин Цвијић је, иначе, стопостони ратни војни инвалид. Рањен је на градачком ратишту 1992. године, а учесник је одбрамбено-отаџбинског рата од самог почетка у западној Славонији.

- Хвала свима који су се сјетили и нас војних инвалида који се баве спортом-рекао је Цвијић-подсјећајући да Одбојкашки клуб „Козара“ помаже и општину Приједор.

Д. Булић

				АУТОР: МЛАДЕН СПАСО- ЈЕВИЋ	ГЛАМУ- РОЗНА ЕНГЛЕ- СКА МА- НЕКЕНКА И СТАР- ЛЕТА, КЕЈТИ	БОГ МУШКЕ ПЛОД- НОСТИ ИЗ ГРЧКЕ МИТО- ЛОГИЈЕ	ОКВИР ЗА СЛИКУ (ЊЕМ.)	"АКАДЕ- МИЈА НАУКА"	ЈЕДНА ОД НАЈЧЕШ- ЋИХ СРПСКИХ КРСНИХ СЛАВА				
				РУСКО- АМЕРИЧ- КА ША- ХИСТКИ- ЊА								"ВИСИНА" ЧЛАН МАСОН- СКЕ ЛОЖЕ (ФРАНЦ.)	
				ДРЖАВА У АЗИЈИ (ГЛАВНИ ГРАД ТЕХЕРАН)								"МУЗИЧКА ЕНЦИКЛО- ПЕДИЈА" ГРАД БИ- ЛЕЃАНА	
				ГЛАВНИ ГРАД ИТАЛИЈЕ							МАЉ, МЛАТ ПОМЈЕРА- ТИ СЕ		
"ИЗВИ- БАЧКА ЈЕДИ- НИЦА"													
ГЛАВНИ ГРАД ФРАН- ЦУСКЕ	ЗАДАТАК КОЈИ ДОБИ- ЈАЈУ ТАКТИЧКЕ И ЗДРУЖЕНЕ ТАКТИЧКЕ ЈЕДИНИЦЕ У ИЗВОЂЕЊУ БОРБЕНИХ ДЕЈСТАВА	"ТОНА ТЕРЕТА"	"ОСНОВИ ЕЛЕКТРО- ТЕХНИКЕ"	КРУПНО САМЉЕ- ВЕНО БРАШНО	"ИСТОК"	ЧЛАНЦИ У НОВИ- НАМА							
ВЕЛИКЕ ПОПЛАВЕ						СТАРО- ГРЧКИ БОГ СУНЦА ГРАД У РС СА СЛИКЕ							
ИНСЕКТ КОЈИ НЕ ЛЕТИ (ГРЧ.)					"БОЛНИЧ- КИ ЛИСТ" ИСТРА- ЖИВАТИ		ЈЕЛОВНИК СТРАТИШ- ТЕ У ОПШТИНИ ГРАДА СА СЛИКЕ						
"РУКО- МЕТНА ШКОЛА"		ПТИЧЕ ТЕТРИЈЕ- БА "ДОЊИ"								"КЛУБ"			
"И ТАКО ДАЉЕ"			СТРАТИШ- ТЕ У ОПШТИНИ СА СЛИКЕ "ПОМОР- СКИ ГО- ДИШЊАК"							"ОБИМ" "СЈЕВЕР"			
"ЗАПАД- ИСТОК"		ОНА КО- ЈА ПРА- ТИ КОГА ИТАЛ. ПИСАЦ, ПЈЕТРО (1492-1556)							"СЛУЖБЕ- НИ ЛИСТ" ПОДЛОГА ЗА ПОДОВЕ				
МЈЕСТО У ОПШТИНИ ГРАДА СА СЛИКЕ (СТРАДА- ЛО ЈУЛА 1992. У НАПАДУ АРМИЈЕ БИХ)	ПОЧЕТИ ГУТУ- ТАТИ (О ГОЛУ- БУ)									"АРТ" ИКАКАВ, МАКАР КОЈИ			
"... И ТИ, СИНЕ БРУТЕ? РИЈЕЧНА ОСТРВА (ТУР.)			ШИРИТИ ПАНИКУ АТАНА- СИЈЕВА ИМЕЊА- КИЊА СЛОВА ИСПРЕД "Б" И "У"							"... БИ- ЈЕНАЛЕ, ТРИЈЕ- НАЛЕ (ИТАЛ.)			
ИМЕ РУСКО- АМЕРИЧ- КОГ ША- ХИСТЕ КАМСКОГ				ИЦИНА ИМЕЊА- КИЊА "ИНФЕК- ЦИЈА ПОЛНИХ ОРГАНА"			ЦЕНТАР РУРСКЕ ОБЛАСТИ ПРВА НЕ- ПОЗНАТА У МАТЕ- МАТИЦИ						
НАПУ- СТИТИ НЕКО МЈЕСТО, УДАЉИ- ТИ СЕ				"РЕПУБЛИКА СРПСКА" ИЛИ "РЕ- ПУБЛИКА СРБИЈА"	"ВОЈНА ТЕХНИКА"	"ИНСТИ- ТУТ" 3. И 1. ВОКАЛ	СВЕЧАНА ЛИРСКА ПЕСМА (ГРЧ.) 1. И 3. ВОКАЛ						
ЕНГЛЕ- СКИ ПО- ЗОРИШНИ РЕДИТЕЉ, ТРЕВОР (Н. . .)			ПРИМАРНИ ПРОГРАМ РАДИЈА ИЛИ ТЕЛЕ- ВИЗИЈЕ "НОВИ"										
ПРЕГРАДЕ У ЦРКВА- МА УКРА- ШЕНЕ ИКОНАМА									ДА ИЛИ ... ?				

БАЛАДА О СРБИМА

Брате СРБИНЕ

**У твојој је срици горчина зла -
страдање и патња -нада у
величину живота.**

**На твојој је лицу распрснути сан
-туга и побуна -
разапета крвава истина.**

**У теби је чежња за животом
-понос и огорченост -
блистава прошлост предака.**

**У твојој је погледу света земља
-завјет и молитва -
огњиште православља.**

РЕЦИ...

**Зашто уздржан од гњева
- скривен и оптерећен -
прихваташ болно ћутање.
У ком је охолом времену
-миран и покоран -
твој пркос остао нијем.
Зашто болан и рањен
-бомбардован и убијен -
прихваташ свјетску мржњу.**

ЗАТО ...

**Кад се у божанском сну
зањише колијевка
свјетлости ослушни
долазак правде буђење
нове зоре која ће
покидати ланце оковане
истине.**

ЗАТО ...

**Кад у божанском сну
нађеш снагу предака
ослушни долазак побједи
ратника побједника који
ће покидати ланце
оковане слободе.**

Душко Стојисављевић

